Załącznik do UCHWAŁY NR 09/12/25
ZARZĄDU LGD „KORONA SĄDECKA”
Z DNIA 19.12.2025 r.

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU LGD „KORONA SĄDECKA”

na lata 2023-2027

Nawojowa, grudzień 2025 rok

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego 4
Nazwa LGD i forma prawna 4
Opis procesu tworzenia partnerstwa 4
Reprezentatywność LGD 6
Skład organu decyzyjnego 7
Proces decyzyjny oraz mechanizmy w zakresie zarządzania 7
Zasady funkcjonowania LGD 7
Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR 10
Opis obszaru 10
Wskazany obszar w całości kwalifikuje się do objęcia wsparciem z EFRROW, EFS+ i EFRR, tj. realizacja operacji w ramach każdego funduszu będzie możliwa na całym obszarze objętym LSR. 10
Spójność obszaru 10
Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR 13
3.1. Metody angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR 14
3.2. Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR 18
3.3. Animowanie do wdrażania innowacji 21
Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR 22
4.1. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wraz z ich uzasadnieniem 22
Demografia 22
Charakterystyka gospodarki / przedsiębiorczości 22
Opis dziedzictwa kulturowego na terenie LGD Korona Sądecka 25
Potencjał turystyczny LGD Korona Sądecka 25
Opis produktów lokalnych 26
Charakterystyka rolnictwa 26
4.2. Grupy docelowe szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR, w tym grup w niekorzystnej sytuacji 27
4.3. Analiza, w jaki sposób LGD może wesprzeć zarówno lokalne, jak i -ponadlokalne inicjatywy, szczególnie uwzględniając na danym obszarze wdrażanie pozostałych instrumentów terytorialnych wdrażanych na danym obszarze. 28
Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia 29
Rozdział VI Cele i wskaźniki 38
6.1. Opis celów i przedsięwzięć 38
6.2 Wskazanie sposobu realizacji przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS 41
Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru 45
Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD, w tym przyjętych rozwiązań formalno - instytucjonalnych wraz ze zwięzłą informacją wskazującą sposób powstawania poszczególnych procedur, ich kluczowe cele i założenia 45
Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru 46
Definicja innowacyjności 47
Informacja o realizacji projektów grantowych, w tym projektów obejmujących przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi (Smart Villages) i operacji własnych 48
Rozdział VIII Plan działania 50
Rozdział IX Plan finansowy LSR 52
Rozdział X Monitoring i ewaluacja 54
10.1. Monitoring oraz ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju oraz funkcjonowania LGD „Korona Sądecka” 54
10.2. Proces dokonywania ewaluacji i monitoringu 56

Wykaz wykorzystanej literatury 60
Załączniki do LSR 61

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego

Nazwa LGD i forma prawna

Lokalna Grupa Działania o nazwie LGD „KORONA SĄDECKA" działa jako stowarzyszenie „specjalne" posiadające osobowość prawną. Jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego (z wyłączeniem województw), mającym na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich obejmujących obszar gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka, Łabowa, Nawojowa oraz Miasta Grybów.

Opis procesu tworzenia partnerstwa

Inicjatywa zawiązania partnerstwa w postaci Stowarzyszenia mającego status Lokalnej Grupy Działania zrodziła się w roku 2007 – władze samorządowe Gminy Chełmiec wspólnie z grupą jej mieszkańców postanowiły zawiązać stowarzyszenie służące celom rozwoju społeczno-kulturalnego Gminy Chełmiec. Lokalna Grupa Działania pod nazwą Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Chełmiec zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym postanowieniem Sądu Rejonowego dla Krakowa Śródmieście Wydział XII Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 13 lutego 2008 r. pod numerem 0000299101. Wskazana wyżej nazwa Stowarzyszenia została mu nadana uchwałą Walnego Zebrania Członków z dnia 11 listopada 2007 r.
Pierwszy etap działania stowarzyszenia, datowany od momentu zarejestrowania w KRS, opierał się na zdobywaniu doświadczenia przez jego członków oraz poszukiwaniu możliwości pozyskiwania funduszy na działalność statutową. Jednym z programów w jakich postanowiło uczestniczyć stowarzyszenie był Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Oś 4 LEADER. Aplikacja o środki w ramach w/w programu zakończyła się podpisaniem 20 lipca 2009 roku umowy o warunkach i sposobie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. W dniu 18 sierpnia 2010 roku, Członkowie Zarządu Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Chełmiec podjęli uchwałę o przyjęciu w poczet członków dwóch gmin: Grybów i Kamionka Wielka. W związku z rozszerzeniem działalności LGD o nowe jednostki samorządu terytorialnego nastąpiła konieczność przyjęcia nowej nazwy, wspólnej dla wszystkich trzech gmin. Walne Zebranie Członków, które miało miejsce w dniu 27 sierpnia 2010 roku podjęło uchwałę o zmianie nazwy Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Chełmiec na LGD "KORONA SĄDECKA". Wobec powyższego w okresie programowania 2007-2013 LGD „KORONA SĄDECKA" realizowała, na podstawie umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR, Lokalną Strategię Rozwoju obejmującą obszar trzech gmin: Chełmiec, Grybów oraz Kamionka Wielka.
W 2015 roku Zarząd LGD ponownie podjął decyzję o rozszerzeniu działalności stowarzyszenia, w wyniku której Uchwałą z dnia 17 lipca 2015 r. w poczet jego członków przyjęto Miasto Grybów. Tym samym Lokalna Strategia Rozwoju, realizowana w perspektywie 2014-2020, na podstawie umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność z dnia 12 maja 2016 r., objęła obszar czerech gmin. Kolejny etap tworzenia partnerstwa datowany jest na okres czerwiec 2022 – maj 2023. Przeprowadzone wówczas konsultacje społeczne dotyczące tworzenia dokumentu strategicznego na nowy okres programowania, zwieńczone zostały rozszerzeniem obszaru o dwie dodatkowe gminy, tj. Łabowa i Nawojowa. Formalne przyjęcie gmin w poczet członków nastąpiło 11 maja 2023 roku. Tym samym utworzono spójny przestrzennie obszar, o tożsamych problemach i potrzebach, a w rezultacie o zbieżnych celach rozwojowych określonych w niniejszej strategii.

W okresie programowania 2007-2013 oraz 2014-2020 realizacja lokalnych strategii rozwoju skoncentrowana była na trzech głównych kierunkach: przedsiębiorczość; kultura, turystyka, rekreacja; jakość życia mieszkańców. W/w cele realizowane były poprzez następujące działania: tworzenie i rozwój istniejących przedsiębiorstw, budowa, remont, wyposażenie obiektów turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych, zagospodarowanie przestrzeni ważnych społecznie, utworzenie inkubatora przetwórstwa lokalnego, promocja ekonomii społecznej, zakończona utworzeniem spółdzielni socjalnej, inicjatywy edukacyjno-promocyjne w obszarze kultury, rekreacji czy ochrony środowiska.
Łącznie w perspektywie 2007-2013 wnioskodawcy zrealizowali 97 projektów. Natomiast w perspektywie 2014-2020, liczba projektów zrealizowanych i w trakcie realizacji sięga 153, w tym 92 to zadania grantowe, stanowiące praktyczny wymiar rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Możliwość korzystania z grantów zainspirowała lokalnych liderów do tworzenia stowarzyszeń, celem pozyskania wsparcia, co należy uznać za ich dodatkową wartość.

Należy podkreślić, że wśród wszystkich wnioskodawców znalazło się 21 członków LGD. Jest to ważne w kontekście przygotowywania niniejszej strategii, planowania rozwoju i zarządzania LGD. Bierny obserwator mówi o tym, co wydaje mu się, że jest słuszne. Czynny podmiot bogaty w praktyczne doświadczenie wie, co jest słuszne.

Stowarzyszenie było ponadto beneficjentem 9 dużych projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego: 3 projekty związane były z utworzeniem punktów przedszkolnych oraz przedszkoli, 2 projekty z utworzeniem miejsc żłobkowych, 2 projekty z aktywizacją osób młodych (do 29 roku życia) biernych zawodowo, 1 projekt w partnerstwie z trzema gminami dotyczył utworzenia centrów turystycznych i 1 również w partnerstwie z 3 gminami dotyczył montażu instalacji OZE w budynkach mieszkalnych oraz użyteczności publicznej. **Łącznie w obydwu perspektywach finansowych LGD „KORONA SĄDECKA" pozyskała 22.849.413,99 zł.** Mamy nadzieję, że przedmiotowe doświadczenie zaprocentuje przy realizacji niniejszej strategii rozwoju.
LGD podejmuje również próbę aktywizacji zawodowej osób ze szczególnymi potrzebami. W tym celu w 2017 r. utworzyła Spółdzielnie Socjalną „PUCUŚ". Niestety nie przetrwała ona próby czasu. Bogatsi o doświadczenie, w 2019 r. utworzyliśmy Spółdzielnię Socjalną „PRZEDSZKOLAKI TO MY". Spółdzielnia ta otrzymała 3 miejsce w konkursie organizowanym przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Znak Jakości Ekonomii Społecznej i Solidarnej 2021 w kategorii Sukces Rynkowy. W 2021 r. zdobyła również tytuł Małopolskiego Lidera Przedsiębiorczości Społecznej w kategorii Debiut Roku. Zatrudnienie w Spółdzielni wg stanu na dzień 31.12.2022 r. wynosi 27,25 etatów. Natomiast zatrudnienie w LGD kształtuje się na poziomie 32,8 etatu. Doświadczenie w tym zakresie uświadomiło nam, jak ważne jest włączenie społeczne i zawodowe osób ze szczególnymi potrzebami, z różnym stopniem niepełnosprawności.

Zdaniem Lokalnej Grupy Działania oraz mieszkańców obszaru (wniosek z badań ankietowych) obrane w minionej perspektywie cele winny być również kontynuowane w latach 2023-2027. Zapoczątkowane działania spowodowały istotne zmiany w gminach objętych LSR zarówno w obszarze poprawy stanu infrastruktury społeczno-kulturalnej, jak w sferze mentalności mieszkańców i podmiotów funkcjonujących na terenach wiejskich. Środki dostępne w ramach Leadera, z uwagi na ich usytuowanie w LGD, tj. bliżej mieszkańców, wpłynęły na większą aktywność związaną z finansowaniem zewnętrznym podejmowanych działań. Społeczność uwierzyła, że są to realne pieniądze, że są to pieniądze dla nich. Oczywiście, wiele podmiotów narzekało na stopień zbiurokratyzowania procesu aplikacyjnego i trudno nie przyznać im racji. Niemniej jednak bilans wydaje się być korzystny. Wiele pozostało jeszcze do zrobienia a rozbudzona aktywność musi być pielęgnowana, by społeczność lokalna została w pełni przygotowana do samodzielnego i włączającego (z uwzględnieniem potrzeb i potencjałów osób w niekorzystnej sytuacji) kształtowania rozwoju pomimo braku zewnętrznego finansowania. **Oceniając wpływ zrealizowanych ze środków LGD operacji można jednoznacznie stwierdzić, że projekty te przyczyniły się do wielu zmian na terenie gmin objętych LSR**. **Co więcej zmiany te mają charakter pozytywny – doszło bowiem do poprawy sytuacji w stosunku do stanu wyjściowego.** Niemniej jednak na tym etapie nie można stwierdzić, czy zmiany te doprowadziły do rozwoju (efekty wielu projektów będą widoczne za kilka, kilkanaście lat). Należy natomiast podkreślić, że został zapoczątkowany pewien proces, który winien być kontynuowany, by nie zaprzepaścić dotychczasowych wysiłków. Nie bez znaczenia na efekty podejmowanych działań wpływ miały czynniki zewnętrzne tj. pandemia i wojna na Ukrainie. Stąd **wiele projektów społecznych wymaga odbudowy, czy też nowego ukierunkowania.**
Funkcjonująca de facto od 2009 roku Lokalna Grupa Działania, przy wsparciu liczących się na lokalnym rynku podmiotów: jst, instytucji kultury, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych czy grup nieformalnych, na wstępie otrzymała duży kredyt zaufania. Dzisiaj możemy już mówić o zaufaniu. Staliśmy się elementem lokalnej społeczności. **Nie byłoby to możliwe, gdyby nie żywy przykład w postaci naszych wnioskodawców i ich projektów. Chcemy, by w perspektywie 2023-2027 stali się oni naszymi ambasadorami.** Mamy już co pokazać, możemy się tym pochwalić, a tym samym zachęcić do podejmowania nowych wyzwań, zarówno przez podmioty z którymi LGD dotychczas współpracowała, jak i przez tych, którzy do tej pory byli mniej aktywni. Reasumując, wykorzystany w ten sposób potencjał, budowany przez LGD i za jej pośrednictwem, przyczyni się do skutecznej i efektywnej realizacji nowej Lokalnej Strategii Rozwoju.
Należy również zaznaczyć, że funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania to praca konkretnych osób. Ich wiedza i doświadczenie zostaną wykorzystane do zarządzania LGD oraz realizacji operacji w perspektywie 2023-2027. Poniżej wybrane elementy wiedzy i doświadczenia (pracowników LGD oraz członków LGD, w tym członków zarządu) zbieżne z zakresem projektów niniejszej strategii:

- koordynacja projektów infrastrukturalnych o charakterze rekreacyjno-turystycznym, kulturalnym, IT i środowiskowym; koordynacja projektów tzw. miękkich związanych: z utworzeniem i funkcjonowaniem przedszkoli oraz z organizacją przedsięwzięć kulturalnych; koordynacja projektów współpracy; członkostwo w innych niż LGD organizacjach pozarządowych; kursy związane z zarządzaniem projektami UE a także z prowadzeniem konsultacji społecznych;

wiedza teoretyczna związana ze Wspólną Polityką Rolną, w tym instrumentami rozwoju obszarów wiejskich; przygotowywanie i promocja produktów lokalnych; prowadzenie własnej działalności gospodarczej.

Reprezentatywność LGD

Od momentu powstania LGD prowadziło intensywne działania na rzecz zaktywizowania społeczności lokalnej oraz przekonania tejże społeczności do swoich celów i kierunków działania. W rezultacie liczba członków stowarzyszenia stale wzrastała. Na etapie pisania strategii liczba ta wyniosła 89 osoby. Znajdują się wśród nich przedstawiciele publicznych i prywatnych interesów społeczno-gospodarczych, a żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji. Członkowie LGD związani są z różnymi obszarami działalności, dzięki czemu ich skład stanowi realne odzwierciedlenie potrzeb i problemów lokalnej społeczności. Są wśród nich sołtysi, radni, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kół gospodyń wiejskich, ochotniczych straży pożarnych, zespołów regionalnych, seniorzy (w tym Małopolski Senior Roku, którego kandydatura została zgłoszona przez LGD), osoby do 25 roku życia, rodzice, osoby uczące się, przedstawiciele rodzin wielodzietnych, osoby zajmujące się problematyką świadczeń rodzinnych, problemami społecznymi, w tym przedstawiciele komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, są podmioty prowadzące działalność gospodarczą, rolnicy, specjaliści ds. realizacji projektów UE, przedstawiciele osób niepełnosprawnych i podmiotów zajmujących się problemami osób niepełnosprawnych, przedstawiciele instytucji rynku pracy zajmujących się m.in. problemami osób bezrobotnych, reprezentanci ośrodków kultury. Są również znawcy produktów lokalnych, przedstawiciel winnicy znajdującej się na obszarze LGD, właściciele gospodarstw agroturystycznych, reprezentanci branży IT, nauczyciele, specjaliści w zakresie zarządzania strategicznego. Wśród osób fizycznych znajduje się 19 kobiet. Kobiety są również przedstawicielami 16 pomiotów prawnych. Wobec powyższego struktura partnerstwa, obok powiązania z trzema różnymi sektorami, odzwierciedla różne grupy interesu, zdefiniowane na etapie konsultacji społecznych jako branża budowalna, podmioty działające w sferze dziedzictwa kulturowego obszaru oraz partnerzy Marki Miodny Szlak. Wskazane wyżej zróżnicowanie członków gwarantuje brak dominacji jakiejkolwiek grupy interesu.
Wymienione wyżej obszary działalności członków ściśle korespondują z celami a w konsekwencji z przedsięwzięciami określonymi w Lokalnej Strategii Rozwoju. Takie rozwiązanie gwarantuje, że grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR będą należycie reprezentowane. Doświadczenie wskazuje, że skład LGD zmienia się na przestrzeni lat, w ślad za zmieniającą się rzeczywistością. Powstają nowe stowarzyszenia, pojawiają się nowe problemy, potrzeby. Nie chcemy zamykać się na te zmiany. Wręcz przeciwnie, chcemy uaktualniać strukturę członków, tak by była reprezentatywna dla lokalnej społeczności.

Celem RLKS jest wzmocnienie kapitału społecznego, upodmiotowienie społeczności lokalnej i budowanie jej potencjału do przeprowadzenia zmian. Jego zakres tematyczny obejmuje m.in. działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, poprawę dostępu do małej infrastruktury publicznej, poprawę dostępu do usług dla lokalnych społeczności, włączenie społeczne i zawodowe osób w niekorzystnej sytuacji, wsparcie kultury, turystyki czy wzmocnienie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego. LGD musi więc zmierzyć się z powyższymi wyzwaniami. Nie jest to sprawa prosta. Wypracowanie rozwiązań w przedmiotowym zakresie wymaga kompleksowych, skoordynowanych działań kilku podmiotów. Konsultacje społeczne niniejszej strategii wskazały kluczowe dla mieszkańców obszaru LGD „KORONA SĄDECKA" problemy i potrzeby. Wiele z nich przekłada się na zakres tematyczny RLKS. Zaproponowane w strategii przedsięwzięcia dotyczą:

- wzmocnienia funkcji turystycznych oraz rozwoju dostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej;
- zwiększania potencjału przedsiębiorczego i społecznego na rzecz osób w niekorzystnej sytuacji oraz rozwoju aktywnej i otwartej na innowacje społeczności
- jakości i komfortu życia na obszarze LGD (dostępnościowa, integrująca i włączająca oferta i infrastruktura społeczna).

Wypracowane w sposób partycypacyjny przedsięwzięcia oraz kryteria wyboru operacji, stanowią formę odpowiedzi na powyższe wyzwania. Efektem podejmowanych działań, efektem walki z wykluczeniem społecznym, którego przyczyną jest m.in. niepełnosprawność, wiek, płeć czy miejsce zamieszkania, winna być **integracja i aktywizacja społeczna oraz zawodowa**. Założenie to będzie przyświecać podejmowanym przez LGD działaniom w perspektywie 2023-2027. Celem poszerzenia i pogłębienia zaangażowania lokalnej społeczności i zachęcenia do udziału we wdrażaniu LSR, w strategii przewidziano przedsięwzięcia służące aktywizacji społecznej i zawodowej, w szczególności są to Inkubator inicjatyw społecznych/wsparcia kompetencyjnego dla NGO. Jako LGD nie tylko chcemy być animatorem czy pośrednikiem zmian na naszym obszarze, ale również realizatorem kompleksowych, istotnych z punktu widzenia całej społeczności przedsięwzięć. Stąd zamierzamy realizować operację własną.

Skład organu decyzyjnego

Zgodnie ze Statutem wybór operacji oraz ustalenie kwoty wsparcia w ramach realizacji LSR, należy do wyłącznej kompetencji Rady – organu wybieranego przez Walne Zebranie Członków spośród członków Stowarzyszenia.
W skład Rady wchodzą przedstawiciele publicznych i prywatnych interesów społeczno-gospodarczych, w tym grup szczególnie istotnych z punktu widzenia LSR. W organie decyzyjnym ani władze publiczne ani żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje decyzji w sprawie wyboru.

Proces decyzyjny oraz mechanizmy w zakresie zarządzania

W procesie decyzyjnym stosowane będą następujące rozwiązania: weryfikacja wiedzy członków Rady; jawność posiedzeń Rady; prowadzenie Rejestru Interesów; przypisanie przewodniczącemu Rady roli stania na straży zachowania quorum i zasady, zgodnie z którą ani władze publiczne ani żadna grupa interesów, nie kontroluje decyzji w sprawie wyboru; przypisanie sekretarzowi posiedzenia roli czuwania nad przestrzeganiem formalnych aspektów związanych z przebiegiem posiedzenia Rady; podejmowanie uchwał w stosunku do każdej operacji będącej przedmiotem posiedzenia Rady o wybraniu bądź nie wybraniu operacji do dofinansowania oraz ustaleniu kwoty wsparcia; protokołowanie posiedzeń Rady oraz ich upublicznianie na stronie internetowej LGD; pisemne uzasadnianie przyznawanej przez członków Rady punktacji; poinformowanie wnioskodawców o wynikach oceny i przysługujących im środkach zaskarżenia. Szczegółowo wyżej wymienione kwestie regulować będą procedury oceny i wyboru operacji, a zwłaszcza regulamin Rady LGD.
Przedmiotowe procedury będą udostępnione do wiadomości publicznej poprzez umieszczenie na stronie internetowej LGD. Ponadto przed każdym naborem wniosków organizowane będą szkolenia/spotkania/konsultacje dla potencjalnych wnioskodawców, jak również członków Rady, Zarządu i pracowników Biura. Będzie to dodatkowa forma udostępnienia przyjętych procedur.
Zdobyte w perspektywach 2007-2013 oraz 2014-2020 doświadczenie lokalnej grupy działania wzmacnia jej zdolność do realizacji wielofunduszowej strategii. Kompetencje wymagane na poszczególnych stanowiskach pracy określone zostały w Regulaminie Biura. Jednocześnie dla zapewnienia spełnienia założonych wymogów opracowane zostały zasady zatrudniania pracowników Biura (ogłoszenie konkursu przez Zarząd na stanowisko pracy, z określeniem wymagań koniecznych i pożądanych od kandydatów na dane stanowisko – adekwatnych do zakresu wykonywanych zadań; opisem zakresu głównych obowiązków pracownika na danym stanowisku; zestawieniem dokumentów koniecznych do przedłożenia przez kandydata; określeniem miejsca i terminu składania wyżej wymienionych dokumentów; weryfikacja złożonych dokumentów pod kątem formalnym a następnie dla osób, które przeszły pomyślnie weryfikację przeprowadzanie rozmowy lub/i testu kwalifikacyjnego). Regulamin Biura zawiera również zasady postępowania w przypadku braku kandydatów spełniających założone wymagania oraz w odniesieniu do osób zatrudnionych w LGD na czas nieokreślony. Struktura organizacyjna Biura została określona w Regulaminie Biura LGD „KORONA SĄDECKA", który gwarantuje precyzyjny podział i zakres odpowiedzialności poszczególnych pracowników. Natomiast gwarancją partycypacyjnego wdrażania LSR jest wyznaczenie zadań w zakresie animacji lokalnej i współpracy oraz określenie metod ich pomiaru. Obecnie w Biurze LGD zatrudnionych jest pięciu pracowników, posiadających wiedzę i doświadczenie we wdrażaniu i aktualizacji LSR w perspektywach 2007-2013, 2014-2020 oraz zaangażowanych w opracowanie niniejszej strategii. LGD dba o wysoką jakość personelu i świadczonych przez nich usług/doradztwa i służą temu m.in.: system oceny pracowników opisany w Regulaminie Biura, plan szkoleń (i dla pracowników biura i organu decyzyjnego oraz Zarządu) mający za zadanie stałe utrzymanie/podnoszenie wiedzy i umiejętności pracowników, ale także system pomiaru efektywności doradztwa. Wspomniane standardy jakościowe świadczą o tym, że LGD jest organizacją uczącą się, czyli taką która stawia sobie cele, dopisuje do nich właściwe zasoby, dokonuje pomiarów jakości i wdraża udoskonalenia, aby stale coraz lepiej wykonywać swoje zadania. W odniesieniu do członków Rady LGD, w Regulaminie Rady, określono wymóg dotyczący wiedzy związanej ze znajomością LSR, procedur wyboru operacji i kryteriów oceny. Spełnienie wyżej wymienionego wymogu będzie weryfikowane poprzez egzamin testowy. Ponadto w celu prawidłowego wdrażania LSR z perspektywy stowarzyszenia przewiduje się ponoszenie tzw. kosztów zarządu. By otrzymywać wynagrodzenie dana osoba z zarządu winna udokumentować wiedzę lub doświadczenie w zakresie zarządzania strategicznego.

Zasady funkcjonowania LGD

Działalnie LGD „KORONA SĄDECKA" regulowane jest przez następujące dokumenty wewnętrzne: Statut stowarzyszenia LGD „KORONA SĄDECKA", Regulamin dotyczący realizacji zasady partnerstwa w LGD „KORONA SĄDECKA", Regulamin Rady LGD

„KORONA SĄDECKA", Regulamin Biura LGD „KORONA SĄDECKA", Politykę bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych w LGD „KORONA SĄDECKA" oraz Instrukcję zarządzania systemem informatycznym w LGD „KORONA SĄDECKA". Zarówno Statut, jak i Regulamin dotyczący realizacji zasady partnerstwa w LGD „KORONA SĄDECKA" uchwalany jest i zmieniany przez Walne Zebranie Członków. Natomiast uchwalanie i zmiana pozostałych z wyżej wymienionych dokumentów należy do kompetencji Zarządu. Opis przedmiotowych dokumentów zawarty został w poniższej tabeli:

Lp.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie
1.	Statut Stowarzyszenia LGD „KORONA SĄDECKA"	Definiuje charakter stowarzyszenia; jego cele; obszar działania; organ nadzoru; zasady działania LGD; zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD; organy stowarzyszenia, kadencyjność władz oraz ich kompetencje i sposób funkcjonowania, w tym możliwość zwoływania walnego zebrania członków na wniosek co najmniej 20% liczby członków, majątek i rozwiązanie stowarzyszenia.
2.	Regulamin dotyczący realizacji **zasady partnerstwa** w LGD „KORONA SĄDECKA"	Jego celem jest wprowadzenie mechanizmów w zakresie skutecznego zaangażowania partnerów we wdrażanie, monitorowanie i ewaluację LSR. Regulamin wprowadza różne formy komunikacji (m.in. grupę członków na portalu społecznościowym, komunikator internetowy); pracę w zespołach tematycznych, w tym powołanie zespołu ds. współpracy z osobami szczególnie istotnymi z punktu widzenia LSR oraz zespołu ds. weryfikacji propozycji inicjatyw zgłaszanych przez członków LGD – wynik weryfikacji wraz z uzasadnieniem podlega przedstawieniu członkom stowarzyszenia; powołanie zespołu ds. poszukiwania i kojarzenia partnerów w ramach operacji realizowanych w partnerstwie; powołanie zespołu ds. zapobiegania konfliktom interesu, wskazanie obszarów działania w odniesieniu do których, decyzja zarządu winna być konsultowana z członkami stowarzyszenia; ustalenie rocznej puli środków ze składek członkowskich przeznaczanych na realizację inicjatyw zgłaszanych przez członków stowarzyszenia.
3.	Regulamin Rady LGD „KORONA SĄDECKA"	Określa organizację wewnętrzną, w tym tryb pracy Rady (m.in. kwestie bezstronności członka rady; prowadzenie Rejestru Interesów; obowiązek uczestniczenia w posiedzeniach Rady; usprawiedliwianie nieobecności; kompetencje przewodniczącego Rady; wynagradzanie za udział w posiedzeniach; zwoływanie posiedzeń Rady oraz ich przygotowanie; przebieg posiedzeń, w tym ocena operacji, sposób głosowania, podejmowanie uchwał; dokumentacja z posiedzeń Rady; postępowanie w przypadku wniesienia protestu; postępowanie w przypadku wniesienia odwołania).
4.	Regulamin Biura LGD „KORONA SĄDECKA"	Określa zasady funkcjonowania Biura LGD „KORONA SĄDECKA", ramowy zakres działania i kompetencji Biura oraz inne postanowienia związane z działalnością Biura LGD, w tym: zasady zatrudniania pracowników Biura; zakres obowiązków i uprawnień pracowników Biura; kompetencje wymagane na poszczególnych stanowiskach pracy w Biurze LGD; zasady wynagradzania pracowników Biura; czas pracy; obecność w pracy, zasady usprawiedliwiania nieobecności i spóźnień; zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD; ocena efektywności pracy pracowników Biura LGD oraz zasady świadczenia doradztwa, w tym metody pomiaru jakości/efektywności świadczonego doradztwa.
5.	Polityka bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych w LGD „KORONA SĄDECKA"	Reguluje sposób zarządzania, ochrony i dystrybucji zasobów danych osobowych w LGD „KORONA SĄDECKA".

6.	Instrukcja użytkowania systemu informatycznego w LGD „KORONA SĄDECKA”	Określa ona sposób zarządzania systemem informatycznym, służącym do przetwarzania danych osobowych, ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia ich bezpieczeństwa.

Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

Opis obszaru

Lokalna Grupa Działania Korona Sądecka funkcjonuje od roku 2010, natomiast do 2010 roku istniała pod nazwą Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Chełmiec. Zmiana nazwy wynikała z podjęcia uchwały o poszerzenie działalności Stowarzyszenia o terytorium Gminy Grybów i Gminy Kamionka Wielka. Na skutek zmian prawnych związanych z działalnością lokalnych grup działania w 2014 r., do Korony Sądeckiej 17 lipca 2015 r. dołączyło również Miasto Grybów. Obecnie w skład LGD Korona Sądecka wchodzi 6 gmin: Gmina Chełmiec, Gmina Grybów, Gmina Kamionka Wielka, Miasto Grybów, Gmina Łabowa i Gmina Nawojowa. Łączna liczba ludności gmin z obszaru LGD wynosi 85 951 osób, a powierzchnia 517 km^2. Gęstość zaludnienia wynosi 166 os/ km^2.

TABELA 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD KORONA SĄDECKA NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2020 ROKU.

Nazwa jednostki	31.12.2020	Powierzchnia [km2]
LGD	85 465	517
Miasto Grybów	6 033	17
Gmina Chełmiec	29 109	112
Gmina Grybów	25 191	154
Gmina Kamionka Wielka	10 418	65
Gmina Łabowa	5 963	119
Gmina Nawojowa	8 751	50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wskazany obszar w całości kwalifikuje się do objęcia wsparciem z EFRROW, EFS+ i EFRR, tj. realizacja operacji w ramach każdego funduszu będzie możliwa na całym obszarze objętym LSR.

Spójność obszaru

Obszar jaki obejmuje LGD Korona Sadecka charakteryzuje się **wysokim stopniem spójności**. Każda z gmin **sąsiaduje bezpośrednio z co najmniej jedną gminą członkowską** i tworzy obszar **zwarty geograficznie**. Potwierdza to zasadność opracowania LSR dla tego obszaru.

Należy podkreślić, iż położenie geograficzne LGD nie jest jedynym elementem, który spaja obszar. W warstwie społecznej z terenem, na którym działa LGD nierozerwalnie związana jest **kultura Lachów Sądeckich**, przeplatająca się, zwłaszcza na terenie gminy Grybów, z **kulturą Pogórzan**. Wszystkie gminy wchodzące w skład LGD dumnie kultywują tradycje, organizując m.in. imprezy w których biorą udział zespoły artystyczne regionu. Tym co wiąże gminy członkowskie są także **walory przyrodnicze**, a więc duża lesistość terenu oraz **sprzyjające turystyce położenie** na pograniczu Beskidów. Niewątpliwymi atutami obszaru są **zasoby środowiskowe**, urozmaicona **rzeźba terenu, cisza i spokój**, **istniejące ścieżki piesze i rowerowe**, **szlaki turystyczne**, **lokalna kultura i tradycje stanowiące element produktu turystycznego**, **zasoby historyczno-kulturowe**, a także obiekty świadczące unikalne/ wyspecjalizowane usługi turystyczne (turystyka prozdrowotna) jak np. Tara Ośrodek Hipoterapii i Jeździectwa w Kamionce Wielkiej, Ośrodek Hipoterapii i Dogoterapii w Stróżach, Kamianna – centrum apiterapii. W związku z powyższym możliwe jest kreowanie **spójnej oferty turystyczno-promocyjnej** obszaru bazującej na walorach krajobrazowych, lokalnych produktach oraz dorobku kulturowym (np. kulinarnym – bogata sieć KGW w każdej gminie, artystycznym – szeroka reprezentacja zespołów folklorystycznych).

RYC. 1. OBSZAR LGD KORONA SĄDECKA – SPÓJNOŚĆ PRZESTRZENNA OBSZARU

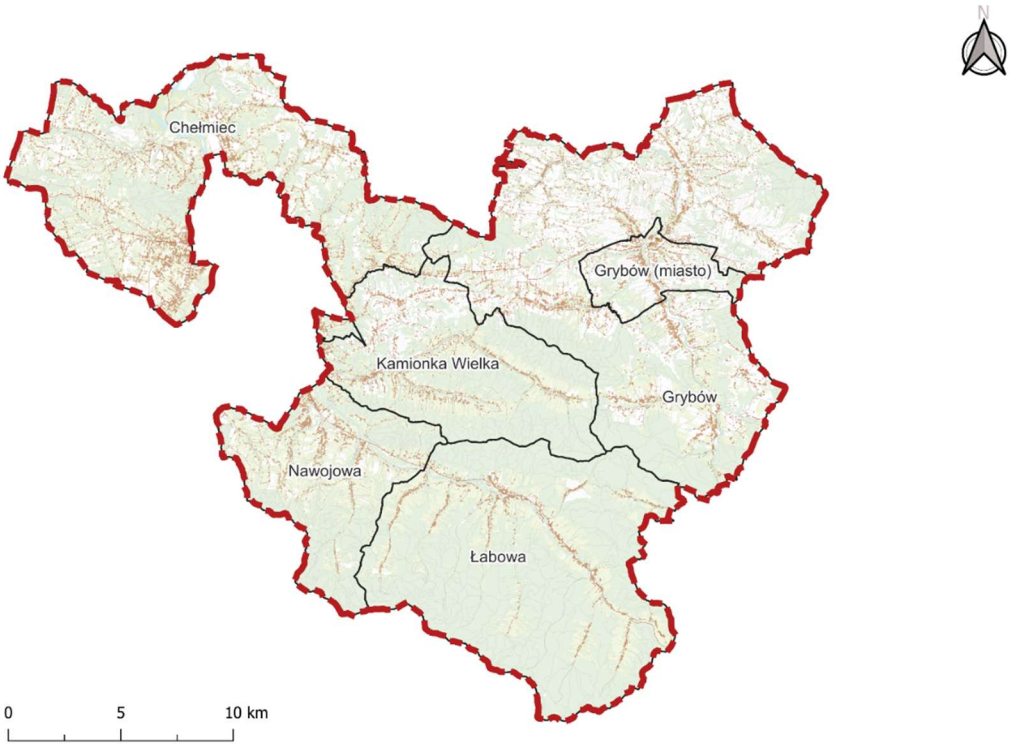

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUGiK (BDOT10K)

Z drugiej jednak strony gminy LGD Korona Sądecka są powiązane ze sobą występowaniem problemów społecznych na swoim terenie, takich jak chociażby **starzejące się społeczeństwo, migracja w szczególności młodego pokolenia** (głównie absolwenci), **niska aktywność zawodowa kobiet** czy **niedostateczny i nierównomierny dostęp do infrastruktury społecznej** (przede wszystkim opiekuńczej, kulturalnej i integracyjnej – poza głównymi ośrodkami gminnymi). Powiązanie sześciu gmin i stworzenie spójnej oferty odpowiadającej na potrzeby grup w niekorzystnej sytuacji (osoby poszukujące zatrudnienia, osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) może w lepszym stopniu przyczynić się do efektywnej pomocy tym grupom. Instytucje publiczne np. domy kultury wykorzystując efekt synergii, mogą tworzyć **wspólną, zróżnicowaną i adekwatną ofertę dla wszystkich grup wiekowych** (pakietowanie wydarzeń/imprez). W **wymiarze gospodarczym** spójność zapewnia przede wszystkim **silne oddziaływanie wspólnego ośrodka subregionalnego jakim jest Nowy Sącz**, który jest miejscem pracy oraz korzystania z usług dla mieszkańców obszaru LGD. Ponadto cechą wspólną jest **niższy poziom wskaźnika przedsiębiorczości** (91) niż średnia dla Polski (150) czy województwa małopolskiego (145). W gronie działających przedsiębiorstw istotną rolę odgrywają **podmioty zajmujące się budownictwem**, które niejednokrotnie świadczą swoje usługi poza obszarem LGD, zwłaszcza w większych ośrodkach jak Nowy Sącz i Kraków (mężczyźni często pracują poza obszarem a kobiety prowadzą gospodarstwa domowe). Dominujący udział tej sekcji PKD w ogóle przedsiębiorstw wskazuje na **niskie zróżnicowanie ofert pracy** i może skutkować **odpływem potencjalnych pracowników** do większych ośrodków, a w konsekwencji nawet migracją na pobyt stały poza granice LGD. Kluczowe wydaje się więc podjęcie działań mających na celu **dywersyfikacje podmiotów gospodarczych**, a tym samym **zwiększenie różnorodności miejsc pracy** z myślą przede wszystkim o **kobietach**, które na obszarze LGD stanowią średnio 70% bezrobotnych, a w Grybowie nawet 77%, a także osobach młodych/absolwentach (osoby do 25 r.ż.).
Na podstawie diagnozy obszaru LGD wyróżnić można następujące grupy interesu:

- branża budowlana – widoczna dominacja podmiotów gospodarczych z sekcji F opisana w *Charakterystyce gospodarki/przedsiębiorczości*;
- podmioty działające w sferze dziedzictwa kulturowego obszaru – obszar LGD charakteryzuje się nagromadzeniem tradycji i obiektów lokalnej kultury (szerzej: rozdział IV, Opis dziedzictwa kulturowego);
- partnerzy Marki Miodny Szlak – grupa zidentyfikowana w drodze spotkań konsultacyjnych, w powiązaniu z celami i przedsięwzięciami określonymi w LSR.

Jednocześnie uczestnicy konsultacji społecznych mocno zaakcentowali potrzebę bieżącego określania grup interesu, w odniesieniu do tematyki podejmowanych decyzji. Wewnętrze regulacje LGD zapowiadają podejmowanie decyzji w drodze

konsensusu, bez wskazywania roli decydującej, jakiejkolwiek grupie członków. Ponadto realizując zasadę partnerstwa w LGD, wyodrębniono zespół ds. zapobiegania konfliktom interesów.

Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR

Założenia ogólne

Lokalna Strategia Rozwoju dla Lokalnej Grupy Działania „Korona Sądecka" została opracowana przy zachowaniu **szerokiego otwartego procesu partycypacyjnego, pozwalającego na pełne włączenie się i zaangażowanie mieszkańców obszaru LGD w jej tworzenie.**

Podstawą do zaprojektowania całego procesu włączania społeczności lokalnej w tworzenie LSR była pogłębiona analiza obszaru LGD pod kątem podstawowych charakterystyk społeczno-demograficznych, sytuacji zawodowej, ale i potrzeb i oczekiwań (poparte wynikami zawartymi w raporcie z ewaluacji zewnętrznej) celem dostosowania metod współpracy do zdiagnozowanych grup. Dodatkowo uwzględniono także wnioski wynikające z dotychczasowej współpracy LGD „Korona Sądecka", która działa od 2009 roku i posiada rozeznanie w zakresie składu lokalnej społeczności, ma dobrze rozpoznanych głównych aktorów i interesariuszy w społecznościach lokalnych poszczególnych gmin z obszaru LGD a także ma wiedzę które grupy są najbardziej aktywne, a które należy zaktywizować i które potrzebują wsparcia. W efekcie proces został tak przeprowadzony, aby zapewnić realne włączenie do prac w przygotowanie LSR następujące grupy społeczne: dzieci i młodzież, seniorów, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, organizacje pozarządowe oraz grupy nieformalne, przedsiębiorców (w tym z branży turystycznej), bezrobotnych, osób młodych (do 25 roku życia), gminy i ich jednostki organizacyjne, osoby napływowe.
Podczas opracowywania LSR zagwarantowano udział lokalnej społeczności dzięki wykorzystaniu szeregu metod i technik partycypacyjnych adekwatnych do różnych grup społecznych pozwalających na **aktywne włączenie mieszkańców na każdym kluczowym etapie prac nad strategią tj.**:

I. przeprowadzenia **partycypacyjnej diagnozy** obszaru LGD i identyfikacji potencjałów rozwojowych,
II. wyznaczanie **celów LSR** oraz określenie **przedsięwzięć do realizacji**;
III. ustaleniu budżetu LSR oraz uzgodnieniu podziału środków na cele i przedsięwzięcia LSR, plan finansowania LSR (ustalenie w konsultacjach pomiędzy członkami LGD kamieni milowych) (**partycypacyjny budżet LSR**);
IV. **system wdrażania LSR** odnoszący się do m.in.: wyboru mechanizmów informowania i angażowania społeczności lokalnej na etapie wdrażania strategii, doboru dostępnych metod wdrażania operacji, planu wdrażania LSR (ustalenie w konsultacjach pomiędzy członkami LGD kamieni milowych) oraz systemu monitorowania i oceny wdrażania LSR.

Na każdym kluczowym etapie tworzenia strategii dodatkowo prace konsultowane i opiniowane były przez Członków LGD, reprezentujących społeczność lokalną.

Dodatkowo, aby zapewnić dotarcie do różnych grup podmiotów, LGD zastosowała przejrzyste, zrozumiałe i widoczne lokalnie różnorodne narzędzia oraz kanały komunikacji, gwarantujące dostęp do informacji jak najszerszej grupie odbiorców. Do narzędzi tych zaliczono:

- **Plakaty** – zachęcające i informujące o terminie i miejscu odbywania się narady obywatelskiej, które były rozmieszczone i widoczne we wszystkich gminach obszaru LGD, przy siedzibach urzędów,
- **Ulotki** – przygotowane w ramach upowszechniania i zachęcania dzieci i młodzież do udziału w konkursie „Atuty gminy/miejscowości", które były rozdysponowywane m.in.: do wszystkich gmin, świetlic wiejskich;
- **Listy imienne** – imienne zaproszenie do udziału w procesie tworzenia strategii zostały wysłane do przedstawicieli społeczności lokalnej. Dobór takiego narzędzia podyktowany był potrzebą dowartościowania osób, które (biorąc pod uwagę ich doświadczenie, pozycję społeczną, dotychczasową współpracę z LGD) mogą stanowić istotny zasób na etapie planowania rozwoju.
- **Ogłoszenia parafialne** – na obszarach wiejskich ta forma informowania mieszkańców jest najskuteczniejsza, stąd została ona także zastosowana podczas tworzenia LSR.
- **Strony www (LGD, gmin), portal społecznościowy LGD, baza mailowa LGD** – informacje o planowanych spotkaniach, warsztatach, dyżurach i o konsultacjach społecznych umieszczone zostały na najbardziej popularnych na obszarze LGD stronach www oraz portalu społecznościowym LGD, a także wysłane drogą mailową do podmiotów współpracujących z LGD.
- **Artykuły i ogłoszenia** w **Magazynie Lokalnym „Korony Sądeckiej"** – informacje o postępie prac nad tworzeniem LSR oraz planowanymi spotkaniami i konsultacjami zamieszczone zostały w prasie lokalnej LGD (kwartalnik) wydawanej w 6000 egzemplarzy i dystrybuowanej po terenie wszystkich gmin LGD Korona Sądecka.

— **„Marketing szeptany”** – informacja przekazywana drogą ustną przez sołtysów i radnych, liderów społecznych.

3.1. Metody angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR

Poniżej, zostały opisane metody, które użyto dla zapewnienia oddolnego charakteru opracowanej LSR, gwarantującego aktywny udział społeczności lokalnej. Do metod tych zaliczono:

1. **Badanie ankietowe realizowane techniką wywiadu kwestionariuszowego PAPI** (z ang. *Paper and Pencil Interview*) z mieszkańcami gmin wchodzących w skład LGD Korona Sądecka tj. Gmina i Miasto Grybów, Gmina Kamionka Wielka, Gmina Chełmiec, Gmina Nawojowa i Gmina Łabowa. Łącznie zrealizowano n=248 ankiet, wśród mieszkańców wszystkich gmin objętych działalnością LGD Korona Sądecka. Badanie przeprowadzono w taki sposób, aby poznać opinię mieszkańców w różnym wieku (20% w wieku 65+, 19% w wieku 35-44 lata, po 17% w wieku 18-24 i 25-34 lata, 13% w wieku 45-54 lata i 14% z przedziału 55-64 lata) i o różnym statusie na rynku pracy (43% pracujących, 29% emerytów i rencistów, 13% uczniów i studentów, 11% osób bezrobotnych, 2% osób biernych zawodowo), zarówno kobiet (56%) jak i mężczyzn (44%). Badania prowadzone były w lipcu 2022 r. przez okres ok. 4 tygodni. Badanie zostało przeprowadzone w różnych lokalizacjach obszaru LGD, w miejscach naturalnego gromadzenia się większej liczby ludności (sklepy, targowiska, wydarzenia lokalne, centralne przestrzenie), tak aby zapewnić równy dostęp wszystkim grupom społecznym do możliwości wypowiedzenia się. Dzięki takiemu podejściu udało dotrzeć się i zebrać opinie od różnych osób i grup, także tych które cechują się mniejszą gotowością do angażowania i uczestniczenia w publicznych spotkaniach dotyczących rozwoju obszaru LGD. Informacje pozyskane w ramach badania ankietowego posłużyły do zdiagnozowania sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru, zidentyfikowania najistotniejszych dla poszczególnych grup mieszkańców problemów i barier rozwojowych, rozpoznania oczekiwanych kierunków działań oraz wskazanie grup, do których powinny być kierowane działania i inicjatywy w ramach LSR.

2. **Badanie ankietowe przy użyciu ankiety internetowej CAWI** (z ang. *Computer Asisted Web Interwiev*) z przedstawicielami instytucji, JST oraz organizacji działających na terenie LGD Korona Sądecka. Pozwoliło to na dostarczenie wartościowych informacji dotyczących obszaru, na którym podmioty te funkcjonują, analizy obecnej oferty i ich zasobów istotnych dla kreowania ważnych dla społeczności lokalnej działań. Łącznie ankietę wypełniło 13 przedstawicieli instytucji i organizacji. Badania prowadzone było na przełomie lipca i sierpnia 2022 r. przez okres ok. 3 tygodni. Badanie pozwoliło na zebranie opinii grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR tj. przedstawicieli instytucji z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego funkcjonujących na obszarze LGD Korona Sądecka. Jako potencjalni realizatorzy projektów w ramach LSR mieli okazję do oceny dotychczasowej polityki rozwojowej na obszarze LGD, ponadto wskazali obszary deficytowe i rozwojowe, oraz główne kierunki i obszary wsparcie w nowej perspektywie 2021-2023. Badania CAWI były elementem partycypacyjnej diagnozy a także stanowiły bazę do określania celów oraz pożądanych kierunków działań.

3. **Dyżury w Gminnych Punktach Konsultacyjnych** – dla zapewnienia udziału w pracach nad LSR na równych zasadach przedstawicieli zróżnicowanych interesów lokalnych z każdej gminy obszaru LGD stworzona została sieć punktów konsultacyjnych na terenie wszystkich gmin obszaru LGD. Podczas przeprowadzonych dyżurów (w każdym z punktów) mieszkańcy zgłaszali problemy i potrzeby oraz wstępne propozycje pożądanych przedsięwzięć jakie powinny zostać ujęte w ramach opracowanej LSR. Łącznie, w okresie od czerwca do września 2022, zorganizowano **11 dyżurów**, które zgromadziły 75 osób. Odbyły się one w różnych gminach i odstępach czasowych, dostosowując terminy, miejsca oraz godziny trwania do możliwości różnych grup społecznych (godziny popołudniowe, by nie dyskryminować osób pracujących; godziny poranne dla grup senioralnych; miejsca dostępne pod kątem osób ze szczególnymi potrzebami itp.). Aby uchwycić różną perspektywę mieszkańców obszaru LGD na kwestie dotyczące obserwowanych problemów i potrzeb oraz pożądanych kierunków rozwiązań jakie powinny stać się udziałem aktywnej społeczności LGD, **każdy ze zrealizowanych dyżurów dedykowany był innej grupie odbiorców** (tj. seniorzy, przedstawiciele kultury; aktywni fizycznie; osoby z niepełnosprawnościami; przedsiębiorcy; rolnicy i gospodarstwa agroturystyczne; kobiety; dzieci i młodzież; organizacje pozarządowe; bezrobotni; branża turystyczna; osoby młode do 25 r.ż.; turyści; przedstawiciele działający w obszarze produktów lokalnych). Dzięki możliwości spotkania bezpośrednio na terenie każdej z gmin, mieszkańcy mieli możliwość wyartykułowania swoich oczekiwań i potrzeb, a także wskazania priorytetów, które ich zdaniem mogłyby w największym stopniu przyczynić się do poprawy jakości życia, rozwoju i pracy na terenie LGD. Dzięki takiej formie zaktywizowania

mieszkańców udało się zebrać ciekawe postulaty, które znalazły swoje odzwierciedlenie w konstrukcji celów oraz szczegółowych przedsięwzięć.

4. **Warsztaty strategiczne** z udziałem członków zespołu ds. planowania strategicznego tj. grupa reprezentująca zróżnicowane interesy lokalne (publiczne, społeczne oraz gospodarcze) z gmin objętych LSR, wsparta ekspertem zewnętrznym. Jedna z kluczowych metod pozwalająca na wypracowanie kluczowych założeń dla tworzonej LSR zarówno w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb i potencjałów, przez określenie celów strategicznych LSR wraz z przedsięwzięciami i wskaźnikami aż po ustalenie systemu wdrażania LSR i ram finansowych. Metoda pozwala w sposób efektywny, z uwzględnieniem technik kreatywnych, zaangażować przedstawicieli lokalnej społeczności do myślenia o rozwoju swojego obszaru. Dzięki temu możliwe było uruchomienie działań partycypacyjnych od najwcześniejszych etapów prac nad LSR, jednocześnie wpływając pozytywnie na „uspołecznienie" całości procesu i jego pozytywny społeczny odbiór. Co więcej, na tym etapie głosy przedstawicieli lokalnych społeczności pozwoliły określić kluczowe kwestie problemowe z uwzględnieniem perspektywy wybranych grup społecznych, takich jak np. młodzież, seniorzy, grupy w niekorzystnej sytuacji, które powinny zostać rozwiązane w ramach celów i działań wskazanych w LSR. Łącznie przeprowadzono **trzy warsztaty strategiczne**, które odbyły się 25.07.2022 r. w Chełmcu; 03.08.2022 r. w Grybowie oraz 07.11.2022 r. w Kamionce Wielkiej. Warsztaty zgromadziły kluczowe grupy z punktu widzenia realizacji LSR, tworzące zespół ds. planowania strategicznego, tj. członków LGD, przedstawicieli członkowskich JST, w tym ich jednostek organizacyjnych zajmujących się pomocą społeczną i kulturą, organizacje pozarządowe (w tym zajmujące się rozwojem marki lokalnej), przedsiębiorców, podmioty zainteresowane wsparciem oraz mieszkańców, przedstawicieli grup nieformalnych, pracowników biura LGD, pracownika organizacji turystycznej. Zapewnienie udziału tych grup w procesie wypracowywania LSR było również istotne z uwagi na możliwość bycia beneficjentem środków rozdysponowywanych w ramach realizacji LSR.
   W trakcie I warsztatu, zaprezentowano oraz poddano pod dyskusję wypracowaną diagnozę społeczno-gospodarczą wraz z przedstawieniem wyników z badań wywołanych. Na bazie uwspólnionej wiedzy, wymiany dotychczasowych doświadczeń i obserwacji oraz przedstawionych oczekiwań przedstawicieli różnych sektorów zdefiniowali podstawową aspirację rozwoju, zidentyfikowali kluczowe wyzwania i problemy rozwojowe obszaru LGD, w tym przy uwzględnieniu grup szczególnie istotnych dla LSR oraz wstępnie wskazali obszary tematyczne, na których powinna koncentrować się realizacja LSR. Warsztat ten zgromadził łącznie 12 uczestników.
   II warsztat strategiczny skupiał się wokół kwestii związanych z ostatecznym domknięciem analizy problemów i potencjałów obszaru przy wykorzystaniu analizy SWOT szczególnie pod kątem wyboru najistotniejszych silnych i słabych stron w kontekście decydowania o przyszłych celach i kierunkach działań. W trakcie prac warsztatowych wypracowano propozycje celów oraz zebrano propozycje przedsięwzięć możliwych do realizacji w ramach LSR (w tym konkretnych projektów i inicjatyw). W II warsztacie strategicznym wzięło udział łącznie 5 osób.
   Z kolei III warsztat strategiczny służył podsumowaniu dotychczasowych ustaleń strategicznych (wynikających z przeprowadzonych dyżurów, warsztatów oraz spotkań w gminach) odnoszących się do logiki LSR, siatki celów i typów przedsięwzięć zgłaszanych do LSR, uzyskania akceptacji dla ustalonych grup docelowych i postawionych priorytetów oraz wypracowania założeń dla budżetu partycypacyjnego (podział środków na cele, typy przedsięwzięć, zasady stosowane przy grantach w tym na działalności gospodarcze itp.). W III warsztacie strategicznym wzięło udział łącznie 7 osób.
   Dodatkowo, każdorazowo po warsztatach, wykorzystano również **zmodyfikowaną metodę delficką**, jako jedną z technik wpisujących się w idee partycypacyjnego planowania strategicznego. Opierała się ona na kierowaniu do uczestników warsztatów zadania/pytania, bazującego na opracowanym i przesłanym materiale powarsztatowym (zasada informowania o wynikach ustaleń).

5. **Spotkania konsultacyjne prowadzone na terenie każdej gminy.** Kolejną z techniką gwarantującą aktywny udział lokalnej społeczności były spotkania konsultacyjne, przeprowadzone na terenie każdej gminy wchodzącej w skład LGD Korona Sądecka tj. w mieście i Gminie Grybów, Gminie Kamionka Wielka, Gminie Chełmiec, Gminie Łabowa i Gminie Nawojowa. Konsultacje w tej formule prowadzone były w okresie od sierpnia do listopada 2022 r. i zgromadziły łącznie 35 osób reprezentujących publiczne i prywatne lokalne interesy społeczno-gospodarcze. Podczas spotkań prezentowano i poddawano pod dyskusję zdefiniowane cele LSR, ustalone grupy docelowe, do których powinno być kierowane wsparcie, a także dano możliwość zgłaszania uwag i propozycji przedsięwzięć i projektów. Spotkania były prowadzone w każdej z gmin

więc możliwe było zebranie głosów i opinii osób pochodzących z różnych środowisk, w tym grup docelowych oraz uzyskania akceptacji dla ustalonej siatki celów LSR.

6. **Narada Obywatelska.** Odbyła się ona w końcowym etapie prac a jej celem było przedstawienie opracowanego dokumentu LSR, zebranie dodatkowych pomysłów oraz uzyskanie akceptacji planu rozwoju obszaru LGD, będącego dziełem społeczności. Dodatkowo w trakcie narady uczestnicy zgłaszali uwagi do kryteriów naboru projektów, podziału środków, planu działania oraz wykorzystania budżetu LSR w tym określeniu kamieni milowych. Podczas narady odniesiono się także do procedury monitorowania i ewaluacji LSR. Całość procesu zakończyła się sformułowaniem przez uczestników narady rekomendacji dotyczących ostatecznego kształtu strategii. Narada Obywatelska odbyła się 30.03.2023 r. i zgromadziła 21 uczestników, reprezentujących kluczowe podmioty z punktu widzenia realizacji strategii, tj. podmioty ze sfery kultury, KGW, przedsiębiorców lub osoby chcące założyć działalność gospodarczą, NGO i przedstawicieli samorządów, przedstawicieli uczelni wyższej, przedstawicieli marki lokalnej oraz spółdzielni socjalnej.

Ponadto zorganizowano **konkurs dla dzieci i młodzieży „Atuty gminy/ miejscowości…"** – jego efektem były prace dzieci i młodzieży np. prezentacje multimedialne, których elementy zostały wykorzystane w opracowywaniu analizy SWOT oraz definiowaniu kluczowych problemów i wyzwań rozwojowych.

Dzięki zastosowaniu tak szerokiego wachlarza technik i metod **partycypacyjnych w pracach nad tworzeniem LSR realnie włączyli się przedstawiciele następujących grup społecznych**:

- sfera kultury (pracownicy Miejskiego Domu Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Gminnych Ośrodków Kultury, Gminne Biblioteki Publiczne, członkowie Klubów Sportowych, członkowie Klubu Seniora),
- sfera publiczna (pracownicy urzędów miasta i urzędów gmin, dyrektorzy szkół i placówek oświatowych, sołtysi, radni);
- sfera społeczna (organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, członkinie Kół Gospodyń Wiejskich, OSP, członkowie zespołów ludowych, młodzież, seniorzy, osoby pracujące, kobiety, osoby z niepełnosprawnością);
- sfery gospodarczej (lokalni przedsiębiorcy).

Równocześnie, od początku uruchomienia procesu tworzenia LSR, przygotowano formularz do zbierania przedsięwzięć, na które jest społeczne zapotrzebowanie. Formularz był udostępniony na stronie www i w siedzibie biura LGD. Dodatkowo, podczas dyżurów w Gminnych Punktach Konsultacyjnych dano możliwość jego wypełnienia i złożenia. Zebrane formularze pomogły w uporządkowaniu siatki celów, a także ich operacjonalizacji i określeniu wartości kluczowych wskaźników, bazujących na deklaracjach zgłaszanych przy okazji postulowanych projektów do realizacji. Ponadto dały także obraz potencjału i gotowości lokalnych podmiotów oraz grup nieformalnych do realizacji zamierzeń.
Podsumowanie wszystkich efektów prac warsztatowych zostały przedstawione i omówione podczas Walnego Zebrania Członków (w maju 2023 r.). LGD spotykała się też bezpośrednio ze społecznością lokalną w trakcie imprez i wydarzeń lokalnych m.in. Lato w Dolinie Kamionki i in. W ich trakcie mieszkańcy poruszali kwestie problemów obszaru LGD, pomysłów na rozwój oraz propozycji wspólnych działań. Opinie te także zostały uwzględnione w dokumencie LSR.

Poniżej zestawiono partycypacyjne metody wykorzystane na każdym etapie prac nad LSR.

Etap prac nad LSR	Wykorzystane partycypacyjne metody
diagnoza i analiza problemów i potencjałów	1. Badania ankietowe PAPI z mieszkańcami, 2. badania CAWI z instytucjami i członkami LGD, 3. warsztaty strategiczne, 4. spotkania konsultacyjne w gminach 5. konkurs dla dzieci, 6. dyżury w gminnych punktach konsultacyjnych
określenie celów i wskaźników oraz przedsięwzięć do realizacji	1. Badania ankietowe PAPI z mieszkańcami, 2. badania CAWI z instytucjami, 3. dyżury w gminnych punktach konsultacyjnych 4. warsztaty strategiczne, 5. spotkania konsultacyjne w gminach 6. narada obywatelska 7. formularz do zbierania przedsięwzięć
partycypacyjny budżet LSR (podział środków, plan finansowy, kamienie milowe)	1. warsztaty strategiczne, 2. spotkania konsultacyjne w gminach, 3. narada obywatelska
opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenia kryteriów wyboru	1. warsztaty strategiczne, 2. dyżury w gminnych punktach konsultacyjnych 3. spotkania konsultacyjne w gminach, 4. narada obywatelska

system wdrażania i opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji	1. warsztaty strategiczne 2. narada obywatelska, 3. Walne Zgromadzenie Członków LGD

Proces tworzenia LSR charakteryzowały się **innowacyjnym podejściem** (innowacja procesowa) widocznym poprzez:

- prowadzone od początku innowacyjne podejście do procesu budowania LSR uwzględniające perspektywę **odrębnych (szczególnych) grup społecznych** wynikających z charakterystyki obszaru i grup ważnych dla LSR, wobec których zastosowano różne i adekwatne do ich specyfiki formy dotarcia i współpracy z tymi społecznościami przy pozyskiwaniu i pogłębianiu informacji, problemów i oczekiwań istotnych z ich perspektywy jakie w ostateczności stały się podstawą zbudowania założeń LSR (w procesie wypracowywania poprzedniej LSR nie prowadzono prac z podziałem na różne grupy społeczne);
- nowatorskie połączenie różnych metod i technik partycypacyjnych (triangulacja) w odniesieniu do momentów ich zastosowania w całym harmonogramie prac nad LSR pozwalające na pogłębianie wniosków, ustalanie szerszych perspektyw istotnych dla społeczności lokalnej, nadbudowywanie i udoskonalanie planu rozwoju obszaru LSR. Takie podejście zapewniło **inkrementalny proces budowania LSR** (model tworzenia strategii w podejściu przyrostowym);
- zastosowanie różnych metod współpracy ze społecznością w zależności od specyfiki grup oraz zwiększenie wpływu na kształt ostateczny LSR grup, które mniej się angażują, są mniej dostrzegane i wymagają większego wsparcia (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety szczególnie matki małych dzieci, seniorzy, osoby nieaktywne) – zgodnie **z metodologią 4W (4 Filary Włączania**). Podejście to zostanie także przeniesione na etap realizacji LSR.

Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR, które zostały wykorzystane do opracowania LSR	**Wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji**
Wyniki badań ankietowych z mieszkańcami wskazały, że najniższy stopień zadowolenia mieszkańców z rozwoju gmin uzyskały obszary: - nieatrakcyjny rynek pracy oraz niekorzystny klimat dla przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego (odpowiednio: 60% i 51%), - infrastruktura i oferta opiekuńcza oraz oferta żłobkowa i przedszkolna (odpowiednio: 50% i 49%); - oferta spędzania czasu wolnego (46%); - niewykorzystanie potencjałów turystyki (35%). Z kolei jako najbardziej pilne inicjatywy wskazali na: - rozwoju ścieżek rowerowych i infrastruktury towarzyszącej przez co LGD będzie mógł w pełni wykorzystać swój potencjał w turystyce; - tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, powstawania nowych miejsc pracy i zwiększenia aktywności gospodarczej - rozwoju infrastruktury społecznej (żłobki i przedszkola, zwiększenie dostępu do opieki medycznej), a w tym również dzienne domy pobytu seniora i miejsca spotkań dla seniorów; - inicjatywy zwiększające możliwości spędzania czasu wolnego oraz aktywizacji i integracji społecznej	Powyższe oczekiwania wyrażone przez mieszkańców obszaru LGD zostały uwzględnione przy formułowaniu głównych założeń LSR, tak aby w efekcie jej wdrażania nastąpiła odczuwalna dla mieszkańców poprawa w tych sferach funkcjonowania obszaru. Dlatego postawione cele LSR wprost odwołują się do tworzenia miejsc pracy oraz pobudzania aktywności zawodowej (Cel 2. LSR) i gospodarczej poprzez rozwój turystyczny obszaru LGD (Cel 1. LSR) oraz poprawę w zakresie dostępności i jakości oferty i infrastruktury społecznej (Cel 3. LSR) Ponadto podczas kolejnych dyżurów, spotkań w gminach oraz warsztatach strategicznych w udziałem zespołu ds. planowania dopracowywano listę pożądanych przedsięwzięć, które ostatecznie zostały ujęte w LSR.
Badani respondenci (mieszkańcy oraz instytucje obszaru LGD) wskazali grupy, do których powinno być ich zdaniem kierowane większe wsparcie. Powinni to być: młodzież i młodzi dorośli; rodziny wielodzietne; osoby starsze; bezrobotni oraz osoby z niepełnosprawnościami. Wśród opinii pojawiały się także głosy,	Powyższe wykorzystano do sformułowania grup docelowych istotnych dla LSR oraz grup docelowych dla przedsięwzięć. Dodatkowo podczas dyskusji na spotkaniach gminnych wybrzmiał silny głos wskazujący, iż duży nacisk powinien zostać położony na aktywizację zawodową kobiet (konieczność

że żadna z grup nie powinna być preferowana a projekty powinny służyć wszystkim mieszkańcom.	integracji kobiet, wzajemnie motywujących się do rozwoju) oraz osób poszukujących pracy. W efekcie podczas warsztatu strategicznego ustalono grupy docelowe szczególnie istotne dla LSR tj. grup w niekorzystnej sytuacji tj. kobiety, osoby z niepełno-sprawnościami, osoby poszukujące zatrudnienia oraz seniorzy i osoby do 25 r.ż. Odpowiednio do grup wskazano konkretne przedsięwzięcia oraz zaprojektowano podział środków związanych ze wsparciem tych grup zgodnie z ich potrzebami.
W trakcie spotkań gminnych wnioskowano, aby zróżnicować poziomy dofinansowania dla osób zainteresowanych zakładaniem lub rozwijaniem działalności, bowiem obecnie stosowane były zbyt wysokie dla niektórych wnioskodawców co skutkowało rezygnacją z realizacji pomysłu gospodarczego. Dodatkowo zwracano uwagę na to, aby powstałe miejsca pracy czy nowe działalności służyły lokalnej społeczności i przyczyniały się do lepszego wykorzystania lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru LGD.	Decyzja o zastosowaniu co różnych poziomów dofinansowania w zależności od potrzeb wnioskodawców, tak aby zapewnić maksymalną dostępności do dofinansowania mieszkańcom obszaru LGD. Ponadto wprowadzono kryterium wyboru operacji premiujące działania, których realizacja odpowiada na więcej niż 1 potrzebę oraz wykorzystuje więcej niż jeden potencjał wskazany w LSR.
Dyskusja w trakcie warsztatów zespołu ds. planowania strategicznego oraz narady obywatelskiej sugerująca by wspierać jak najwięcej osób faktycznie zainteresowanych podjęciem/rozwojem działalności gospodarczej.	Uwzględniono wnioski w LSR poprzez wskazanie w ramach każdego z Celów LSR przedsięwzięć zakładających rozwój istniejących lub wsparcie dla nowych działalności gospodarczych (P.1.2., P.1.3.,) oraz adekwatny do potrzeb podział budżetu LSR.
Podczas spotkań gminnych oraz narady obywatelskiej sugerowano, aby zwiększyć wysiłki na rzecz współpracy partnerskiej oraz zintegrowania działań podejmowanych w obszarze turystyki, promocji, rozwoju społecznego obszaru LGD.	Wnioski te posłużyły do określenia priorytetowych przedsięwzięć dla rozwoju LGD mających potencjał do współpracy partnerskiej i zostały one ujęte w sposobie realizacji w Załączniku Nr 1 do LSR.

3.2. Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR

Zaproponowany proces dotarcia, angażowania i współpracy ze społecznością lokalną przy tworzeniu LSR przełoży się na zwiększenie zaangażowania mieszkańców we wdrażanie wypracowanych wspólnie i akceptowanych celów i założeń LSR. Wartością dodaną planu włączenia społeczności lokalnej w przygotowanie LSR będzie większa motywacja osób i podmiotów z obszaru LGD do działania i włączania się w realizację postulatów przez grupy, dla których były one ważne i których są współautorami.

W LSR zapewniono **mechanizmy do rzeczywistego zaangażowania społeczności na etapie jej realizacji** i oceny wdrażania, które opierają się na trzech podstawowych filarach: **Informacja – animacja – współpraca.**

1. **Informacja** (aby się angażować trzeba najpierw wiedzieć w co, kiedy i jak) – na etapie realizacji LSR duży nacisk zostanie położony na zapewnienie powszechnego dostępu społeczności lokalnej do informacji dotyczącej realizacji LSR (transparentny proces realizacji LSR). Zaplanowano wielokanałowe i różnorodne tj. dostosowane do różnych grup odbiorców (ds. seniorzy, młodzi, osoby ze szczególnymi potrzebami, osoby pracujące), sposoby dotarcia z informacją o ds.: możliwościach realizacji pomysłów, inicjatyw wynikających z zapisów LSR; działaniach podejmowanych w ramach realizacji LSR; planowanych naborach, ocenie stopnia osiągania założonych wskaźników. W tym celu zostaną wykorzystane narzędzia, które – w ocenie mieszkańców obszaru – są najbardziej skuteczne i które były także podnoszone podczas konsultacji społecznych przy wypracowywaniu LSR:
   a. Magazyn lokalny „Korona Sądecka", nakład 2 tys. egzemplarzy (dystrybucja do wszystkich gmin) oraz udostępniony w formie .pdf na stronie LGD;
   b. Plakaty, ulotki –w ważnych miejscach gromadzenia się społeczności (urzędy gmin), dostępne w biurze LGD;
   c. Ogłoszenia parafialne (informacje o naborach,)

d. Strony internetowe gmin oraz strona internetowa LGD;
e. Stoisko LGD obecne na ważnych wydarzeniach lokalnych odbywających się w każdej z gmin wyposażone w pełną informację o działaniach podejmowanych w ramach realizacji LSR, planowanych naborach, możliwościach dofinansowania działań i pomysłów społeczności;
f. Media społecznościowe LGD – aktualizacja informacji w ramach profilu na FB oraz Instagram;

Głównym celem tych działań będzie poinformowanie o strategii szerszą społeczność lokalną i zmobilizowanie biernych mieszkańców do włączenia się na etapie jej realizacji.

2. **Animacja –** w ramach LSR zaplanowano mechanizmy zapewniające wsparcie społeczności w nabywaniu postaw, kompetencji i umiejętności, które w konsekwencji powinny przełożyć się na wzrost ich uczestnictwa we wdrażaniu LSR. Zaplanowano:
   a. organizację dyżurów doradczych w każdej gminie przed ogłaszanymi naborami (w godzinach dostosowanych do różnych grup, pozwalających na godzenie życia zawodowego z rodzinnym) lub szkoleń, których celem będzie świadczenie doradztwa oraz pozyskanie kompleksowej wiedzy w zakresie przygotowania inicjatywy, zaplanowaniu działań i kosztów, opracowaniu dokumentacji aplikacyjnej;
   b. organizacja spotkań roboczych dla każdej z grup szczególnie istotnej dla LSR (grupy docelowe tj. kobiety, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, osoby do 25 r.ż., osoby poszukujące pracy) – celem, których będzie poznanie ich potrzeb kompetencyjnych, jakiego wsparcia oczekują, aby włączyć się w realizację LSR, przygotowanie projektu/inicjatywy, wskazanie przestrzeni, gdzie mogą się włączyć, z czego skorzystać;
   c. organizacja spotkań z gminnymi koordynatorami ds. dostępności w celu uzgodnienia rozwiązań realizowanych w ramach LSR pod kątem spełniania standardów dostępnościowych (spotkania raz w roku);
   d. stale funkcjonujące stanowisko ds. promocji i współpracy ze społecznością lokalną w biurze LGD – udzielanie informacji, doradztwo i pomoc dla osób zainteresowanych naborami, kojarzenie podmiotów zainteresowanych podobnymi inicjatywami;
   e. realizacja przedsięwzięć: P.2.2. Program aktywizacji społecznej i edukacyjnej adresowane do różnych grup mieszkańców, w tym młodzieży, rodzin z małymi dziećmi i seniorów (sposób realizacji: konkurs) P.2.3 Inkubator inicjatyw społecznych – wsparcie kompetencyjne NGO (sposób realizacji: operacja własna).
   Działania zawarte w ppkt. a-d realizowane w ramach działań podejmowanych przez LGD w ramach komponentu „Zarządzanie LSR".
3. **Współpraca** – kluczowy element dla zapewnienia realizacji LSR w duchu wartości podejścia LEADER, odbywać się ona będzie na dwóch poziomach:
   a. **wzmocnienie partnerskiej współpracy członków we wdrażaniu LSR** poprzez: 1) stosowanie różnorodnych kanałów komunikacji nie tylko formalnej (, wiadomości sms, wiadomości email), 2) otwartość na inicjatywy członków - uruchomienie formularza do zgłaszania nowych pomysłów i inicjatyw oraz przygotowywanie informacji zwrotnej (tabela zbiorcza z wynikami weryfikacji i uzasadnieniem wyboru lub nie nowych propozycji);5) funkcjonująca zasada zapisana w statucie dotycząca inicjatywy zwoływania walnego zebrania członków także na wniosek wąskiej grupy tj. 20% liczby członków;
   Działania realizowane w ramach działań podejmowanych przez LGD w ramach komponentu „Zarządzanie LSR".

   b. **współpracy partnerskiej pomiędzy podmiotami obszaru LGD i realizacji** operacji realizowanych w partnerstwie poprzez: 1) kojarzenie partnerów - uruchomienie bazy potencjalnych partnerów na stronie LGD; 2) organizacja spotkań z podmiotami zainteresowanymi realizacją projektów w formule operacji partnerskich; 3) realizacja działań informacyjnych z wykorzystaniem metod opisanych w pkt.1 zachęcających do włączenia się w projekty realizowane w formule operacji partnerskich, 4) działalność w biurze LGD stanowiska ds. promocji i współpracy ze społecznością lokalną (stałe wsłuchiwanie się w zgłaszane pomysły propozycje i potrzeby);

W ramach realizacji LSR zaangażowanie społeczności lokalnej dotyczyć będzie także: monitorowania i oceny realizacji strategii, aktualizacji strategii oraz opracowania i zmiany lokalnych kryteriów.

Monitorowanie i ocena realizacji LSR – partycypacyjne metody ewaluacji obejmować będą w szczególności przeprowadzenie ilościowych i jakościowych badań uwzględniających wysoki stopień zaangażowania w ocenę społeczności lokalnej. Wśród metod

jakie zostaną przeprowadzone należy wskazać: badanie ankietowe wśród mieszkańców obszaru LGD z uwzględnieniem grup docelowych (PAPI i CAWI); pogłębione wywiady z realizatorami projektów tj. beneficjentami i grantobiorcami, a także z kluczowymi *stakeholders* z terenu obszaru LGD (IDI,TDI); pogłębione wywiady z członkami LGD i pracownikami Biura LGD (IDI); spotkania bezpośrednie z mieszkańcami lub debata obywatelska (w ramach ewaluacji końcowej) i in.
Aktualizacja strategii – partycypacja polegać będzie na udostępnieniu formularza zmian (droga elektroniczna) na bazie którego lokalna społeczność będzie mogła zgłaszać uwagi i postulaty do LSR, również w drodze spotkań konsultacyjnych organizowanych w każdej gminie wchodzącej w skład LGD. Propozycje zmian w LSR opracowane przez Zarząd poddane zostaną szerokim konsultacjom społecznym co najmniej poprzez: zamieszczenie rekomendacji zmian na stronie internetowej LGD, organizacji spotkań konsultacyjnych w każdej gminie wchodzącej w skład LGD lub narady obywatelskiej z mieszkańcami obszaru LGD.
Opracowanie i zmiana lokalnych kryteriów wyboru – w ramach tego obszaru będą wykorzystane działania informacyjno-konsultacyjne. Konsultacje z lokalną społecznością, polegać będą na opublikowaniu na stronie internetowej LGD projektu zmiany kryteriów wyboru operacji.

Metody i kanały komunikacji zostały dobrane w taki sposób, aby z jednej strony zapewnić efektywną i skuteczną komunikację oraz dać możliwość sprawdzania przez LGD efektów tej komunikacji.

Dodatkowo zarówno na etapie tworzenia, jak i realizacji LSR, **założono uwzględnienie zasad horyzontalnych** określonych w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym:

- **poszanowania praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej** - na etapie tworzenia LSR a także w trakcie wdrażania LSR przestrzegane będzie poszanowanie praw podstawowych, szczególnie będzie to widoczne w obszarze prawa równości, w tym nie będzie dochodziło do dyskryminacji żadnej grup czy osób, prawa osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, prawa dziecka oraz w obszarze solidarności (np. prawo do ochrony zdrowia, zabezpieczenia społecznego rodzin itp.), a także w obszarze praw obywatelskich. Cały proces wdrażania LSR oraz funkcjonowania LGD będzie przeprowadzany w taki sposób, aby zagwarantować w pełni przestrzeganie praw podstawowych.
- **zasady równości kobiet i mężczyzn** – na etapie tworzenia LSR zadbano o dotarcie do kobiet jak i mężczyzn oraz uwzględnienie na równi ich perspektywy przy budowaniu założeń LSR. Kobiety i mężczyźni uczestniczący w badaniach społecznych, spotkaniach, dyżurach, naradzie obywatelskiej, warsztatach mieli takie samo prawo w zakresie wypowiadania się, zgłaszania pomysłów czy inicjatyw oraz wpływu na podejmowane decyzje w zakresie ostatecznych zamierzeń strategicznych ujętych w LSR. Organizując działania partycypacyjne wykorzystane na etapie tworzenia LSR zadbano o możliwość udziału zarówno kobiet jak i mężczyzn poprzez różne godziny spotkań (godziny popołudniowe, pozwalające na godzenie życia zawodowego z rodzinnym). Zasady te zostaną także przeniesione na etap wdrażania LSR. Zwiększenie widoczności kobiet w odniesieniu do tworzenia LSR oraz jej realizacji została także zapewniona poprzez: przeprowadzenie odrębnego dyżuru w Gminnym Punkcie Konsultacyjnym dedykowanego tylko kobietom, wskazanie w LSR kobiet jako jednej z grup szczególnie istotnej dla LSR, zaplanowanie przedsięwzięć koncertujących się na większym wsparciu kobiet w ich aktywizacji zawodowej i społecznej (wsparcie usług opiekuńczych nad małym dzieckiem – ułatwienie w powrocie na rynek pracy, działania podnoszące kwalifikacje, wspierające zakładanie działalności gospodarczej i in.).
- **zasady równości szans i niedyskryminacji** ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami – na etapie tworzenia LSR zapewniono przestrzeganie zasady niedyskryminacji poprzez m.in. realizację działań partycypacyjnych w taki sposób, aby nie dochodziło do żadnych zachowań czy mechanizmów dyskryminujących jakąkolwiek grupę czy osoby. Ponadto przeprowadzone na etapie budowania LSR spotkania, warsztaty, dyżury organizowane były w miejscach zapewniających dostęp dla osób z niepełnosprawnościami (bez barier architektonicznych), zastosowane materiały (wielkość, prezentacje) uwzględniały szczególne potrzeby uczestników. Zasady te zostaną także przeniesione na etap wdrażania LSR. Wypełnienie zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami było (etap budowania LSR) i będzie (etap wdrażania LSR) zrealizowane poprzez: przeprowadzenie odrębnego dyżuru w Gminnym Punkcie Konsultacyjnym dedykowanego dla osób z niepełnosprawnościami, wskazanie w LSR OzN jako jednej z grup szczególnie istotnej dla LSR, zaplanowanie przedsięwzięć koncertujących się na dostosowaniu infrastruktury turystycznej, społecznej, kulturalnej oraz oferty realizowanej na jej bazie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz działania nakierowane na wsparcie tej grupy w ich aktywizacji zawodowej i społecznej.

- **zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju** określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyń poważnych szkód" – określone w LSR kierunki rozwoju lokalnego z udziałem społeczności (RLKS) będzie realizowany z zachowaniem celów zrównoważonego rozwoju. Jak wskazano w analizie problemów i potencjałów, kluczowym kołem zamachowym rozwoju obszaru LGD są walory przyrodnicze i krajobrazowe, na bazie których należy wzmacniać funkcje turystyczne obszaru. Rozwój ten jednak będzie prowadzony w sposób zaplanowany i zrównoważony obszarowo, aby doprowadzić do kontrolowanego ruchu turystycznego (unikanie kumulacji turystów w jednym miejscu, co może negatywnie obciążać środowisko i walory przyrodnicze, na rzecz realizacji projektów dających możliwość kontrolowanego rozlania się turystów równomiernie po całym obszarze, wówczas koszty obciążeń dla środowiska będą mniejsze). Zaplanowane w LSR przedsięwzięcia w zakresie uzupełniania istniejącej czy budowania nowej infrastruktury będą realizowane w taki sposób, aby niwelować ewentualny niekorzystny wpływ na środowisko i przyrodę. Ponadto projektując nową infrastrukturę przyjmowane będą rozwiązania zapewniające oszczędność energetyczną. Dodatkowo przy realizacji LSR zostanie zachowana także zasada „nie czyń poważnych szkód" (DNSH). Wynika to z faktu, iż wdrożenie LSR opiera się na o mechanizmie RLKS, a zatem jej realizacja będzie zgodna z celami i zasadami przyjętymi dla tego mechanizmu w programie regionalnym (Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027), dla którego została przeprowadzona analiza w zakresie oceny polityki w odniesieniu do DNSH. Zgodnie z nią realizacji działań w ramach CS 4(h), 4(h), 5(ii) w ramach Priorytetu 6 oraz Priorytetu 7 będą zgodne z zasadą DNSH. A zatem zgodność z tą zasadą zostanie także przeniesiona na przedsięwzięcia realizowane w ramach LSR.

3.3. Animowanie do wdrażania innowacji

W celu zachęcania i wspierania mieszkańców obszaru LGD do wdrażania projektów innowacyjnych w LSR wprowadzono **kryterium punktujące przedsięwzięcia innowacyjne** rozumiane jako wprowadzanie nowych produktów, usług, procesów i metod organizacji lub nowych sposobów wykorzystywania dostępnych zasobów historycznych, przyrodniczych, kulturowych czy społecznych, które przyczyniają się do dostarczenia lepszych rezultatów społecznych. Z punktu widzenia założeń LSR pożądane są innowacje społeczne łączone z modelem innowacji otwartych (partycypacyjnych).

Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR

4.1. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wraz z ich uzasadnieniem

Demografia

Obszar LGD charakteryzuje się **dobrą sytuacją demograficzną**. Dotyczy to zarówno obszaru jako całości jak i poszczególnych gmin. Przyrost rzeczywisty jest dodatni, a w porównaniu z rokiem 2015 **liczba mieszkańców wzrosła o 3,7%**. Wynika to w znacznym stopniu z **dodatniego przyrostu naturalnego**, które w latach 2016-2021 wyniosło 27,5 na 1000 mieszkańców. Znacznie mniejszy wpływ na zaistniały stan rzeczy miało **saldo migracji**, które również jest **dodatnie**, natomiast wynosi jedynie 7,44 na 1000 ludności. Warto odnotować, iż jedynie Miasto i Gmina Grybów charakteryzuje się ujemnym saldem migracji, które wynosiło kolejno -22,4 i -2,57 na 1000 mieszkańców. Wzrastająca liczba mieszkańców będzie wymagała starannego wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową i uwzględnienia rosnącej liczby użytkowników infrastruktury społecznej i technicznej, przy planowaniu ich rozbudowy. Wśród mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety (wskaźnik feminizacji wynosi 101), z czego w grupie wiekowej 0-39 przeważają mężczyźni. Najliczniejsza grupa mieszkańców należy do przedziału wiekowego 20-49. Pozytywnie należy ocenić strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku obszaru LGD, ze względu na fakt, iż **udział ludności w wieku przedprodukcyjnym** (23%) **przewyższa udział ludności w wieku poprodukcyjnym** (15%). Jednocześnie udział osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy niż średnio dla Polski (18%). Na terenie LGD **postępuje starzenie się społeczeństwa i rosnące obciążenie demograficzne** (wzrost wartości wskaźnika obciążenia demograficznego z 60,4 do 62 w porównaniu z rokiem 2015). Są to trendy dotyczące całego kraju, nie tylko obszaru LGD i wskazują na konieczność rozwoju usług i infrastruktury dostosowanych do potrzeb osób starszych jak np. ~~usług opiekuńczych,~~ medycznych, rehabilitacyjnych, ale także oferty czasu wolnego i utrzymywania aktywności społecznej oraz zawodowej. Potrzeby te potwierdziły spotkania z środowiskiem senioralnym w trakcie konsultacji społecznych, które postulowało z jednej strony ujęcie seniorów jako jednej z istotnych grup docelowych LSR, z drugiej jasno akcentowało potrzebę kontynuacji i rozszerzenia działań aktywizacyjnych prowadzonych przez animatorów w ramach, których mogą rozwijać swoje pasje i nabywać nowe umiejętności (np. cyfrowe), kultywować lokalne obyczaje, utrzymywać relacje rówieśnicze i międzypokoleniowe, mieć kontakt z kulturą masową (wyjazdy do kina) czy wyższą (opera, filharmonia), dbać o sprawność fizyczną (zajęcia typy nordic walking, basen, gimnastyka, fizjoterapia itp.).

Charakterystyka gospodarki / przedsiębiorczości

Obecnie na terenie LGD działa 7828 podmiotów gospodarczych. Liczba podmiotów wzrasta z roku na rok, a w porównaniu z 2015 r. odnotowano **wzrost na poziomie 33,5%**. Gminy z obszaru LGD charakteryzują się jednak **niższym poziomem wskaźnika przedsiębiorczości** (91) niż średnia dla Polski (150) czy województwa małopolskiego (145). Najlepiej pod tym względem prezentują się gmina Chełmiec i miasto Grybów, w których wskaźnik przedsiębiorczości wynosi kolejno 105 i 92. Istniejące podmioty to w znaczącej większości (97%) mikro przedsiębiorstwa, zatrudniające od 0 do 9 pracowników, co jest również cechą charakterystyczną powiatu, województwa i Polski. Na terenie LGD istnieją również większe przedsiębiorstwa, które nie tylko zapewniają więcej miejsc pracy dla lokalnej ludności, ale także są rozpoznawalne w skali regionu i kraju, jak np. Wiśniowski i Szubryt. Najwięcej podmiotów to przedsiębiorstwa działające w sektorze działalności usługowej (54,3%), natomiast niewiele mniej (43,9%) zajmuje się przemysłem i budownictwem. **Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo nie mają większego znaczenia na terenie LGD** (1,8%). Widoczne są pewnie odstępstwa w porównaniu do średniej krajowej, która charakteryzuje się znacznie wyższym udziałem sektora usługowego (76%) i niższym sektora przemysłu i budownictwa (23%). Widoczne są także dysproporcje w odniesieniu do sekcji podmiotów gospodarczych wg PKD, w których **sekcja F** (budownictwo) i **sekcja G** (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) stanowią 52% wszystkich podmiotów (sekcja F: 2601 podmiotów, sekcja G: 1314 podmiotów). Warto wspomnieć, iż podmioty zajmujące się **budownictwem** niejednokrotnie **świadczą swoje usługi poza obszarem LGD**, zwłaszcza w większych ośrodkach jak Nowy Sącz i Kraków. Dominujący udział dwóch sekcji w ogóle przedsiębiorstw wskazuje na **niskie zróżnicowanie ofert pracy** i może skutkować **odpływem potencjalnych pracowników do okolicznych miast**, a w konsekwencji nawet **migracją na pobyt stały poza granice LGD**. Kluczowe wydaje się więc podjęcie działań mających na celu **dywersyfikacje podmiotów gospodarczych**, a tym samym **zwiększenie różnorodności miejsc pracy**. W ostatnich latach zauważalny jest wzrost podmiotów gospodarczych

w sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) o 50% w porównaniu z rokiem 2015, co świadczy o **rozwoju innowacyjności obszaru**. Największy w tym udział gminy Chełmiec, w której znajduje się 47% wszystkich podmiotów z tej sekcji.

Rynek pracy

Wskaźnik bezrobocia (liczba zarejestrowanych bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym) na terenie gmin wchodzących w skład LGD jest stosunkowo niski (4,7), natomiast w dalszym ciągu jest to **wartość przekraczająca średnią krajową** (4), **wojewódzką** (3,4) i **powiatową** (4,5). Co więcej, żadna z gmin nie osiąga wartości niższych niż 4, a gminy Kamionka Wielka i Nawojowa charakteryzują się wskaźnikiem na poziomie 5 i 5,5. W ostatnich latach **systematycznie maleje liczba zarejestrowanych bezrobotnych**, która jest o około 40% niższa niż w roku 2015. Wyjątkiem jest jedynie okres 2019 – 2020, w którym odnotowano wzrost liczby bezrobotnych wynikający z pandemii COVID19, który już w 2021 został całkowicie zniwelowany. Trend należy ocenić jednoznacznie pozytywnie, pamiętając jednak, iż dotyczy on całego kraju, a nie tylko obszaru LGD. Wśród osób bezrobotnych zdecydowanie dominują kobiety. **Udział bezrobotnych kobiet w ogóle bezrobotnych wynosi około 71%**. Może to wynikać z braku miejsc pracy atrakcyjnych dla kobiet (przewaga firm z branży budowlanej), ale jest to prawdopodobnie związane z tradycyjnym modelem rodziny, w którym to kobieta zajmuje się wychowaniem dzieci. Powyższy stan rzeczy może wymagać **rozwoju takich obiektów jak żłobki lub placówki opiekuńcze dla dzieci przy zakładach pracy**, natomiast nie gwarantuje to zmniejszenia poziomu bezrobocia wśród kobiet, ze względu na przywiązanie do tradycji i brak chęci zmian. Wśród osób bezrobotnych zauważalny jest **wysoki udział osób młodych** (w tym do 25 r.ż.), który wynosi **31%**. Są to osoby wchodzące na rynek pracy lub funkcjonujące na nim stosunkowo krótko, które w dalszym ciągu poszukują pracy w odpowiednim dla nich zawodzie – częstym kryterium przy rekrutacji jest wymagany staż pracy i doświadczenie, stąd należy dbać o programy stażowe i aktywizacyjne. Wraz z wiekiem maleje udział mieszkańców w ogóle bezrobotnych i w grupach wieku z przedziałów 55-59 i 60-64 wynosi kolejno 9% i 4%. Widoczny jest również **wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych**: 38% wszystkich bezrobotnych to osoby pozostające bez pracy dłużej niż 24 miesiące, a kolejne 18% to zarejestrowani bezrobotni od 12 do 24 miesięcy. Długi okres pozostawania bez pracy może świadczyć nie tyle o braku miejsc pracy lub dopasowanych ofert pracy, a o braku chęci do jej podjęcia lub bezradności w jej poszukiwaniu. W powyższej sytuacji tworzenie nowych miejsc pracy lub prowadzenie kursów doszkalających i pozwalających zdobyć nowe kompetencje mogą nie być skuteczne. Analizując charakterystykę bezrobotnych pod względem stażu pracy, można zauważyć, iż największa grupa to osoby, które przepracowały od 1 do 5 lat (27%). Bardzo niski udział w ogóle bezrobotnych mają osoby, które pracowały 30 lat i więcej (3%), 20-30 lat (7%) lub nie pracowały nigdy wcześniej (12%). W kontekście analizy rynku pracy warto przywołać głos ankietowanych mieszkańców obszaru LGD, którzy porównując różne aspekty życia, najsłabiej ocenili możliwości zawodowe na terenie gmin LGD, przyznając ocenę 3,42/5. Warto również zwrócić uwagę, iż ludzie młodzi (18-34) ocenili znacznie niżej możliwości pracy na obszarze LGD, na 3,04/5. Jest to szczególna grupa na rynku pracy, charakteryzująca się **większą mobilnością i niejednokrotnie brakiem przywiązania do obecnego miejsca zamieszkania**, przez co zwiększa się **ryzyko migracji zarobkowej osób młodych**, w przypadku niewystarczająco rozwiniętego rynku pracy. Jednocześnie młodsi ankietowani również wysoko ocenili obszar LGD jako miejsce do życia (4,2/5), co wskazuje, iż **w przypadku odpowiedniego rozwoju perspektyw zawodowych, chętnie planowaliby swoje dalsze życie na terenie gmin LGD Korony Sądeckiej**. Lokalny rynek pracy pojawił się także w analizie głównych wad obszaru LGD, ankietowani wskazywali na jego nieatrakcyjność (16,5%) zaraz po niewystarczająco rozwiniętej ofercie komunikacji publicznej (17,3%), która wiodła prym wśród bolączek obszaru. Na obszarze LGD poważnym problemem jest bezrobocie wśród kobiet. Analizując odpowiedzi udzielone przez kobiety (najbardziej istotna wada), nieatrakcyjny rynek pracy stanowił 29,7% wszystkich odpowiedzi udzielonych przez kobiety, z przewagą 13,8 p.p. nad drugą najczęściej wskazywaną odpowiedzią. W związku z powyższym, należy uznać bezrobocie kobiet za istotne wyzwanie w polityce rozwoju obszaru LGD. Potwierdzają to także głosy uczestników spotkań konsultacyjnych dla osób bezrobotnych, gdzie postulowano między innymi kontynuację wsparcia w postaci finansowania kursów pozwalających nabyć nowe kwalifikacje zawodowe, nawet prawo jazdy na samochód osobowy może sprawić, że kobiety dotychczas pozostające w domu zaktywizują się nie tylko zawodowo, ale również społecznie. Dopełnieniem negatywnego obrazu, jest fakt, że ankietowani wykazali **największe niezadowolenie ze stopnia rozwoju lokalnego rynku pracy** (26%, przy 36% zadowolonych), spośród wszystkich obszarów rozwojowych gminy. Co ciekawe, w dalszej kolejności ankietowani wskazywali również na niezadowolenie z rozwoju **opieki żłobkowej i przedszkolnej** (18% ankietowanych), z **klimatu dla przedsiębiorczości** (16%), **infrastruktury i oferty opiekuńczej** (16%). Wszystkie ze wskazanych odpowiedzi mają wpływ na rynek pracy. Można domniemywać, iż niezadowolenie ze stopnia rozwoju usług opiekuńczych i przedszkolnych może łączyć się z wysokim bezrobociem wśród kobiet, które zajmują się osobami zależnymi (dziećmi/starszymi rodzicami i czy dziadkami). W konsekwencji powyższego nie dziwi, że prawie połowa ankietowanych (**48%**)

uznała za **najpilniejsze do realizacji inicjatywy i inwestycje z kategorii „Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, powstawania nowych miejsc pracy i zwiększenia aktywności gospodarczej** (np. aktywizacja zawodowa, działania na rzecz wsparcia postaw przedsiębiorczych, dywersyfikacja zatrudnienia".

Problemy społeczne

Jak już wcześniej wspomniano, problemem występującym na terenie LGD jest wyższe niż średnio w Polsce bezrobocie, które dotyka głównie kobiet i osób długotrwale bezrobotnych. Nie jest to niestety jedyny problem. **Wyższy** niż średnio dla kraju (4%) i województwa (4%) jest również **odsetek ludności korzystający ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej** (7%). Podobnie prezentuje się sytuacja w odniesieniu do **liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci** w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na obszarze LGD Korona Sądecka: 41 rodzin na terenie LGD, średnio 24 rodziny w województwie małopolskim i średnio 21 rodzin w Polsce. Mimo niekorzystnej sytuacji, widoczna jest poprawa w porównaniu do 2015 r., ponieważ **odsetek ludności korzystający ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej zmalał z 12% do 7%**, a liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1000 mieszkańców z 52 do 41. Spadek w odniesieniu do wspomnianych wskaźników odnotowano również na terenie całej Polski. Należy również wspomnieć o **wysokim obłożeniu przychodni lekarskich na terenie LGD**. Na 1 przychodnię lekarską przypada 3306 osób, a w takich gminach jak Nawojowa czy Chełmiec kolejno 4394 i 5792. Dla porównania, średnia dla Polski wynosi 1742 a dla województwa 1677. Średnia dla powiatu również jest niższa i wynosi 2524. W ostatnich latach **obłożenie placówek wzrosło**, co wynika ze wzrostu liczby ludności **przy jednoczesnym braku przyrostu przychodni**. Warto jednak pamiętać o bliskości Nowego Sącza, w którym oferta medyczna jest lepiej rozwinięta i część mieszkańców obszaru LGD (zwłaszcza tych pracujących w Nowym Sączu) niewątpliwie korzysta z usług na terenie miasta. Znacznie niższe niż średnio dla Polski jest natomiast obłożenie ośrodków kultury. Na 1 ośrodek kultury przypada około 3314 osób, przy średniej dla Polski na poziomie 9655 osób i średniej dla powiatu wynoszącej 7870. Co więcej, niektóre gminy takie jak miasto i gmina Grybów oraz Kamionka Wielka nie przekraczają 3000 mieszkańców na 1 ośrodek kultury. Najmniej korzystnie sytuacja wygląda w Nawojowej (8794 osób na 1 placówkę). Trzeba jednak zaznaczyć, że w tym kontekście nie liczy się jedynie dostępność, ale także jakość infrastruktury i atrakcyjność oferty kulturalnej. Dostęp mieszkańców obszaru LGD do bibliotek jest na średnim poziomie, ponieważ na 1 bibliotekę przypada 4038 mieszkańców, przy średniej dla Polski na poziomie 4462.

Działalność sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Konieczne wydaje się również zwrócenie uwagi na wysoką aktywność obywatelską mieszkańców LGD, co potwierdza wysoka średnia frekwencja zarówno w wyborach prezydenckich w 2020 r. (69,69%) jak i w wyborach do Sejmu i Senatu w 2019 r. (65,15%). Dla porównania, frekwencja dla całej Polski wyniosła kolejno 64,51 w 2020 r. i 65,15% w 2019 r. Wysokie wskaźniki bazujące na statystkach publicznych skonfrontowane zostały z realiami podnoszonymi przez uczestników spotkań konsultacyjnych, przede wszystkim oferta i infrastruktura społeczna koncentruje się w siedzibach gmin, tym samym dostęp do niej jest ograniczony dla seniorów i osób młodych – osób o organicznej mobilności lub osób zależnych. Wykluczenie komunikacyjne jest jedną z większych bolączek utrudniających dostęp do usług społecznych, stąd postulaty m.in. rozproszenia infrastruktury społecznej poza siedziby gmin, uruchomienia taksówek społecznych na obszarze LGD oraz poprawy infrastruktury pieszej – bezpieczne i oświetlone chodniki, pobocza prowadzące do instytucji i punktów usługowych.
Działania partycypacyjne pozwoliły zidentyfikować ponadto **deficyty sektora społecznego, który nie posiada odpowiedniego zaplecza kadrowego, organizacyjnego i kompetencyjnego do rozwoju i rozszerzenia działalności**. Przede wszystkim **brakuje wiedzy i umiejętności prowadzenia NGO** (kompetencje menedżerskie), **pozyskiwania i rozliczania funduszy zewnętrznych, motywowania zespołu**. Szwankują także **działania wspólne oraz rozwijanie własnych inicjatyw**, które **potrzebują bezpiecznej inkubacji dla innowacyjnych przedsięwzięć**. Doraźną pomoc zapewnia Stowarzyszenie LGD Korona Sądecka, ale **brakuje stałej formy wsparcia dla sektora pozarządowego i grup nieformalnych** m.in. w obsłudze prawnej, księgowej i merytorycznej. Taka pomoc potrzebna jest już na poziomie aplikowania o mikrogranty, z formalnościami na takim poziomie nie radzą sobie np. środowiska senioralne, które mają pomysły i zapał do pracy, ale niekoniecznie zdolność do tworzenia i prowadzenia projektów.

Opis dziedzictwa kulturowego na terenie LGD Korona Sądecka

Lokalna Grupa Działania Korona Sądecka wyróżnia się nagromadzeniem tradycji i obiektów lokalnej kultury, z naciskiem na kulturę **Lachów Sądeckich**, ale także na **pozostałości po kulturze Łemkowskiej**. Na obszarze znajduje się **55 obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków**, z czego są to głównie cerkwie, kościoły, kapliczki i cmentarze, czyli obiekty sakralne, ale również dworki wraz z otoczeniem i obiekty publiczne. Przez LGD przechodzi również **Małopolski Szlak Architektury Drewnianej**, który wyróżnia 11 obiektów o znaczeniu kulturalno-historycznym: Kościół pw. Imienia Najświętszej Marii Panny w Chomranicach, Dwór w Wielogłowach, Kościół pw. Wszystkich Świętych w Ptaszkowej, Cerkiew pw. Narodzenia Bogurodzicy w Królowej Górnej, Cerkiew pw. Św. Dymitra (obecnie kościół rektoralny św. Antoniego Padewskiego) w Boguszy, Cerkiew pw. Św. Dymitra w Binczarowej, Kościół pw. Św. Wojciecha Biskupa w Kąclowej, Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Krużlowej, Plebania – muzeum parafialne w Grybowie, Skansen pszczelarski w Stróżach i Kościół pw. Św. Andrzeja w Polnej. Lokalnymi tradycjami są również zainteresowani mieszkańcy, co potwierdza istnienie aż **25 folklorystycznych grup artystycznych** zajmujących się muzyką, śpiewem i rękodziełem. Dodatkowo, istnieje także **37 kół gospodyń wiejskich**, które prężnie propagują dawną kulturę i dbają by nie została ona zapomniana. Zarówno zespoły jak i koła mają okazję prezentować się na lokalnych wydarzeniach cyklicznych, mniej lub bardziej rozpoznawalnych jak np. Imieniny Gminy Chełmiec, Lato w Dolinie Kamionki, Jesień Grybowska, Spartakiada dla dzieci i młodzieży, Zawody o Puchar Wójta Gminy Łabowa oraz innych wydarzeń realizowanych zarówno przez samorządowe instytucje kultury, jak i organizacje pozarządowe. Dzięki temu zarówno mieszkańcy gmin jak i osoby spoza obszaru LGD mają okazję poznać lokalną, tradycyjną kuchnię, dawne instrumenty, ludowe pieśni, tańce i stroje. **Kwestią problemową jest odpowiednie zaplecze do kultywowania tradycji, brakuje przestrzeni nie tylko do występów i profesjonalnej prezentacji dorobku artystycznego, ale także do prób i przechowywania sprzętu, rekwizytów, strojów, instrumentów**. Ankietowani mieszkańcy oraz uczestnicy procesu partycypacyjnego doceniają ofertę kulturalną dla dzieci i seniorów i postulują jej kontynuację i rozszerzenie, natomiast **mocno kontestowana jest oferta i adekwatność oferty dla młodzieży i tzw. młodych dorosłych**. Tej grupie przede wszystkim **brakuje przestrzeni do spotkań, nieskrępowanego rozwijania pasji i budowania relacji rówieśniczych**. Przestrzeń taka powinna być **dostępna bez względu na warunki atmosferyczne i porę roku**, ale także **dostępna komunikacyjnie** do osób niemieszkających w centralnych miejscowościach gminy oraz dająca poczucie bezpieczeństwa (oświetlona, zaopiekowana, mająca swojego gospodarza).

Potencjał turystyczny LGD Korona Sądecka

Zgodnie z analizą walorów turystycznych powiatów i ich bezpośredniego otoczenia opracowaną przez GUS, powiat nowosądecki został uznany za 3 najatrakcyjniejszy powiat w Polsce, na równi z powiatem tatrzańskim. Wpływ na to miały głównie atrakcyjne warunki środowiskowe, w mniejszym stopniu biznesowe i kulturowe. Duży w tym udział gmin należących do LGD, które wyróżniają się swoimi zasobami środowiskowymi. Dodatkowo, województwo małopolskie jest również najatrakcyjniejszym województwem w Polsce, co sprawia, iż jest ono najczęściej wybierane jako destynacja podróży (wg „Potencjał turystyczny województw Polski" E. Synówka-Bejenka: GUS). Niewątpliwymi **atutami obszaru są zasoby środowiskowe, urozmaicona rzeźba terenu, cisza i spokój, istniejące ścieżki piesze i rowerowe, szlaki turystyczne, lokalna kultura i tradycje stanowiące element produktu turystycznego, zasoby historyczno-kulturowe**, które opisano we wcześniejszej części opracowania, a także istnienie obiektów świadczących unikalne/ **wyspecjalizowane usługi turystyczne** (turystyka prozdrowotna) jak np. Tara Ośrodek Hipoterapii i Jeździectwa w Kamionce Wielkiej, Ośrodek Hipoterapii i Dogoterapii w Stróżach, Kamianna – centrum apiterapii. Oprócz Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej, przez obszar LGD przechodzą również inne unikatowe szlaki tematyczne, takie jak Małopolski Szlak Winny oraz **Miodny Szlak**. Spośród atrakcji turystycznych znajdujących się na terenie LGD warto wyróżnić Muzeum Sztuki Ludowej w ks. E. Nitki w Paszynie, Muzeum Pszczelarstwa w Stróżach, Muzeum Pszczelarstwa w Kamiannej, Stacje Narciarską Cieniawa-Ski oraz wcześniej wymienione obiekty znajdujące się na Małopolskim Szlaku Architektury Drewnianej. Diagnozę tę potwierdzają badania ankietowe, w których mieszkańcy za największe zalety obszaru LGD uznali piękno krajobrazu (25,4% wskazań) oraz dziedzictwo kulturowe i turystyczne (14,6%). Na obszarze LGD **baza noclegowa jest niewystarczająco rozwinięta**: wg danych GUS na rok 2021 r. na terenie LGD istnieje jedynie 6 obiektów noclegowych. Są to dane rozbieżne z liczebnością obiektów noclegowych na portalu booking (www.booking.com), natomiast żadne z powyższych źródeł nie pozwala uznać bazy noclegowej za wystarczająco rozwiniętą. Obszar przyciąga obecnie niewielu zagranicznych turystów. W 2021 r. na terenie gmin wchodzących w skład LGD udzielono 448 noclegów turystom zagranicznym, a w 2019 r. (przed pandemią) 1338. Bliskość granicy ze Słowacją jest szansą, która może

pozwolić na dywersyfikację odbiorców lub współtworzenie przygranicznej oferty turystycznej. Wymaga to jednak rozbudowanej bazy noclegowo-gastronomicznej, zintegrowanego produktu turystycznego i skoordynowanych działań marketingowych i promocyjnych. Warto przywołać także opinie ankietowanych mieszkańców, którzy wskazali elementy oferty kulturalno-turystycznej, jakie należy wspierać i rozwijać, by najskuteczniej wypromować obszar LGD Korona Sądecka. Respondenci uznali, że należy **wspierać produkty lokalne, szlaki turystyczne, historyczne, zabytki i dziedzictwo kulturowe, agroturystykę i zagrody edukacyjne, imprezy lokalne, wydarzenia, działalność lokalnych zespołów/ artystów, działalność gospodarczą w obszarze turystyki i przemysłu czasu wolnego**. Odpowiedzi rozłożyły się stosunkowo równomiernie, z nieznaczną przewagą wskazań na imprezy lokalne, wydarzenia (19,4%), zabytki i dziedzictwo kulturowe (17,5%) oraz szlaki turystyczne i historyczne (16,4%). Co ciekawe, najmniej odpowiedzi wskazywało na działalność gospodarczą w obszarze turystyki i przemysłu czasu wolnego (10,6%). Z kolei uczestnicy spotkań partycypacyjnych wnioskowali o **wspieranie powstawania infrastruktury okołoturystycznej, w tym dotowania działalności gospodarczych pozwalających m.in. na zwiększenie bazy noclegowej czy tworzenie nowych produktów turystycznych** (jednocześnie atrakcyjnych dla lokalnych mieszkańców). Zgłaszano ponadto potrzebę **wsparcia w zakresie prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego** – szkolenia, doradztwo, wizyty studyjne oraz **szkoleń z zakresu marketingu internetowego, utrzymywania i prowadzenia profili w mediach społecznościowych / publikowania relacji/ bieżącej promocji**. Wątek promocji turystycznej koncentrował się na artykułowaniu potrzeb związanych z koniecznością **koordynacji, aktualizacji i profesjonalizacji oferty turystycznej** – wiele treści jest w Internecie, ale często nieaktualnych lub wzajemnie się wykluczających. Dodatkowo zgłaszano postulaty **formatowania przekazu promocyjnego pod poszczególne grupy/ typy odbiorców** oraz zawierania w przekazach promocyjnych **informacji o dostępności oferty dla osób o szczególnych potrzebach**.

Opis produktów lokalnych

LGD Korona Sądecka we wcześniejszych latach działalności utworzyła listę najbardziej wyróżniających się produktów lokalnych, wytypowanych na podstawie konkursu. Pierwszym wyróżnionym produktem jest Piwo Miodowe Ciemne Obelnik wytwarzane przez Specjalistyczne Gospodarstwo Pasieczne „IMAGO" Marka Kolka. Jest to piwo produkowane na bazie jasnych i palonych słodów jęczmiennych, naturalnego miodu pszczelego i przypraw korzennych. Następnym produktem jest jarzębina w miodzie, czyli konfitura z jarzębiny i miodu lipowego, wykonywana według starej, tradycyjnej receptury i oprócz walorów smakowych posiada również właściwości lecznicze. Konfitura wytwarzana jest przez Annę Poznańską z Wyskitnej. Ostatni produkt to Boczek Łopaprany czyli wędzony boczek z dodatkami przypraw. Tradycja produkcji boczku na Ziemiach Grybowskich sięga wielu lat wstecz, a receptury przekazuje się z pokolenia na pokolenie. Produkt można zakupić nie tylko na obszarze Grybowa, ale również w całej Polsce. Wytwórcą boczku jest Jadwiga Krok z Białej Niżnej. Oprócz wymienionych produktów, warto również wspomnieć o produkowanym w zakładzie przetwórczym w Wielogłowach Twarogu Półtłustym od Dominika, wyróżnionym certyfikatem „Jakość i Tradycja" Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego. Oprócz produktów lokalnych, na obszarze LGD znane są również produkty regionalne wyróżniające Małopolskę oraz Sądecczyznę, wpisane na listę produktów tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Są to przede wszystkim produkty garmażeryjne, ale także Sądecki i Małopolski Miód Spadziowy. W siłę rosną również winnice na obszarze LGD, przy jednej z nich prowadzony jest inkubator przetwórstwa lokalnego produktów rolnych. Mimo wysokiej jakości produktów lokalnych i rozpoznawalności części z nich, nie są one produkowane i sprzedawane na szeroką skalę. Wydaje się także, iż możliwe jest wykorzystywanie wspomnianych produktów w działaniach promocyjnych obszarów LGD, w znacznie większym stopniu niż ma to aktualnie miejsce. Pozwoli to nie tylko uzupełnić oferowany produkt turystyczny o nowe, unikalne elementy, ale może również wpłynąć pozytywnie na gospodarkę regionu, a także na zainteresowanie mieszkańców „lokalnością" i tradycją. Dla tego celu niezbędne jest wsparcie merytoryczne lokalnych przedsiębiorców i utworzenie stałych punktów sprzedaży i promocji produktów (nie tylko na lokalnych, cyklicznych imprezach).

Charakterystyka rolnictwa

Jak już wcześniej wspominano w części dotyczącej gospodarki regionu, rolnictwo nie ma większego znaczenia na obszarze LGD Korona Sądecka, co potwierdza fakt, iż odsetek podmiotów gospodarczych działających w tym sektorze wynosi zaledwie 2%. Około 85,5% wszystkich gospodarstw na terenie LGD to gospodarstwa małe, o powierzchni z przedziału 1-5 ha. Większość gospodarstw indywidualnych (61,3%) przeznacza swoją końcową produkcję głównie na samozaopatrzenie. Pozostałe gospodarstwa (38,7%) sprzedają swoje produkty. Takie uwarunkowania dają szanse na rozwój działalności agroturystycznej oraz

poszukiwanie działalności dodatkowej w postaci gospodarstw opiekuńczych, zagród edukacyjnych oraz wspierania i promocji lokalnych produktów z małych gospodarstw np. pszczelarskich, winiarskich czy serowniczych. Świadomość tego stanu rzeczy mieli także uczestnicy procesu partycypacyjnego, którzy stawiali na wspieranie powyższych form w powiązaniu z edukacją ekologiczną (np. rola zapylaczy w przyrodzie) i poszerzeniem oferty turystycznej o nowe elementy.

4.2. Grupy docelowe szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR, w tym grup w niekorzystnej sytuacji

Na podstawie szeroko zakrojonej diagnozy społeczno-gospodarczej, którą przeprowadziła LGD na swoim obszarze uznano, iż grupami, które w szczególności wymagają wsparcia w ramach realizacji kolejnego LSR są:

Grupy w niekorzystnej sytuacji

Kobiety – zostały wskazane jako grupa w niekorzystnej sytuacji, w szczególności na rynku pracy. Wynika ona z tradycyjnie niższej aktywności zawodowej związanej z prowadzeniem gospodarstwa domowego i przyjętym modelem rodziny, gdzie matka odpowiada za wychowanie dzieci przy częstej nieobecności ojca pracującego poza miejscem zamieszkania, który jest jedynym żywicielem rodziny. Znajduje to także odzwierciedlenie w strukturze bezrobocia. Problem potęguje wciąż nienadążająca za potrzebami infrastruktura opiekuńcza (żłobkowa i przedszkolna). Dlatego potrzebne są programy wspierające powrót matek na rynek pracy po urodzeniu dziecka i kreowanie nowych miejsc pracy sprzyjających godzeniu życia zawodowego z rodzinnym oraz rozwijanie różnych form opieki nad dziećmi oraz osobami starszymi (najczęściej to kobiety przejmują opiekę nad starzejącymi się rodzicami/dziadkami). W procesie partycypacyjnego wypracowywania założeń LSR same zainteresowane, podnosiły kwestię kontynuacji programów aktywizacyjnych – pozwalających na nabywanie nowych kompetencji i potwierdzanie ich np. prawo jazdy będące przepustką nie tylko do uzupełnienia CV, ale także szansą na niezależność mobilnością w aspekcie społecznym.
Osoby z niepełnosprawnościami – na obszarze LGD funkcjonują rozpoznawalne i odnoszące sukcesy ośrodki dla OzN (np. ZAZ Stróże). Natomiast poza dedykowanymi im przestrzeniami i obiektami wciąż odnotowywana jest niska dostępność przystosowanej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego, przestrzeni i usług publicznych (zarówno w zakresie dostępności architektonicznej jak i cyfrowej i komunikacyjno-informacyjnej) – potwierdzały to głosy samych osób z niepełnosprawnościami wskazujące m.in. na brak miejsc parkingowych lub skuteczną egzekucję uprawnień do zajmowania takich miejsc, niską dostępność do ośrodków zdrowia (przede wszystkim rehabilitacji), administracji, miejsc kultu czy atrakcji turystycznych. Osoby z niepełnosprawnościami zgłaszały w ramach konsultacji ponadto potrzebę większej aktywizacji zawodowej uwzględniającej stopień i rodzaj niepełnosprawności (np. Zakłady Aktywizacji Zawodowej) i społecznej (integracja w ramach i poza środowiskiem osób z niepełnosprawnościami).
Osoby poszukujące zatrudnienia – pomimo korzystnych trendów dotyczących rynku pracy, które skutkują systematycznym spadkiem bezrobocia, na obszarze LGD nadal wskaźniki odnoszące się do tego zjawiska przewyższają średnie wartości dla kraju i regionu. W szczególnie niekorzystnej sytuacji znajdują się osoby długotrwale bezrobotne, kobiety i osoby młode – stanowią znaczny odsetek w ogóle osób bezrobotnych. Wg uczestników konsultacji ich niekorzystna sytuacja i osłabiona pozycja na rynku pracy wynika z braku doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców, braku własnych funduszy na start działalności gospodarczej oraz w dużej mierze przyjętego modelu prowadzenia gospodarstwa domowego. W procesie partycypacji uznano, że osobom realnie poszukującym zatrudnienia potrzeba programów stażowych i dotacji na zakładanie i rozwój działalności gospodarczych, aby skutecznie wesprzeć ich powrót lub wejście na rynek pracy. Dodatkowo nowopowstałe działalności gospodarcze mogą być odpowiedzią na lukę usługową na obszarze LGD, w szczególności w zakresie okołoturystycznych.

Inne grupy istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Seniorzy – zostali wskazani jako grupa szczególnie istotna z punktu widzenia realizacji LSR ze względu na zauważalny już nie tylko w statystykach, ale także relacjach uczestników konsultacji narastający problem samotności – zerwane tradycyjne więzi rodzin wielopokoleniowych – dzieci czy wnuki wyjechały do większych miast i za granicę, co przekłada się m.in. na spadek ich aktywności społecznej, wykluczenie komunikacyjne, pogorszenie kondycji psychofizycznej wynikające z procesów starzenia się. Potrzeba działań aktywizacyjnych oraz wsparcia dziennego (z aktywną rolą animatora i dostosowanych przestrzeni lokalowych do potrzeb osób starszych)

Osoby do 25 r.ż. – osoby młode w poszukiwaniu pracy lub edukacji na wyższych szczeblach odpływają z obszaru LGD, pomimo wielu ofert pracy brakuje atrakcyjnych propozycji dla absolwentów/specjalistów. Rosnąca popularność pracy zdalnej/hybrydowej w połączeniu z tworzeniem atrakcyjnych warunków do życia, bogatej oferty czasu wolnego i dostępnej infrastruktury społecznej może przełamać negatywne trendy migracyjne. Dodatkowo największy odsetek ankietowanych mieszkańców wskazał na młodzież i młodych dorosłych jako grupę, która w pierwszej kolejności powinna być beneficjentem wdrażanych przedsięwzięć (19,5%). Podobne głosy wynikały ze spotkań konsultacyjnych, gdzie grupa osób młodych była określana jako dotychczas najmniej „zaopiekowana" pod kątem dedykowanej im i adresowanej dla nich oferty, gdyż w powszechnym odczuciu inwestycje i projekty były głównie na inne grupy wiekowe.

4.3. Analiza, w jaki sposób LGD może wesprzeć zarówno lokalne, jak i -ponadlokalne inicjatywy, szczególnie uwzględniając na danym obszarze wdrażanie pozostałych instrumentów terytorialnych wdrażanych na danym obszarze.

Członkowie Stowarzyszenia LGD „Korona Sądecka" oraz przedstawiciele wszystkich gmin członkowskich biorą **aktywny udział w pracach Rady Programowej Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny**, która opracowuje projekt Strategii ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego (w momencie opracowywania LSR – strategia ZIT nie była jeszcze przyjęta). LGD projektując LSR uwzględniła założenia projektowanej Strategii ZIT SOF. LGD tworząc własne cele odpowiadające na potrzeby mieszkańców i wynikające z diagnozy **nie dublowało przedsięwzięć z ZIT a dbano o demarkację interwencji i efekt synergii** np. w przedsięwzięciach ZIT związanych poprawą efektywności energetycznej czy rozwojem odnawialnych źródeł energii nacisk kładziony jest na wsparcie infrastrukturalne/inwestycyjne z kolei w ramach LSR kształtowane będą wśród mieszkańców postawy i zachowania proekologiczne, analogicznie w przypadku rozwoju konkurencyjności przedsiębiorstw Strategia ZIT planuje budowę i rozbudowę SAG czy rozwijanie infrastruktury drogowej, z kolei LSR koncentruje się na aktywizacji zawodowej mieszkańców poprzez programy stażowe i dotacje na zakładanie lub rozwój działalności gospodarczej. Dodatkowo grupy docelowe z LSR są komplementarne z beneficjentami wsparcia w ramach ZIT (seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, osoby poszukujące pracy) a dodatkowy nacisk postawiono także na działania adresowane na rzecz kobiet oraz osób do 25 r.ż.

Ponadto ważnymi obszarami zainteresowania LGD w ramach realizacji LSR będzie przestrzeganie zasad równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami lub ludzi młodych oraz zasady równości kobiet i mężczyzn. Widoczne to jest zarówno na etapie budowania LSR (dobrane sposoby angażowania tych grup, dedykowane spotkania, ustalone grupy szczególnie istotne dla LSR) jak i realizacja przedsięwzięć nakierowanych na osoby z niepełnosprawnościami, kobiety, osoby młode. Podobnie w odniesieniu do zasady zrównoważenia środowiskowego została ona zachowana również na etapie opracowywania LSR, jak i będzie utrzymywana podczas jej wdrożenia. W założeniach strategicznych i przedsięwzięciach ujętych w LSR zapewniono warunki dla zrównoważonego rozwoju obszaru LGD z poszanowaniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych stanowiących kluczowy potencjał rozwojowy obszaru LGD. Dodatkowo zaplanowano operacje skoncentrowane na budowaniu postaw prośrodowiskowych oraz realizacji inicjatyw ekologicznych. Szerzej o wypełnieniu zasad na etapie tworzenia i realizacji LSR zawarto w Rozdziale III. Podrozdział 3.2.

Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia

W trakcie prac nad tworzeniem LSR zwracano szczególną uwagę na to, aby była **spójna wewnętrznie** oraz aby cele i przyjęte kierunki działań były **spójne i komplementarne do kierunków rozwoju** ustalonych w innych dokumentach strategicznych odnoszących się do obszaru terytorialnego LGD oraz do obszarów tematycznych (domen strategicznego rozwoju) **zawartych strategiach krajowych, regionalnych oraz ponadlokalnych**.

Spójność wewnętrzna i zintegrowanie LSR

LSR będący efektem współpracy ze społecznością lokalną jest spójny wewnętrznie, co oznacza, że zaplanowane przedsięwzięcia są ze sobą logicznie powiązane i komplementarne dla osiągnięcia założonych celów LSR. Ponadto przyjęte założenia projektowe znajdują odzwierciedlenie w lokalnych potrzebach i problemach, wyrażanych w trakcie szerokiego procesu partycypacji społecznej na jakim oparto budowanie LSR oraz stanowią na nie właściwą odpowiedź. Są także zaplanowane w taki sposób (plan wdrażania, sposoby realizacji operacji, podział środków budżetu LSR) że dają realną możliwość ich realizacji pod kątem dostępnych zasobów społecznych, merytoryczny i finansowych jakie są do dyspozycji LGD oraz społeczności będącej współautorem i współrealizatorem strategii rozwoju lokalnego. W poniższej tabeli przedstawiono powiązania logiczne na jakich zbudowana została LSR (od problemów, przez cele, przedsięwzięcia po wskaźniki). Ponadto charakter zintegrowany LSR uzyskano, dzięki temu, że opiera się ona na wykorzystaniu endogenicznego potencjału regionu jego zasobów i wiedzy, aby w efekcie trafnie dostosować się do lokalnych uwarunkowań i osiągnąć założony poziom zrównoważonego rozwoju na obszarze LGD.

1. Zintegrowanie **na poziomie zaplanowanych celów oraz przedsięwzięć LSR**

Wzajemne powiązania, służące spójności celów i operacji widoczne są w odniesieniu do całej siatki celów aż po wskazane przedsięwzięcia. To zintegrowanie ma charakter wewnętrzny – w ramach danego celu (poziom przedsięwzięć), jak i zewnętrzny w odniesieniu do poszczególnych celów (w obrębie całej LSR).

- **zintegrowanie i uzupełnianie się przedsięwzięć w ramach danego celu.** Np. w ramach *Celu I. Wzmocnienie funkcji turystycznych obszaru LGD oraz rozwój dostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej* wskazano 3 przedsięwzięcia, które wprost przyczynią się do rozwoju obszaru LGD w oparciu o lepsze wykorzystanie walorów i posiadanych zasobów. przewidziano działania związane z wykorzystaniem potencjału produktów lokalnych jako elementu wzbogacającego ofertę turystyczną i budującego przewagę konkurencyjną w stosunku do innych obszarów (P.1.1.). Dodatkowo dla poszerzenia oferty turystycznej zadbano także o działania komplementarne związane ze wsparciem powstawania nowych ofert czy usług turystycznych i okołoturystycznych świadczonych przez mieszkańców obszaru (przedsięwzięcia nakierowane na nowe działalności P.1.2 oraz rozwój istniejących P.1.3)

  Podobnie w ramach *Celu II. Zwiększenie potencjału przedsiębiorczego i społecznego na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji (kobiet, OzN, osób poszukujących zatrudnienia) oraz rozwój aktywnej i otwartej na innowacje społeczności obszaru LGD* przewidziano przedsięwzięć, które w sposób kompleksowy będą przyczyniać się do podniesienia poziomu przedsiębiorczości na obszarze LGD zarówno w wymiarze gospodarczym jak i społecznym. Dlatego zaplanowano przedsięwzięcia skierowane na wyposażanie mieszkańców w kwalifikacje adekwatne do potrzeb lokalnego rynku pracy (P.2.1.), budowanie postaw przedsiębiorczych poprzez realizację programów aktywizacji edukacyjnej i społecznej, także nakierowanej na OzN (P.2.2.,) wsparcie kompetencyjne dla NGO (P.2.3) aż po promowanie idei innowacyjnych i wspieranie koncepcji Smart Village jako przestrzeni do innowacyjnych działań, aktywności społecznej (P.2.4).

  Z kolei w *Celu III. Podniesienie jakości i komfortu życia w oparciu o dostępnością, integrującą i włączającą ofertę i infrastrukturę społeczną* zintegrowanie zostało zapewnione przez zaplanowanie przedsięwzięć, które trafnie i skutecznie podniosą jakość życia mieszkańców obszaru LGD zgodnie z ich oczekiwaniami i ich definicją jakości życia. W związku z tym realizowane będą przedsięwzięcia, które zakładają m.in.:, rozwój małej infrastruktury publicznej (P.3.1.) zapewnienie dostępnościowej infrastruktury kulturalnej (P.3.3), w oparciu o którą realizowana będzie włączająca oferta kulturalna oraz wydarzenia lokalne ważne dla społeczności (P.3.4, P.3.5).

  A zatem w ramach poszczególnych celów zapewniono bezpośrednie zależności pomiędzy przedsięwzięciami, które stanowią główne czynniki i bodźce dla rozwoju przedsiębiorczości, tworzenia nowych miejsc pracy, powstawania nowej oferty usług ważnych dla społeczność lokalnej, włączania i obejmowania większym wsparciem grupy szczególnie istotne dla LSR. Bardzo

ważnym elementem świadczącym o wysokim poziomie zintegrowania jest także fakt, iż planowane przedsięwzięcia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości w ramach każdego z celów LSR muszą być mocno powiązane z lokalnym potencjałem i opierać się na nim, a przede wszystkim będą przyczyniały się do osiągnięcia założonych rezultatów w ramach danego celu. A więc wsparte działalności będą miały służebną rolę do samego celu LSR. Dzięki temu nastąpi mocne osadzenie powstałych i rozwijających się działań przedsiębiorczych w lokalnej gospodarce, będących jednocześnie mądrą odpowiedzią na lokalne potrzeby.

- **zintegrowanie i uzupełnianie się celów LSR**. W ramach LSR wskazano na trzy cele: *Celu I. Wzmocnienie funkcji turystycznych obszaru LGD oraz rozwój dostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej; Cel II. Zwiększenie potencjału przedsiębiorczego i społecznego na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji (kobiet, OzN, osób poszukujących zatrudnienia) oraz rozwój aktywnej i otwartej na innowacje społeczności obszaru LGD oraz Cel III. Podniesienie jakości i komfortu życia w oparciu o dostępnościową, integrującą i włączającą ofertę i infrastrukturę społeczną.* Każdy ze wskazanych celów zapewnia wysoki poziom zintegrowania i powiązania założeń i przedsięwzięć w ramach całej strategii LSR. Dla przykładu: Cel I – koncentrujący się w ramach wzmacniania funkcji turystycznych obszaru LGD na wspieraniu powstawania nowych działalności wymaga powiązania z Celem III zapewniającym rozwój oferty opiekuńczej dla dzieci, co pozwoli na podejmowanie aktywności zawodowej rodzin z małymi dziećmi, głównie kobiet. Ponadto powiązania pomiędzy celami widoczne są także poprzez zapewnienie atrakcyjnej infrastruktury, przestrzeni i oferty nastawionej na promowanie dziedzictwa lokalnego (tradycje, tożsamość, promocja produktów lokalnych – bo jest to ważny czynnik stymulujący rozwój turystyki na terenach wiejskich) oraz zachowania cennych walorów przyrodniczo-środowiskowych (dbałość o zrównoważony rozwój i budowanie postaw ekologicznych) – co zawarto w założeniach Celu III.

2. Zintegrowanie **na poziomie różnych sektorów, branż, partnerów**.

Zintegrowane podejście w ramach LSR występuje także na poziomie podmiotów realizujących niniejszą strategię. Podmiotów rozumianych jako różnych partnerów wywodzących się z różnych sektorów m.in. partnerzy publiczni - jednostki samorządu terytorialnego, radni, sołtysi (sektor publiczny); partnerzy gospodarczy – przedsiębiorcy, wytwórcy, rolnicy (sektor biznesu, gospodarczy); partnerzy społeczni – organizacje pozarządowe, działających w różnych obszarach: rekreacji, kultury, turystyki, zdrowia, środowiska, ekologii, edukacji (sektor społeczny). Planowane w LSR przedsięwzięcia wymagają aktywnego włączenia się w ich realizację przedstawicieli wszystkich sektorów, ale także nawiązania rzeczywistej współpracy pomiędzy tymi partnerami. Na przykład: w ramach przedsięwzięcia *P.2.1. Programy wspierające podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz zdobycie doświadczenia zawodowego* konieczna będzie współpraca sektora prywatnego (przedsiębiorców) z osobami młodymi, absolwentami oraz LGD; w ramach Przedsięwzięcia *P.3.5 Rozwój włączającej oferty kulturalnej - wsparcie innowacyjnych i/lub cyklicznych imprez/ wydarzeń ważnych dla lokalnych społeczności)* wymagające zaangażowania się wszystkich trzech sektorów, ponieważ dopiero wtedy uzyska się pożądany całościowy efekt rozwojowy w tym obszarze. A zatem zintegrowane podejście jest widoczne w planowaniu operacji w obrębie całej LSR w aspekcie zaangażowania podmiotów z sektora publicznego, społecznego, gospodarczego, w ramach różnych branż gospodarczych, a realizacja tych przedsięwzięć oznacza współpracę różnych podmiotów wykonujących poszczególne zadania. Ponadto wybrane sposoby realizacji operacji (konkurs, projekt grantowy) będzie dawał możliwość skorzystania ze wsparcia różnym podmiotom i grupom, stąd naturalnie zaangażowane na etapie realizacji LSR zostaną różne sektory, które wykorzystywać też będą różne zasoby (swoje oraz potencjały lokalne).

Spójność zewnętrzna LSR

W LSR zapewniono wysoki poziom spójności i komplementarności uzgodnionych w LSR celów i kierunków działania w stosunku do innych dokumentów strategicznych z poziomu ponadlokalnego, województwa, kraju a także programów operacyjnych z jakich zostanie sfinansowana jej realizacja. Dzięki zastosowaniu takiego podejścia przyjęte w LSR cele będą wzmacniać efekt działań podejmowanych w ramach innych programów i strategii, a mających także wpływ na obszar LGD „Korona Sądecka". W celu wykazania zgodności dokumentu LSR z innymi dokumentami strategicznymi poniżej zaprezentowano analizę celów i obranych priorytetów z następującymi dokumentami:

1. Poziom województwa: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030"; Program strategiczny „Srebrna Małopolska 2030"; Wojewódzki program dotyczący wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami w województwie małopolskim na lata 2022 – 2027 (Wojewódzki Program na rzecz OzN);

2. Poziom ponadlokalny: Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 (projekt)
3. Poziom krajowy: Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030;
4. Poziom programów operacyjnych: Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR); Fundusze Europejskiej dla Małopolski 2021-2027

LSR Cel 1: Wzmocnienie funkcji turystycznych obszaru oraz rozwój dostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej		Komplementarne przedsięwzięcia LSR
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	Obszar II: Gospodarka, cel szczegółowy: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka: 3. Turystyka – wzmocnienie roli turystyki w rozwoju gospodarczym, lokalnej przedsiębiorczości włączenia społecznego i innowacji społecznych; rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności turystycznej i obsłudze ruchu turystycznego, Wsparcie i rozwój miejsc aktywnego spędzania czasu Obszar V: Rozwój zrównoważony terytorialnie, cel szczegółowy: Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach: 3. Rozwój obszarów wiejskich - w oparciu o endogeniczne potencjały; promocja produktów regionalnych	P.1.1, P.1.2., P.1.3 Przedsięwzięcia w LSR wzmacniają realizację założeń regionu w zakresie zapewnienia zrównoważonego rozwoju turystyki w regionie i przyczyniają się do rozproszenia ruchu turystycznego z miejsc o nadmiernej koncentracji na tereny mniej dotychczas wykorzystywane.
Strategia zrównoważoneg o rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy III Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa, Kierunek interwencji: III.2. Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy – rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych np. turystycznych, edukacyjnych i in.)	P.1.2, P.1.3. Przedsięwzięcia są powiązane z Rozstrzygnięciem strategicznym Strategii tj.: Gospodarka obszarów wiejskich wymaga większego zróżnicowania, wykorzystania szansy wynikającej ze wzrostu innowacyjności, powstawania nowych sektorów gospodarki i tworzenia warunków dla większej mobilności zawodowej.
Wojewódzki Program na rzecz OzN	Cel operacyjny nr 3: Zwiększenie aktywnego udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym	P.1.1 – przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia zakładanego w Programie rezultatu dotyczącego zwiększenia dostępności obiektów kultury, turystyki i sportu dla osób z niepełnosprawnościami
PS WPR	Cel 7. P1. - Poprawa dostępu do usług związanych z rolnictwem i leśnictwem, dywersyfikacja dochodów gospodarstw CS 8.P 4. - Poprawa dostępu do infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej CS 8.P 9. - Rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie i utrzymanie miejsc pracy i dywersyfikację dochodów	P.1.2, P.1.3. Przedsięwzięcia wzmacniające osiągnięcie założeń dotyczących rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, dywersyfikacji dochodów, tworzenia gospodarstw agroturystycznych, a także przyciąganie turystów poprzez przygotowanie odpowiedniej infrastruktury turystycznej (dźwignia rozwojowa obszarów wiejskich).
Fundusze Europejskiej dla Małopolski 2021-2027	Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie	P.1.1. w ramach przedsięwzięcia realizowane będą działania w zakresie rozwoju oferty turystycznej, tworzenia lub rozwoju produktów turystycznych bazujących na lokalnych potencjałach.

LSR Cel 2: Zwiększenie potencjału przedsiębiorczego i społecznego na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji (kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób poszukujących zatrudnienia) oraz rozwój aktywnej i otwartej na innowacje społeczności obszaru LGD		Komplementarne przedsięwzięcia LSR
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	Obszar I: Małopolanie, cel szczegółowy: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie: 7. Rynek pracy - aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy; wsparcie zatrudnienia szczególnie OzN; Obszar II: Gospodarka, cel szczegółowy: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka: 1. Innowacyjność – kształtowanie postaw innowacyjnych; 2. Konkurencyjność i przedsiębiorczość - budowanie postaw przedsiębiorczych, wspieranie rozpoczynania działalności gospodarczej; 5. Cyfrowa Małopolska – rozwój kompetencji cyfrowych, e-usługi w obszarze edukacji, kultury, turystyki, Obszar V: Rozwój zrównoważony terytorialnie, cel szczegółowy: Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach: 3. Rozwój obszarów wiejskich - tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy oraz rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich; aktywizacja społeczna i gospodarcza obszarów wiejskich i małych miast,	P.2.1., P.2.3, P.2.4 Przedsięwzięcia w LSR wzmacniają wysiłki regionu w zakresie wzrostu zatrudnienia (szczególnie w odniesieniu do osób biernych zawodowo, kobiet, poszukujących pracy a także osób z niepełnosprawnościami), gdzie działania ukierunkowane będą na zapewnienie im możliwości dobrej jakości edukacji i nauki zawodu oraz uzyskania zatrudnienia na otwartym rynku pracy lub w warunkach pracy chronionej.
Program strategiczny Srebrna Małopolska 2030	Priorytet II: Aktywizacja społeczna, kierunek interwencji - poprawa dostępności oferty edukacyjno-kulturalnej dla osób starszych; rozwój kompetencji cyfrowych	P.2.1., P.2.4. – przedsięwzięcia wzmacniają kompleksowe działania ujęte w Programie dotyczące zwiększania aktywności społecznej osób starszych, podnoszenia kompetencji cyfrowych oraz tworzenie warunków umożliwiających aktywne uczestnictwo osób starszych w życiu społecznym, kulturalnym, obywatelskim a także wspieranie wykorzystania ich potencjału jako aktywnych uczestników życia gospodarczego.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska; Kierunek interwencji: II.2. Dostępność wysokiej jakości usług publicznych - rozwój szkoleń i doradztwa zawodowego na potrzeby lokalnego rynku pracy;	P.2.1. – wpisuje się w politykę w zakresie inwestycji służących poprawie jakości usług podstawowych na obszarach wiejskich, do których zaliczono m.in. edukację na potrzeby rynku pracy
Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 (projekt)	Cel główny 3. Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, cel szczegółowy 3.2. Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF (dostosowanie systemów kształcenia, szkolenia zawodowe do potrzeb rynku pracy)	P.2.1. przedsięwzięcie zapewni realizację założenia strategii ZIT dotyczącej inwestowania w kształcenie, szkolenia oraz szkolenia zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie oraz podnoszenia

		umiejętności i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy.
Wojewódzki Program na rzecz OzN	Cel operacyjny nr 2: Wzrost poziomu edukacji oraz zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy	P.2.1.,2– przedsięwzięcia zapewnią osiągnięcie zakładanego w Programie rezultatu dot. Zwiększenia zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy, wyrównywanie różnic w dostępie do miejsc pracy chronionej poprzez równomierne rozmieszczenie zakładów aktywności zawodowej oraz wzrost samodzielności, zwiększenie aktywności społecznej osób z niepełnosprawnościami.
PS WPR	CS 8, P.10. Włączenie osób z grup defaworyzowanych lub wykluczonych na obszarach wiejskich CS 8.P 11. - Stymulowanie rozwoju lokalnego przez innowacje, cyfryzacje i wykorzystanie potencjału endogenicznego CS 8. P 12. - Zaangażowanie młodych w życie lokalne, w tym w podejmowaniu decyzji, tworzenie sieci społeczność CS 8.P 13. - Rozwój wiedzy/umiejętności: cyfryzacja, oszczędność zasobów, przedsiębiorczość, środowisko, klimat CS 8.P 8. - Rozwój form współpracy na obszarach wiejskich w wymiarze produkcyjnym, usługowym, społecznym CS 8.P 9. - Rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie i utrzymanie miejsc pracy i dywersyfikację dochodów	P.2.1., P.2.2., P.2.4., Przedsięwzięcia wzmocnią założenia PS dot. rozwoju form współpracy na obszarach wiejskich (szersze wykorzystanie podejścia LEADER, realizacja oddolnych strategii Smart Villages), zwiększanie aktywności społecznej młodych poprzez kształcenie liderów młodzieżowych, a także wspieranie rozwoju pozarolniczych miejsc pracy i działalności gospodarczych.
Fundusze Europejskiej dla Małopolski 2021-2027	Priorytet 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego Cel szczegółowy 4(h) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	P.2.1. Przedsięwzięcia zapewnią rozwiązywanie problemów identyfikowanych przez społeczność lokalną w zakresie aktywizacji zawodowej oraz społecznej szczególnie w odniesieniu do osób biernych zawodowo lub zagrożonych wykluczeniem.

LSR Cel 3: Podniesienie jakości i komfortu życia w oparciu o dostępnościową, integrującą i włączającą ofertę i infrastrukturę społeczną		Komplementarne przedsięwzięcia LSR
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	Obszar I: Małopolanie, cel szczegółowy: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie: 1.Małopolskie rodziny - rozwój usług opiekuńczych dla dzieci do lat 3, rozwój oferty sprzyjającej integracji i aktywizacji społecznej rodzin); 2.Opieka zdrowotna - promocja zdrowego stylu życia, działania edukacyjne na rzecz podnoszenia świadomości zdrowotnej 5. Kultura i dziedzictwo - wsparcie twórców ludowych i produktów tradycyjnych; poprawa jakości istniejącej oraz budowa nowej infrastruktury i obiektów na cele kulturalne; poprawa dostępności do instytucji kultury dla rodzin z dziećmi i OzN; wspomaganie lokalnych inicjatyw	P.3.2.,– zapewniające kształtowanie postaw i nawyków zwiększających bezpieczeństwo zdrowotne oraz dostosowanie profilu działań zdrowotnych i programów profilaktycznych do potrzeb starzejącego się społeczeństwa P.3.3., P.3.4 – wzmocnienie potencjału regionu jakim są zasoby dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) a także kreowanie nowych funkcji dostosowanych do OzN, rodzin z małymi dziećmi i seniorów P.3.1 – wprost wiąże się z przyjętym w SRWM celem, dla ramach którego jako

	Obszar III: Klimat i środowisko, cel szczegółowy: Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej: 4.Edukacja ekologiczna – działania edukacyjne i informacyjne, prowadzenie kampanii w zakresie kształtowania zachowań prośrodowiskowych Obszar V: Rozwój zrównoważony terytorialnie, cel szczegółowy: Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach: 3. Rozwój obszarów wiejskich - ożywianie potencjałów drzemiących w społecznościach lokalnych poprzez inicjatywy kulturalne, poprawa standardu oraz dostępu do wysokiej jakości usług publicznych;	podstawę wszelkich działań na rzecz środowiska jest świadomość mieszkańców i ich współdziałanie P.3.1, P.3.2., P.3.3., P.3.4., P.3.5 – wzmacnianie szans rozwojowych obszarów wiejskich poprzez wspieranie aktywności społecznej, obywatelskiej i działania lokalnych organizacji pozarządowych, a także dywersyfikację gospodarczą i zatrudnienia, co wpływać będzie na podnoszenie jakości życia mieszkańców wsi.
Program strategiczny Srebrna Małopolska 2030	Priorytet I. Zdrowie i Opieka, kierunki interwencji odnoszące się do profilaktyki zdrowotnej oraz poprawa dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych umożliwiających niezależne funkcjonowanie Priorytet II: Aktywizacja społeczna, kierunek interwencji - poprawa dostępności oferty edukacyjno-kulturalnej dla osób starszych;	P.3.2 przedsięwzięcia wzmacniają kompleksowe działania ujęte w Programie dotyczące utrzymania osoby starszej w dobrej kondycji poprzez m.in. wdrażanie programów i inicjatyw w zakresie profilaktyki zdrowotnej, promowanie zdrowego stylu życia, a także poprzez tworzenie warunków umożliwiających aktywne uczestnictwo osób starszych w życiu społecznym, kulturalnym, obywatelskim.
Strategia zrównoważoneg o rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska; Kierunek interwencji: II.2. Dostępność wysokiej jakości usług publicznych - poprawa dostępu do usług publicznych i optymalizacji zagospodarowania przestrzennego w otoczeniu miast;	P.3.1, P.3.2, Przedsięwzięcia LSR realizują Rozstrzygnięcie strategiczne Strategii tj.: podniesienia standardu jakości życia na obszarach wiejskich określanego poziomem rozwoju infrastruktury i dostępnością usług publicznych, do których zaliczono edukację, opiekę zdrowotną, opiekę nad matką z dzieckiem, osobami niepełnosprawnymi i seniorami, rozwój kapitału społecznego, jak też poprawę jakości działania instytucji publicznych i kultury
Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 (projekt)	Cel główny 3. Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, cel szczegółowy 3.1. Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych (modernizacja infrastruktury podmiotów leczniczych, rozwój placówek pobytu dziennego i całodobowej opieki) Cel szczegółowy 3.2. Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF (rozszerzenie usług w sferze edukacji przedszkolnej).	P.3.2– przedsięwzięcia wzmocnią założenie Strategii ZIT, które dla podniesienia jakości życia wskazują jako konieczne rozwój infrastruktury zdrowia, edukacji, wsparcia społecznego i usług społecznych
Wojewódzki Program na rzecz OzN	Cel operacyjny nr 3: Zwiększenie aktywnego udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym	P.3.3.,– przedsięwzięcia wpłyną na osiągnięcie rezultatów Programu dot. zwiększenia dostępności obiektów kultury

		dla osób z niepełnosprawnościami oraz intensyfikacja działań w zakresie integracji i aktywizacji społecznej osób z niepełnosprawnościami
PS WPR	CS 8.P 4. - Poprawa dostępu do infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej CS 8.P 6. - Poprawa dostępu do usług publicznych w zakresie opieki, zdrowia, kultury i dziedzictwa kulturowego CS 8.P 8. - Rozwój form współpracy na obszarach wiejskich w wymiarze produkcyjnym, usługowym, społecznym	P.3.1.; P.3.3., Przedsięwzięcia wypełnią założenia PS poprzez zwiększenie dostępności i możliwości skorzystania przez ludność wiejską z obiektów kulturalnych, usług społecznych czy zdrowotnych.
Fundusze Europejskiej dla Małopolski 2021-2027	Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie	P.3.3, P.3.4, P.3.5 Przedsięwzięcie będzie wspierało osiągnięcie założeń celu w zakresie działań przyczyniających się do rozwoju podmiotów prowadzących działalność kulturalną oraz wzrost jakości i dostępności oferty w obszarze kultury, a także podnoszenie standardów infrastruktury kulturalnej.

Poza wskazanymi w tabeli obszarami merytorycznej spójności, komplementarności celów i przedsięwzięć ujętych w LSR do dokumentów wyższego rzędu z poziomu regionu, kraju czy w ramach Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, spójność i komplementarność LSR widoczna jest także w odniesieniu do następujących elementów:

1. Uzgodnione w LSR cele są także komplementarne z kierunkami rozwoju wskazanymi w dokumentach strategicznych z poziomu kraju, województwa i Strategii ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego odnoszącymi się **do celów środowiskowych**, nakierowanych na poprawę jakości środowiska, wdrażanie rozwiązań w zakresie wykorzystania OZE, gospodarki niskoemisyjnej. Realizowana interwencja w obszarze klimatu i środowiska na poziomie regionu czy ponadlokalnym (Sądecki OF, obejmujący swoim zasięgiem teren LGD Korona Sądecka) zapewni efekt synergii w stosunku do celów LSR odnoszących się do wzmocnienia potencjału turystycznego obszaru.
2. Spójność i powiązania LSR z dokumentami wyższego rzędu są także widoczna **na poziomie wskaźników** rezultatu określonych tożsamo dla niektórych przedsięwzięć w LSR jak i Strategii SOF (np. EECR03 - liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu). To potwierdza wprost efekt synergii zamierzeń strategicznych ujętych na poziomie ponadlokalnych jak i oddolnym wyrażonym w strategii LSR.
3. Spójność dokumentu LSR **na poziomie wspólnotowej polityki horyzontalnej**, dotyczącej zasady szans i niedyskryminacji w tym dostępność dla OzN oraz szans kobiet i mężczyzn, transponowanej także na dokumenty krajowe i regionalne, która w LSR została zapewniona na etapie tworzenia strategii oraz w trakcie realizacji operacji. W ramach zaplanowanych celów i przedsięwzięć nastąpi upowszechnienie i wdrażane będą rozwiązania innowacyjne (innowacje cyfrowe edukacyjne, społeczne) usuwające bariery rozwojowe wsi i obszaru LGD oraz zaplanowano operacje dedykowane kobietom, osobom z niepełnosprawnościami, które przyczyniać się do ich aktywizacji zawodowej i społecznej a przez to stwarzać warunki do włączania się i dostępu do korzystania z efektów rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność na zasadach równych z innymi.

Reasumując, Lokalna Strategia Rozwoju, poprzez zgodność z w/w dokumentami, przyczyni się nie tylko do zrównoważonego i kompleksowego rozwoju obszaru LGD „Korona Sądecka", ale również do rozwoju całego regionu a także wzmocni osiąganie celów rozwojowych zapisanych w dokumentach z poziomu krajowego.

Ponadto LSR wykazuje **komplementarność w odniesieniu do funduszy unijnych** oraz **dodatkowych źródeł finansowania,** jakie zostaną zaangażowane do wdrożenia LSR.

- **poziom funduszy unijnych –** główne źródła finansowania LSR dotyczą trzech funduszy unijnych: EFRROW w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz EFRR i EFS+ dostępne w ramach Funduszy Europejskich dla Małopolski na lata 2021-2027. Połączenie tych funduszy daje możliwość uzyskania efektu synergii

w ramach zaplanowanych przedsięwzięć odnoszących się do inwestycji w zakresie uzupełniania i rozwijania infrastruktury turystycznej, kulturalnej czy społecznej zostanie uzupełnione działaniami o charakterze miękkim, społecznym pozwalającym na ożywienie nowej infrastruktury i efektywne wykorzystanie powstałej bazy działaniami i aktywnościami społecznymi i integracyjnymi.

- **dodatkowe źródła finansowania –** na potrzeby wdrażania LSR zostaną pozyskane także inne, dodatkowe fundusze, które pozwolą na kontynuację istniejącej już na terenie obszaru LGD oferty w zakresie opieki nad małym dzieckiem tj.: Spółdzielnia socjalna „Przedszkolaki to my" prowadzi jedno przedszkole integracyjne, Stowarzyszenie LGD prowadzi jedno przedszkole oraz jeden żłobek, ponadto w partnerstwie prowadzi także 2 punkty przedszkolne w Chełmcu i Klęczanach oraz 1 przedszkole w Piątkowej.
    - Program „MALUCH+" 2022-2029;
    - Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, Priorytet 5. Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną, CS.4 (ii) wsparcie infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego, z uwzględnieniem zwiększenia ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami.

  Dywersyfikacja źródeł finansowania jest odpowiedzią na potrzeby zgłaszane podczas konsultacji a dotyczące rozszerzania oferty wspierającej rodziny z małymi dziećmi w aktywizacji społecznej i zawodowej, w tym powrocie na rynek pracy (szczególnie ważne w odniesieniu do kobiet – grupa docelowa LSR). Źródła te będą pozytywnie oddziaływać na przedsięwzięcia związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych, zdobywaniem doświadczenia zawodowego i zakładaniem nowych działalności gospodarczych (P.1.2, P.2.1., ,).

Wartość dodana z podejścia LEADER

Kontynuacja wykorzystania podejścia LEADER w ramach LSR wynika z dotychczasowych doświadczeń we wdrażaniu poprzedniej LSR, która pokazuje, że takie podejście do rozwoju lokalnego jest najbardziej efektywne i zapewnia zachowanie trwałej zmiany, ze względu na rozwój kapitału ludzkiego (społeczności lokalnej), nawiązanie bliższych relacji, powiązań i doświadczeń we współpracy pomiędzy różnymi sektorami, podmiotami, branżami i członkami społeczności lokalnej. Ponadto dzięki podejściu LEADER **LGD „Korona Sądecka" stała się podmiotem wiarygodnym**, mocno rozpoznawalnym w środowisku lokalnym, który realizuje swoje działania z zachowaniem **perspektywy mieszkańców (oddolne spojrzenie, blisko społeczności)**, w oparciu o szeroką wiedzę o potrzebach lokalnych ale także wiedzę o dostępnych zasobach lokalnych możliwych do uruchomienia i zaangażowania celem wzmocnienia zdolności społeczności lokalnej (w tym grup szczególnie istotnych dla LSR) do włączenia się w realizację zamierzeń strategicznych oraz aktywizację społeczną.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują na wiele **korzyści i wartość dodaną wynikające z podejścia LEADER**, które zostały przeniesione na kształt obecnej LSR m.in.:

- **zwiększanie zainteresowania i zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne** – dzięki prowadzeniu szerokiego procesu partycypacji społecznej na etapie tworzenia LSR, a także dbałości LGD o to, aby informacja o postępie we wdrażaniu strategii lokalnej i stwarzaniu warunków do włączenia się mieszkańców w jej realizację była cały czas zapewniona i dostępna na obszarze. Ponadto zwiększenie zainteresowania społeczności lokalnej tematami związanymi z rozwojem lokalnym i podejmowanymi działaniami przez LGD „Korona Sądecka" jest osiągnięciem wartości dodanej związanej z zastosowaniem podejścia LEADER wynikającej z realizacji projektów polegających na udzielaniu **wsparcia finansowego (dotacje) na działalność gospodarczą**. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że osoby, które nawiązały kontakt z LGD w celu pozyskania dotacji na rozwój własnego pomysłu biznesowego w efekcie współpracy rozszerzyły swoje pole zainteresowania innymi działaniami podejmowanymi w ramach LGD oraz włączały się w inne operacje czy brały udział w wydarzeniach organizowanych przez LGD.
- **podniesienie kompetencji i rozwój potencjału środowiska społecznego na obszarze LGD**, które stało się efektem realizacji podejścia LEADER i przyjętego sposobu wdrażania LSR. Uruchomienie projektów grantowych jako sposób realizacji niektórych operacji zaowocowało osiągnięciem znacznej wartości dodanej. W ramach **projektów grantowych**, początkowo słabe organizacje społeczne czy grupy nieformalne uzyskały wsparcie merytoryczne (szkoleniowe, doradcze) związane z przygotowaniem wniosku czy jego rozliczeniem a teraz jako silniejsze i lepiej przygotowane podmioty startują do konkursów, które wymagają większego przygotowania i większej zdolności wdrożeniowej organizacji. Ponadto organizacje te śmielej sięgają po środki z innych funduszy zewnętrznych na rozwój organizacji i zwiększanie swojej działalności. W związku z tym w LSR przewidziano realizację operacji poprzez projekty grantowe, bo przekładają się one w sposób

bezpośredni na wzmocnienie potencjału, zdolności operacyjnych i profesjonalizacji działań organizacji społecznych działających na obszarze LGD. **dobór zakresów wsparcia adekwatnych do potrzeb lokalnej społeczności i uwzględniający specyfikę i uwarunkowania rozwojowe charakteryzujące obszar LGD** – dzięki wykorzystaniu podejścia LEADER już na etapie tworzenia LSR przeprowadzona została pogłębiona diagnoza partycypacyjna, a więc zakładająca uzyskanie wiedzy i zebranie opinii bezpośrednio u mieszkańców i przedstawicieli ważnych dla LSR grup społecznych, aby na dalszym etapie przekuć je w adekwatne kierunki rozwoju i ścieżki działań zapisane ostatecznie w LSR. Dzięki temu zaproponowane w LSR zakresy wsparcia odnoszące się szczególnie do:

a. ważnych dla rozwoju obszaru grup społecznych - przedsięwzięcia skoncentrowane na wsparciu i aktywizacji zawodowej i społecznej osób młodych do 25 r.ż., kobiet, osób poszukujących pracy, osób z niepełnosprawnościami, seniorów (m.in.: P.1.2, P.1.3., P.2.1, P.3.2.) zapewnią wzrost potencjału tych członków lokalnych społeczności oraz przyczynią się do poprawy ich komfortu życia.
b. organizacji społecznych i grup nieformalnych działających na terenie obszaru LGD – przedsięwzięcia skierowane na zwiększenie wiedzy i umiejętności, zasobów organizacyjnych i materialnych, wzmocnienia kadr (kształtowanie liderów lokalnych) czy działania polegające na inkubowaniu inicjatyw społecznych (m.in.: P.2.3., P.3.5. oraz działania animacyjne i doradcze prowadzone przez LGD w ramach środków na zarządzanie LSR) przyczynią się do wzmocnienia środowiska społecznego na obszarze LGD, który stanowi bardzo ważny filar rozwoju lokalnego zgodnie z podejściem LEADER.

Co więcej, danie społeczności lokalnej możliwości wpływania na podejmowane decyzje co do sposobów realizacji operacji czy uzgodnienia w zakresie sposobów wdrażania LSR stanowi gwarancję tego, że podczas wdrażania LSR będą chętniej angażowali się w realizację przedsięwzięć, uczestnictwo w organizowanych wydarzeniach czy podejmowanych inicjatywach, skoro są ich współautorami i mieli realny wpływ na ich zaprojektowanie.

- **zapewnienie rozwoju obszaru LGD mający charakter trwałej zmiany rozwojowej** – uzyskanie tej korzyści będącej efektem wdrażania podejścia LEADER wynikać będzie bezpośrednio ze zwiększenie zaangażowania samej społeczności w proces dokonywania zmian na obszarze LGD. Jednym z głównych założeń LSR jest taki dobór zakresów wsparcia w powiązaniu z ustalonymi sposobami realizacji operacji, aby mieszkańcy sami stawali się projektantami i realizatorami zmian w swoim otoczeniu (samodzielna decyzja połączona ze sprawstwem, bezpośredni wpływ na efekt, na osiągniętą zmianę). Będzie to zapewnione poprzez zastosowanie konkursów i projektów grantowych dotyczących np. kształtowania wysokiej jakości przestrzeni do życia, rozwój i dostosowywania oferty kulturalnej do potrzeb różnych grup odbiorców, czy wsparcie lokalnych podmiotów, zespołów i twórców.
- **podniesienie kompetencji partnerskich i zwiększenie doświadczeń we współpracy** pomiędzy członkami LGD Korona Sądecka i podmiotami działającymi na obszarze LGD przejawiające się w:
    a. realizacji projektów oddziaływujących na cały obszar LGD (wyjście z myślenia silosowego w kierunku dostrzeżenia szerszej perspektywy ważnej dla rozwoju całego obszaru LGD i potrzeb jego mieszkańców).
    b. zapewnieniu zintegrowania polityk i interwencji publicznych realizowanych przez jst wchodzące w skład LGD w odniesieniu do domen rozwoju istotnych także dla rozwoju obszaru LGD – włączenie w prace nad Strategią ZIT Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego przedstawicieli LGD w postaci Rady Programowej;
    c. lepszemu rozpoznaniu i zrozumieniu uwarunkowań i specyfik funkcjonowania poszczególnych partnerów LGD w odniesieniu do przygotowania i realizacji konkretnych przedsięwzięć i inwestycji, co pozwoliło na podjęcie lepszych decyzji co do sposobów realizacji operacji i sposobu wdrażania nowej LSR, zaplanowanie realnego harmonogramu realizacji operacji, uwzględniającego potencjał, gotowość i dostępne zasoby partnerów do wdrażania poszczególnych przedsięwzięć ujętych w LSR;
    d. ponadto wartością dodaną wdrażania podejścia LEADER jest także poszerzenie obszaru LGD Korona Sądecka o dwie nowe gminy: Łabowa i Nawojowa – efekt silnej marki LGD „Korona Sądecka" jako podmiotu, który zbudował partnerską przestrzeń do współpracy pomiędzy członkami, o dużej wiedzy merytorycznej i rozumieniu idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność i umiejętności do wdrażania tej idei (działania faktyczne i efektywne a nie pozorowane).
- **funkcjonowanie na terenie obszaru podmiotu – Stowarzyszenie LGD „Korona Sądecka",** które stanowi istotne wsparcie dla procesu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Niewątpliwie LGD dzięki zdobytemu doświadczeniu w animacji społeczności lokalnej, posiadanej wiedzy i umiejętnościach w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na

realizację ważnych dla obszaru inicjatyw i projektów, posiadanych narzędziach, zasobach organizacyjnych, lokalowych oraz doświadczeniu w realizacji projektów partnerskich jest istotnym wsparciem - podmiotem pełniącym rolę „inspiratora", „animatora", partnera i „mentora" dla społeczności lokalnej angażującej się w działania służące rozwojowi lokalnemu. Dlatego w LSR zapewniono operacje, które mają przyczyniać się do dalszego wzmocnienia kadr i organów LGD i jego zdolności do wspierania społeczności lokalnej. Są to m.in.: **operacje własne** związane z inkubowaniem inicjatyw społecznych P.2.3., Wpłynie to bezpośrednio na jakość ich pracy, w tym udzielanego doradztwa oraz efektywność przepływu informacji pomiędzy LGD a społecznością lokalną. Wartością dodaną będzie także wzmocnienie potencjału LGD, wspólne budowanie marki obszaru LGD „Korona Sądecka" a poprzez systematyczne działania wpłynie na większe zaangażowanie społeczności w realizację celów strategii, co urzeczywistni ideę rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

- **wzmocnienie planowanych do osiągnięcia efektów -** dzięki zastosowaniu podejścia LEADER - w obecnej LSR zaplanowano mechanizmy zapewniające lepsze wykorzystanie uzyskanych efektów, jakie pojawią się w wyniku jej wdrożenia. Nastąpi to poprzez m.in.: zaplanowanie realizacji inkubatora innowacji społecznych (P.2.3.) w ramach którego powstanie szereg przydatnych i użytecznych narzędzi, konspektów wiedzowych, opisów dobrych praktyk, które będą mogły być stale wykorzystywane przez organizacje społeczne czy grupy nieformalne na potrzeby prowadzonych przez nich aktywności. **Rozdział VI Cele i wskaźniki**

6.1. Opis celów i przedsięwzięć

Cel 1: Wzmocnienie funkcji turystycznych obszaru oraz rozwój dostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

Cel jest odpowiedzią na wskazane podczas konsultacji społecznych przez mieszkańców i kluczowe podmioty z terenu LGD obszary interwencji, służące **wzmocnieniu i wykorzystaniu walorów turystycznych**, które są niewątpliwie najważniejszym potencjałem rozwojowym obszaru LGD. U podstaw celu stoi dążenie do rozbudowywania infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej w taki sposób, aby zapewnić ofertę w sferze turystyki o wysokiej jakości, atrakcyjności i zróżnicowaniu przyciągającej na obszar LGD turystów o różnych potrzebach i możliwościach (dostępna), w różnym wieku oraz z różnym poziomem aktywności. W założeniu rozwój funkcji turystycznych powinien bazować na lokalnych potencjałach, a dostępna oferta eksponować i promować miejscową specyfikę i walory – piękno przyrody, ciszę, małomiasteczkowy klimat, lokalne produkty rzemiosła i kuchnię. Wewnętrzne zróżnicowanie obszaru sprawia, że poszczególne gminy LGD oferują odmienne, uzupełniające się wzajemnie produkty lokalne, dzięki czemu gminy mogą ze sobą współpracować zarówno na etapie budowania oferty, świadczenia usług jak i promocji. Pożądany przez społeczność obszaru LGD rozwój turystyki następuje z poszanowaniem cennych wartości środowiskowo–krajobrazowych, stanowiąc fundament oferowanego produktu turystycznego i zasób wpływający pozytywnie na jakość życia mieszkańców obszaru LGD.

Wśród głównych przedsięwzięć w ramach tego celu przewiduje się realizację projektów, które pozwolą na likwidację istotnych barier dla rozwoju turystycznego obszaru LGD opisanych w analizie problemów. Będą to w szczególności przedsięwzięcia związane z **rozwojem brakującej infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej** szczególnie w zakresie m.in.: szlaków, tras spacerowych i rowerowych, wiat, punktów widokowych, parkingów przy szlakach, zagospodarowanie kąpielisk, ale także – co podkreślali mieszkańcy - unowocześnianie infrastruktury już istniejącej (Przedsięwzięcie P.1.1.). Zdaniem społeczności lokalnej kluczowe jest dostosowanie się do istniejącego trendu związanego z rozwijaniem się coraz bardziej zróżnicowanych i wyspecjalizowanych form turystyki przeznaczonej dla dokładnie zdefiniowanej grupy odbiorców. „**Pakiety turystyczne" dedykowane rodzinom z małymi dziećmi, osobom z niepełnosprawnościami, seniorom,** pakiety weekendowe stanowiłyby ważną przewagę konkurencyjną obszaru. Podczas konsultacji mieszkańcy obszaru zwracali uwagę na słabe upowszechnianie produktów lokalnych występujących na obszarze LGD, stąd w ramach celu założono realizację operacji nakierowanych na **podniesienie znaczenia produktów lokalnych** jako istotnej części produktu turystycznego obszaru a także **rozwój i promocję marki turystycznej obszaru LGD**. Kolejne przedsięwzięcia P.1.2., P.1.3 wprost odnoszą się potrzeby **wsparcia nowych lub rozwijania istniejących działalności gospodarczych w obszarze turystyki i usług okołoturystycznych** (55.10.Z – Hotele i podobne obiekty zakwaterowania; 55.20.Z - Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania; 55.30.Z - Pola kempingowe i pola namiotowe; 56.11.Z - Restauracje; 56.12.Z - Ruchome placówki gastronomiczne; 56.21.Z - Okazjonalne przygotowanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (catering okazjonalny); 56.22.Z - Regularne

przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych i pozostała gastronomiczna działalność usługowa; 56.30.Z - Podawanie napojów; 77.21.Z - Wypożyczanie i dzierżawa sprzętu rekreacyjnego i sportowego; 79.11.Z - Działalność agentów turystycznych; 79.12.Z - Działalność organizatorów turystyki; 79.90.Z - Pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji, gdzie indziej niesklasyfikowana.). Zakładane wsparcie w formie dotacji czy wsparcia szkoleniowo-doradczego przyczyni się do zwiększenia bazy noclegowej, gastronomicznej, powstawania nowych punktów obsługi turysty, nowych usług w obszarze przemysłu czasu wolnego, atrakcyjnych jednocześnie dla lokalnych mieszkańców. Ważnym działaniem uzupełniającym będzie operacja koncentrowana na rozwijaniu postaw przedsiębiorczych w sferze okołoturystycznej i współodpowiedzialności za zrównoważony rozwój turystyczny obszaru.

Źródła finansowania Celu 1.

Realizacja celu będzie finansowana ze:

- środków EFRROW w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027, Interwencja 13.1. Leader/Rozwój lokalny kierowany przez społeczność – P.1.1, P.1.2., P.1.3.

Cel 2: Zwiększenie potencjału przedsiębiorczego i społecznego na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji (kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób poszukujących zatrudnienia) oraz rozwój aktywnej i otwartej na innowacje społeczności obszaru LGD

Cel odpowiada na potrzeby mieszkańców obszaru LGD związane ze stanem lokalnego rynku pracy, który w badaniach społecznych mieszkańcy i instytucje ocenili najniżej w stosunku do innych sfer funkcjonowania obszaru LGD. Słabość i niska atrakcyjność lokalnego rynku pracy (m.in.: wyższa wartość wskaźnika bezrobocia niż średnia dla Polski, wysoki udział osób młodych oraz osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych, niski poziom przedsiębiorczości, bardzo wysoki udział kobiet w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych, małe zróżnicowanie ofert pracy) wskazane zostały jako najważniejszy problem i bariera rozwojowa. Jest to zarazem wyzwanie, które wymaga podjęcia wielotorowych interwencji, dla których wspólnym mianownikiem będzie **dynamizowanie rynku pracy i pobudzanie u mieszkańców postaw aktywnych zarówno w sferze zawodowej jak i społecznej**. Dlatego też w ramach celu podejmowane będą działania służące powstawaniu nowych oraz rozwojowi istniejących działalności gospodarczych, uruchamianiu nowych miejsc pracy, ułatwieniu wejścia i ciągłego doskonalenia się na lokalnym rynku pracy, a także zapewnieniu odpowiednio wykwalifikowanych pracowników, rozwijających swoje umiejętności i produkty, które oferują. Kluczowym elementem będzie **wzmacnianie postaw otwartości na wprowadzanie innowacji w biznesie, edukacji, rolnictwie i sferze społecznej** oraz rozwój praktycznych umiejętności w tym zakresie. Wzbogacenie rynku pracy o nowe, innowacyjne przedsięwzięcia, może zagwarantować atrakcyjne warunki pracy i możliwości rozwoju, co ma za zadanie **zachęcić osoby młode do podjęcia pracy i zatrzymać ich odpływ z obszaru LGD**. Mieszkańcy w czasie konsultacji społecznych zwracali uwagę, by powstałe miejsca pracy czy wspierane działalności służyły przede wszystkim lokalnej społeczności i przyczyniały się do lepszego wykorzystania lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru LGD.

W związku z tak postawionym celem przewiduje się realizację programów wspierających **podnoszenie kwalifikacji zawodowych ułatwiających wejście lub powrót na rynek pracy osobom młodym oraz o zdezaktualizowanych kwalifikacjach** a także programów pozwalających na zdobycie doświadczenia zawodowego np. staże, praktyki zawodowe (P.2.1.). Z dotychczasowych doświadczeń LGD wynika, że projekty stażowe cieszyły się dużym zainteresowaniem ze strony zarówno pracodawców jak i odbiorców, którzy bardzo wysoko ocenili wpływ tej formy rozwoju aktywizacji zawodowej na późniejsze ścieżki kariery i utrzymania się na rynku pracy. Kolejnym ważnym kierunkiem działań będzie uruchomienie przedsięwzięć premiujących **powstawanie nowych przedsiębiorstw oraz rozwój dotychczasowych (rozszerzenie oferty, przebranżowienie, wdrożenie innowacji)** poprzez wsparcie finansowe tych procesów (dotacje) a także szkolenia i doradztwo dla osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej czy dla istniejących firm w zakresie oferty służącej aktywizacji społecznej i zawodowej. **Grupami szczególnie istotnymi dla LSR, na rzecz których priorytetowo kierowane będzie wsparcie w ramach tych przedsięwzięć (P.2.1. i P.2.2.) będą: kobiety** (w ramach konsultacji mieszkańcy podkreślali konieczność aktywizacji kobiet w powrocie na rynek pracy); **osoby młode do 25 r.ż.** (w obliczu znacznego odpływu tej grupy społecznej z obszaru LGD wytraca się ważny zasób rozwojowy); **osoby poszukujące pracy oraz osób z niepełnosprawnościami**. Działania w zakresie szkoleń zawodowych czy dotowania działalności gospodarczych zostały uzupełnione przedsięwzięciami służącymi **budowaniu postaw aktywnych, przedsiębiorczych** a także aktywizacji edukacyjnej

i społecznej mieszkańców obszaru z uwzględnieniem różnych grup społecznych. W trakcie prac nad LSR wskazywano, że koniecznie należy otworzyć się na nowe pomysły edukacyjne, niestandardowe rozwiązania i inicjatywy aktywizujące z **wykorzystaniem innowacyjnego podejścia** (narzędzia, metody, formy, dopasowanie do potrzeb różnych grup). W związku z tym wzmocniono realizację tego postulatu poprzez wprowadzenie kryterium innowacyjności odnoszące się zarówno do wprowadzania nowych usług czy produktów, ale także nowy sposób wykorzystania dostępnych zasobów i zastosowania innowacyjnych narzędzi, koncepcji czy metod. Podczas konsultacji uznano, że kluczowe jest także **szersze rozwijanie form aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami**, w oparciu o posiadane już doświadczenia obszaru LGD w postaci prężnie działającego ZAZ w Stróżach czy Nawojowej. Dlatego też w ramach celu zaplanowano realizację działań służących zapewnieniu wsparcia w aktywizacji zawodowej i społecznej dedykowane tylko tej grupie społecznej. Budowanie aktywnej społeczności lokalnej, aktywnych postaw nie będzie zawężone jedynie do wymiaru gospodarczego, ale także będzie realizowane w wymiarze społecznym. Zdaniem mieszkańców rozwój postaw przedsiębiorczych, praktycznych kompetencji, wzrost wiedzy i umiejętności wpłynie na wzrost inicjatyw oddolnych na terenie LGD, a co za tym idzie na zwiększenie się aktywności mieszkańców w organizowanych działaniach. Dlatego przewidziano przedsięwzięcie skoncentrowane na **identyfikacji i wzmacnianiu liderów lokalnych** (P.2.2. aktywna postawa społeczna) oraz **inkubowaniu inicjatyw lokalnych i wsparciu kompetencyjnym ngo** (P.2.3.), po to, aby kształtować prężnie działające środowisko organizacji społecznych, które jest zdolne do rozszerzania pól aktywności, zwiększania skali oddziaływania i skali włączania społeczności w rozwój lokalny.

W ramach naboru do działania 6.17 (P.2.1) nie przewiduje się tworzenia podmiotów reintegracyjnych oraz tworzenia nowych miejsc w istniejących placówkach reintegracyjnych.

Źródła finansowania Celu 2.
Realizacja celu będzie finansowana ze:

- środków EFRROW w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027, Interwencja 13.1. Leader/Rozwój lokalny kierowany przez społeczność – P.2.2., P.2.3., P.2.4.
- środków EFS+ w ramach Funduszy Europejskich dla Małopolski na lata 2021-2027; Priorytet 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działanie 6.17. Aktywizacja społeczno-zawodowa – RLKS – P.2.1.

Cel 3. Podniesienie jakości i komfortu życia w oparciu o dostępnością, integrującą i włączającą ofertę i infrastrukturę społeczną

Cel wynika bezpośrednio z oczekiwań mieszkańców wyrażanych podczas badań społecznych, dyżurów czy spotkań gminnych wskazujących na konieczność kontynuacji działań służących zapewnieniu na obszarze LGD wysokiej jakości życia. Ta **lepsza jakość i komfort życia, ma koncentrować się na trzech zasadniczych filarach i bezpośrednio oddziaływać na rozwój lokalnej społeczności**. Po pierwsze – dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna i funkcjonująca na jej bazie oferta usług społecznych odpowiadających na potrzeby mieszkańców w każdym wieku (od dziecka po seniora), znajdujących się w różnych sytuacjach życiowych i dotkniętych różnymi ograniczeniami. Po drugie - kluczowe znaczenie będzie miało rozbudowanie infrastruktury kulturalnej, wsparcie środowiska twórców ludowych oraz rozszerzanie i uatrakcyjnianie oferty czasu wolnego, wykorzystującej zarówno uniwersalne formy aktywności (np. zajęcia muzyczne, taneczne, koncerty, przedstawienia teatralne), jak również tradycyjne i regionalne warsztaty rękodzieła, szydełkowania, kultywowanie dawnych, wymierających zawodów. Ważnym założeniem będzie zachęcanie mieszkańców do poszukiwania i wdrażania innowacyjnych rozwiązań i sposobów realizacji włączającej oferty kulturalnej. Po trzecie – zagospodarowanie terenów zielonych i przestrzeni publicznych, które w powiązaniu z edukacją ekologiczną służyć będą zachowaniu dziedzictwa oraz wzmacnianiu więzi społecznych. W efekcie realizacji celu, atrakcyjne warunki do życia wynikające z zasobów środowiskowych, rozwijającej się gospodarki oraz pielęgnowanej odrębności i tradycji – zdaniem mieszkańców – będą silniej wpływać na identyfikację ludności z miejscem ich zamieszkania, a tym samym także na gotowość do partycypacji w działaniach na rzecz rozwoju lokalnego. Myślą przewodnią przedsięwzięć realizowanych w ramach tego celu będzie **zapewnienie infrastruktury i oferty dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami**, pozwalającej na korzystanie z nich na równi z innymi i pełne uczestnictwo tych grup szczególnie istotnych dla LSR (m.in. kobiety, rodziny z małymi dziećmi, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami) w wydarzeniach i ofercie dostępnej na obszarze LGD. Takie podejście wzmocni widoczność i realną partycypację tej grupy osób we wdrażanie LSR.

Główne przedsięwzięcia realizowane w ramach tego celu będą dotyczyć **adaptacji i tworzenie nowych, dostępnych przestrzeni publicznych, terenów zielonych, skwerów, parków, miejsc piknikowych**, **rozwinięcia infrastruktury społecznej w zakresie małej infrastruktury publicznej** (P.3.1.). Są to działania oczekiwane ze strony mieszkańców, którzy z jednej strony wskazywali na konieczność rozbudowy oferty wspierającej rodziny z małymi dziećmi w opiece umożliwiając podejmowanie aktywności zawodowej kobietom wychowującym dzieci (. Z drugiej zaś strony ze względu na rosnącą liczbę osób starszych i samotnych zwracano uwagę, że niezbędne są działania w **zakresie usług aktywizujących tą grupę społeczną na obszarze LGD.**
W odpowiedzi na wyrażaną opinię przez społeczność lokalną dotyczącą niewystarczającej oferty spędzania czasu wolnego, zwłaszcza dla osób młodych i niewystarczającą liczbę miejsc spotkań umożliwiających budowanie relacji i więzi społecznych w tym międzypokoleniowych (wskazana 112 razy przez ankietowanych, zarówno przez młodych jak i seniorów) w ramach Celu 3. LSR zaplanowano przedsięwzięcia zakładające **rozwój i uzupełnianie brakującej infrastruktury kulturalnej** jak np. domy kultury, biblioteki, świetlice, sceny plenerowe, pomieszczenia na potrzeby lokalnych grup (np. KGW, stowarzyszenia lokalne), sale prób, magazyny na sprzęt/stroje/rekwizyty, całoroczne miejsca spotkań dla młodzieży, seniorów itp. (P.3.3.) oraz **wzmocnienie zaplecza lokalnych twórców i zespołów** (P.3.4 – zakup strojów, rekwizytów, wyposażenia, instrumentów itp.). W oparciu o rozwijaną bazę kulturalną i środowisko lokalnych twórców, zespołów i podmiotów działających w sferze kultury zakłada się **realizację ciekawych wydarzeń ważnych dla lokalnej społeczności**, pozwalających na zbudowanie płaszczyzny do współpracy partnerskiej pomiędzy różnymi podmiotami obszaru (P.3.5). **Włączająca oferta kulturalna będzie skrojona pod potrzeby i oczekiwania różnych grup (dzieci i młodzież, seniorzy, rodziny z małymi dziećmi)** oraz zróżnicowana i atrakcyjna w formie (nowe, innowacyjne wydarzenia, imprezy, aktywności).

Źródła finansowania Celu 3.
Realizacja celu będzie finansowana ze:

- środków EFRROW w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027, Interwencja 13.1. Leader/Rozwój lokalny kierowany przez społeczność – P.3.1., P.3.2, P.3.4., P.3.5.
- środków EFRR w ramach Funduszy Europejskich dla Małopolski na lata 2021-2027; Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych, Działanie 7.6. RLKS- Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach wiejskich – P.3.3. Działania nastawione na realizację CS 5(ii)

6.2 Wskazanie sposobu realizacji przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS

Przy wdrażaniu LSR zdecydowano się na trzy sposoby realizacji operacji: **konkurs, projekty grantowe oraz operacje własne.**
Konkurs - ten sposób realizacji operacji został zaplanowany w stosunku do przedsięwzięć dotyczących:

- inwestycji w infrastrukturę turystyczną i okołoturystyczną (P.1.1.) inwestycje w infrastrukturę publiczną (P.3.1.) i kulturalną (P.3.3) - pozwoli to na wybranie beneficjentów o odpowiednim potencjale organizacyjnym z różnych sektorów zainteresowanych budową lub dostosowaniem infrastruktury turystycznej, kulturalnej i społecznej;
- przedsięwzięcia polegające na realizacji programów aktywizacji społecznej, zawodowej i edukacyjnej kierowanej do różnych grup odbiorców (P.2.1.), budowaniu postaw przedsiębiorczych w sferze okołoturystycznej (P.1.2, P.1.3,) – pozwoli to na zapewnienie różnorodności beneficjentów charakteryzujących się potencjałem i zdolnością do wdrożenia przedsięwzięcia, da możliwość wyboru lepiej przygotowanych przedsięwzięć adekwatnych do potrzeb wskazanych w LSR oraz wrażliwych na grupy szczególnie istotne dla rozwoju obszaru LGD;
- przedsięwzięcia związane ze wsparciem mieszkańców w podejmowaniu nowych lub rozwoju już istniejących działalności gospodarczych w sferach ważnych dla rozwoju obszaru LGD czyli m.in. turystyce, usługach okołoturystycznych, (P.1.2, P.1.3) – najlepsza formuła wynikająca z doświadczeń LGD, pozwoli na weryfikację pomysłu biznesowego na etapie wyboru a także stanowić będzie gwarancję uzyskania wyboru takich wniosków, które zapewnią w największym stopniu efekt synergii dotowanych działalności i ich pełnej komplementarności do wdrażanych celów LSR;
- realizacji programów wspierających rozwój kwalifikacji zawodowych i zdobycia doświadczenia zawodowego (dedykowane szczególnie osobom młodym/absolwentom oraz kobietom) (P.2.1) - dotychczasowe doświadczenie LGD, współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, sprawiły, że stowarzyszenie stało się rozpoznawalnym i wiarygodnym podmiotem oferującym staże.

- kształtowania liderów lokalnych i ich aktywizacji na rzecz rozwoju lokalnego (P.2.2.) zakładającego realizację wielopłaszczyznowych działań służących identyfikacji, a następnie rozwoju kompetencyjnego lokalnych liderów – działanie wymaga ścisłej współpracy z LGD, odnosi się do budowy społeczeństwa obywatelskiego, którego wyznacznikiem jest oddolna aktywność a ta, najbardziej skuteczna jest w zadaniach o charakterze grantowym. Za taką formą realizacji opowiedzieli się również uczestnicy konsultacji społecznych.
- wsparcia lokalnych zespołów i twórców ludowych (P.3.4) – pozwoli na rozwijanie pasji i zainteresowań mieszkańców w różnych formułach realizacji, doposażenie instytucji kultury, zespołów, klubów do ich potrzeb oraz z uwzględnieniem dopasowania oferty do różnych grup wiekowych.

Projekty grantowe[1] –jest to sposób realizacji przedsięwzięć w ramach LSR , który pobudzaja oddolną aktywność mieszkańców i zwiększają ich realne zaangażowanie we wdrażanie LSR. Ten sposób realizacji operacji został zastosowany do 2 przedsięwzięć LSR dotyczących:

- programów nastawionych na aktywizację seniorów (P.3.2.Aktywny senior)
- przedsięwzięcia innowacyjne wynikające z opracowanych koncepcji Smart Villages (P.2.4), stanowiące dla LGD zupełnie nowe pole działań i dające nowe możliwości wykorzystania potencjałów lokalnych. Brak doświadczeń LGD w tym zakresie nie oznacza, że społeczność lokalna nie jest zdolna do innowacji. Wielokrotnie w ramach wdrażania poprzedniej LSR ujawniały się pomysły i rozwiązania zgłaszane przez mieszkańców i podmioty funkcjonujące na obszarze LGD, które wykraczały poza ramy standardowych rozwiązań. Stąd na konsultacjach przy tworzeniu LSR uznano, że należy dać możliwość ujawnienia się pomysłów innowacyjnych oraz podmiotów gotowych do realizacji tego typu projektów. Dodatkowo w ramach konkursu zastosowane zostanie kryterium odnoszące się wprost do wymiaru innowacji, które będzie premiowało innowacje społeczne, łączona z modelem innowacji otwartych (partycypacyjnych).

Przedsięwzięcia realizowane dzięki grantom pozwolą na wykorzystanie oddolnych pomysłów generowanych także w ramach grup nieformalnych i pojedynczych mieszkańców z pasją i inicjatywą, ponadto ułatwią rozliczenia i kwestie formalne podmiotom działającym w sferze szeroko rozumianej kultury czy turystyki bez odpowiedniego zaplecza kadrowego i organizacyjnego potrzebnego do realizacji projektu np. w roli beneficjenta (konkurs).

Operacje własne – to przedsięwzięcia, w których beneficjentem i samodzielnym realizatorem będzie LGD. W odniesieniu do zapisów LSR, w drodze konsultacji społecznych, uzgodniono, że projektami kluczowymi dla osiągnięcia celów LSR jest:

- inkubator inicjatyw społeczny/wsparcie dla NGO (P.2.3) – kompleksowy program wsparcia sektora organizacji społecznych działających na obszarze LGD oraz stworzenie przestrzeni do społecznej aktywności mieszkańców, inspirującej do działania, podejmowania inicjatyw, dialogu i współpracy pomiędzy mieszkańcami, grupami nieformalnymi i organizacjami. Podczas konsultacji mieszkańcy, grupy nieformalne i organizacje społeczne zgłaszali potrzebę zapewnienia stałego i rzetelnego wsparcia w prowadzeniu działań, rozwoju organizacji, aplikowaniu o fundusze, pomocy w nawiązywaniu współpracy. Realizacja przedsięwzięcia w formule operacji własnej pozwoli na wykorzystanie posiadanych przez LGD kompetencji (merytorycznych oraz dobrej znajomości środowiska społecznego i jego potrzeb), doświadczenia (wynikającego z dotychczasowej działalności LGD w ramach animacji i aktywizacji) oraz zasobów (ludzkie i materialne).
- Programy wspierające podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycie doświadczenia zawodowego - -LGD posiada doświadczenie w realizacji projektów z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Wsparciem objęte będą osoby z terenu LGD „KORONA SĄDECKA" od 15 do 29 roku życia zgodnie z grupą docelową zawartą w Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. Pomoc oferowana przez LGD będzie po przeprowadzeniu diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji i potrzeb danej osoby/rodziny/środowiska. (P.2.1)

Przypisanie wskaźników do celów i przedsięwzięć

Dla celów oraz przedsięwzięć ujętych w LSR wskazano odpowiednio wskaźniki rezultatu (do celów) oraz wskaźniki produktów (do przedsięwzięć). Ustalone wskaźniki stanowią istotne narzędzie do monitorowania stopnia wdrażania LSR oraz osiągnięcia

[1] Z LSR usunięto możliwość realizacji projektów grantowych. Zmiany dokonano w październiku 2025r.

zakładanych efektów. Wszystkie wskazane **wskaźniki rezultatu**, które zawarte zostały w **tabeli nr 2. Plan działania** są adekwatne i ściśle powiązane z odpowiadającymi im przedsięwzięciami. Ponadto zostały dobrane przy uwzględnieniu:

- **obligatoryjności** wskaźników dla PS WPR tj.:
  - w ramach Celu 1: 1) P.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR; 2) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich - nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR;
  - w ramach Celu 2: 1) R.42 Promowanie włączenia społecznego - liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego; 2) R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR; 3) R.40 Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej - liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi;[2]
  - w ramach Celu 3: 1) R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR; 2) R.42 Promowanie włączenia społecznego - liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego;
- **obligatoryjności** wskaźników dla Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027 tj.:
  - w ramach Celu 2: 1) EECR03 - liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu; 2) EECR04 Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu;
  - w ramach Celu 3: 1) RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem
- **adekwatności** wskaźników do zawartości przedsięwzięć i celów wynikających z charakteru strategii – zaproponowane wskaźniki pozwalają mierzyć bezpośredni efekt zrealizowanych przedsięwzięć, są ściśle powiązane z operacjami;
- **komplementarności** wskaźników formułowanych na różnych poziomach strategii – wskaźniki rezultatu wzajemnie się uzupełniają ze wskaźnikami produktów zarówno w odniesieniu do zakresu przewidzianych operacji, przekładających się na zaplanowane rezultaty, jak i komplementarność w stosunku do zakresów wskaźników obligatoryjnych dla funduszy z jakich będzie finansowane wdrożenie LSR;
- **dostępności wskaźników** w źródłach statystyki publicznej, zasobach LGD lub możliwości relatywnie łatwego pozyskania wskaźnika ze źródeł pierwotnych.

W odniesieniu do **wskaźników produktu** dla przedsięwzięć w ramach poszczególnych celów LSR zostały wykorzystane:

- **wskaźniki podstawowe** w ramach operacji planowanych do zrealizowania z Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027 jak np.
  - w ramach Celu 2, P.2.1 - EECO02+04 - liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie; PL0CO03 – ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego; PL0CO04 – wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność
  - w ramach Celu 3, P.3.3 - RCO77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem; PLRO141 liczba instytucji kultury objętych wsparciem; RCO074 – ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego; RCO080 – wspieranie strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność
- **wskaźniki autorskie** w ramach operacji planowanych do zrealizowania z PS WPR. Zaproponowane wskaźniki autorskie wynikały ze specyfiki celów oraz przedsięwzięć. I tak, autorskie wskaźniki produktu dla przedsięwzięć wskazanych w ramach Celu 1 zostały podporządkowane rozwojowi turystyki i oferty turystycznej tj.: Liczba działań służących promocji marki turystycznej i produktów lokalnych; Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego (lub istniejącego) przedsiębiorstwa w obszarze turystyki i usług okołoturystycznych; Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa w obszarze turystyki i usług okołoturystycznych. Analogicznie (tzn. na zasadzie adekwatności do celów i przedsięwzięć) dobierane były wskaźniki produktów dla pozostałych celów (tzn. Cel nr 2 – dobrano wskaźniki tematycznie powiązane z aktywizacją społeczną i zawodową mieszkańców szczególnie w odniesieniu do grup istotnych dla LSR; Cel nr 3 – wskaźniki zogniskowano wokół jakości i dostępności do usług na rzecz seniorów oraz podniesieniu jakości przestrzeni do życia dla samych mieszkańców).

[2] Z LSR usunięto możliwość realizacji projektów grantowych. Wskaźnik na poziomie 0.

Tak dobrany zestaw **wskaźników produktu** z jednej strony odpowiada wymogom systemu monitorowania funduszy z jakich będzie korzystała LGD na potrzeby wdrażania LSR (wykorzystano wskaźniki obligatoryjne), z drugiej pozwala na weryfikowanie postępów operacji typowych dla zidentyfikowanych potrzeb LGD Korona Sądecka.

Harmonogram osiągania wskaźników został opracowany w taki sposób, by jak najpełniej odzwierciedlał postęp wdrażania LSR, a równocześnie by proces monitorowania nie paraliżował prac biura, angażując pracowników w czasochłonny proces, nieprzynoszący pożądanych efektów. I tak, zdecydowana większość wskaźników produktu zostanie osiągnięta w roku 2026 i 2027 W powiązaniu z momentem osiągania wskaźników produktu nastąpi okres osiągania wskaźników rezultatu i tak zdecydowana większość wskaźników osiągnie swoją wartość docelową w latach 2026 i 2027. Natomiast w odniesieniu do wskaźników rezultatu mierzących *liczbę osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem* (RCR77, dla P.3.3) oraz *odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR* (R.41 dla P.3.4) *oraz liczbę osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego* (R.42 dla P.3.5.) wartość docelowa będzie uzyskana w roku 2029.
Warto podkreślić, że przy określaniu wartości wskaźników wzięto pod uwagę maksymalne kwoty wsparcia przypadające na jednego beneficjenta, z uwzględnieniem limitów dla rodzajów operacji czy dla rodzaju beneficjenta. A w przypadku projektów grantowych w ramach ustalania harmonogramu osiągania wskaźników uwzględniono fakt, iż to LGD najpierw będzie podpisywało umowę z SW, a dopiero później będzie udzielało grantów, co wymagało odpowiedniego przesunięcia w czasie wartości wskaźników.[3]

[3] Z LSR usunięto możliwość realizacji projektów grantowych. Zmiany dokonano w październiku 2025r.

Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD, w tym przyjętych rozwiązań formalno - instytucjonalnych wraz ze zwięzłą informacją wskazującą sposób powstawania poszczególnych procedur, ich kluczowe cele i założenia

Wybór i ocena operacji odbywać będą się w oparciu o następujące dokumenty i procedury:

- Regulamin Rady LGD „KORONA SĄDECKA"
- Procedury wyboru i oceny operacji w ramach LSR, uwzględniające zasady dotyczące trzech funduszy tj. EFRROW, EFRR i EFS+
- Procedura ustalania niebudzących wątpliwości interpretacyjnych kryteriów wyboru operacji
- Procedura wyboru i oceny grantobiorców, uwzględniająca kryteria wyboru grantobiorców w ramach projektów grantowch, niebudzący wątpliwości interpretacyjnych szczegółowy opis wyjaśniający ich znaczenie oraz sposób oceny wraz z procedurą ustalania lub zmiany tych kryteriów.[4]

Celem wyżej wymienionych dokumentów jest zapewnienie jasnych procedur pozwalających na skuteczną realizację LSR. Z założenia są to dokumenty wskazujące sposób postępowania Radzie LGD, Zarządowi oraz pracownikom Biura, ale także gwarantujące potencjalnym wnioskodawcom obiektywizm i przejrzystość w procesie wyboru i oceny operacji. Wynikające z procedur rozwiązania pozwolą uniknąć konfliktu interesów i zapewnią, aby żadna pojedyncza grupa interesu nie kontrolowała decyzji w sprawie wyboru.

Rozwiązania formalno-prawne dotyczą:

- organizacji wewnętrznej i trybu pracy organu decyzyjnego - Rady LGD (m.in.: weryfikacja wiedzy – znajomość LSR, procedur wyboru operacji i kryteriów oceny, wytycznych właściwych ministrów - członków Rady w formie egzaminu testowego; składanie deklaracji bezstronności przy okazji każdego naboru wniosków; wskazanie przez członka Rady w Rejestrze Interesów spraw, które mogą potencjalnie wpływać na jego bezstronność; pisemne uzasadnienie przyznawanej przez członka Rady punktacji; upublicznianie protokołów z posiedzeń Rady);
- zasad i trybu przeprowadzania naborów wniosków; przekazywania informacji o wynikach naboru; postępowania w przypadku wniesienia protestu;
- zasad i trybu realizacji projektów grantowych (m.in.: podjęcie czynności zmierzających do zawarcia z zarządem województwa umowy na realizację projektu grantowego; dokonywanie wyboru grantobiorców w oparciu o kryteria wyboru grantobiorców; zawieranie z grantobiorcami umów o powierzenie grantu; sposoby zabezpieczenia LGD przed niewywiązywaniem się grantobiorców z warunków umowy o powierzenie grantu; rozliczanie wydatków poniesionych przez grantobiorców; monitorowanie realizacji zadań; kontrola realizacji zadań; odzyskiwanie grantów w przypadku ich wykorzystania niezgodnie z celem projektu grantowego); [5]
- zasad i trybu przeprowadzania przez LGD zmiany kryteriów.

Prace dotyczące tworzenia procedur to proces postępujący w ślad za etapem definiowania problemów, przedsięwzięć, celów i wskaźników, przebiegający według następującego schematu:

- Analiza procedur obowiązujących w LGD w okresie 2014-2020 pod kątem trafności przyjętych rozwiązań i ich przydatności w obecnym okresie programowania;
- Indywidualny wywiad pogłębiony z przewodniczącym Rady LGD w latach 2014-2020;
- Ankieta wśród losowo dobranej próby z beneficjentów LGD w latach 2014-2020;
- Powołanie zespołu roboczego z udziałem eksperta zewnętrznego ds. opracowania procedur;
- Konsultacje założeń procedur podczas narady obywatelskiej;
- Konsultacje założeń z członkami stowarzyszenia podczas Walnego Zebrania Członków.
- Ostateczne zatwierdzenie procedur.

[4] Z LSR usunięto możliwość realizacji projektów grantowych. Zmiany dokonano w październiku 2025r.
[5] Z LSR usunięto możliwość realizacji projektów grantowych. Zmiany dokonano w październiku 2025r.

Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Na potrzeby realizacji niniejszej strategii określono trzy rodzaje kryteriów: kryteria oceny operacji, z wyłączeniem projektów grantowych oraz operacji własnych; kryteria oceny grantobiorców i zadań objętych wnioskami o przyznanie grantu[6] oraz kryteria wyboru operacji własnych LGD. Wypracowane kryteria są naturalną konsekwencją problemów i potrzeb wynikających z diagnozy w obszarze przedsiębiorczości, turystyki, dziedzictwa kulturowego, demografii, działalności sektora społecznego oraz odpowiedzią na potrzeby i potencjał grup szczególnie istotnych z punktu widzenia LSR. Tym samym kryteria zostały sformułowane w oparciu o dwa wyzwania: potrzeba przezwyciężenia negatywnych tendencji we wskazanych obszarach oraz wykorzystanie zdiagnozowanych potencjałów rozwojowych. Formułując wspólnie ze społecznością lokalne kryteria wyboru operacji, wyszliśmy z założenia, że musimy wspierać najbardziej wartościowe projekty, takie, które stworzą impuls do działania dla przyszłych inicjatyw, a tym samym zdecydują o większej trwałości. Prowadzone ze społecznością lokalną warsztaty obnażyły wiele bolączek naszego obszaru (zarówno braków infrastrukturalnych, jak i w wymiarze kapitału społecznego – nie potrafimy współpracować, mamy ograniczone zaufanie do innych, koncentrujemy się na rozwiązywaniu doraźnych problemów, nie myśląc długofalowo i kompleksowo), co skłoniło nas do zarekomendowania kryteriów z jednej strony preferujących projekty likwidujące niedociągnięcia infrastrukturalne oraz niedobory w obszarze usług, a z drugiej – ważniejszej z punktu widzenia idei Leader – wzmacniające więź społeczną. Kryteria wyboru operacji wynikają z diagnozy oraz bezpośrednio przyczyniają się do wyboru operacji realizujących cele LSR za pomocą wskaźników. Przykładowo: zdiagnozowane nagromadzenie tradycji i obiektów lokalnej kultury, grup artystycznych, kół gospodyń wiejskich, rozpoznawalne wydarzenia cykliczne z jednej strony, z drugiej natomiast brak przestrzeni do występów, prób, przechowywania sprzętu doprowadziły do wyodrębnienia kryterium „inspiracja działalnością kulturalną". Z kolei w oparciu o diagnozę potencjału turystycznego m.in. w postaci zasobów środowiskowych, urozmaiconej rzeźby terenu, ciszy i spokoju czy zasobów historyczno-kulturowych, przy mało rozbudowanej bazie noclegowo-gastronomicznej oraz braku skoordynowanych działań marketingowych i promocyjnych, zbudowano kryterium „zintegrowany charakter projektów turystycznych". Ponadto zaplanowane kryteria wyboru wzmocnią jakość określonych w planie działania wskaźników. Przykładowo, w ślad za wskaźnikami: liczba osób uczestniczących w opracowaniu koncepcji Smart Villages, Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej – liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi, określono kryterium „objęcie koncepcją inteligentnej wsi, na utworzenie której LGD udzieliło wsparcia". [7]Wypracowane w wyniku konsultacji społecznych kryteria wyboru projektów są zgodne z kryteriami ustanowionymi dla danego typu projektu i właściwego funduszu (EFRR oraz EFS+) a także propozycjami kryteriów wskazanymi w PS WPR.

Kryteria wyboru projektów powstały w następstwie etapów związanych z opracowaniem diagnozy, celów, przedsięwzięć oraz wskaźników LSR, przebiegając według następującego schematu:

- Analiza kryteriów obowiązujących w LGD w okresie 2014-2020 pod kątem trafności przyjętych rozwiązań i ich przydatności w obecnym okresie programowania;
- Indywidualny wywiad pogłębiony z przewodniczącym Rady LGD w latach 2014-2020;
- Analiza wyników ankiet on-line prowadzonych przez LGD wśród beneficjentów w okresie 2014-2020;
- Przedstawienie propozycji kryteriów podczas narady obywatelskiej wraz z wypracowaniem stosownych rekomendacji;
- Konsultacje z członkami stowarzyszenia podczas Walnego Zebrania Członków.

Należy również podkreślić, że kryteria oraz założenia procedur wynikają z diagnozy a także są powiązane z celami, tym samym do ich tworzenia wykorzystane zostały warsztaty strategiczne oraz spotkania konsultacyjne w każdej gminie obszaru LGD.

Biorąc pod uwagę fakt, że kryteria zostały wypracowane w sposób partycypacyjny (z użyciem następujących narzędzi partycypacji: badania - ilościowe oraz jakościowe: indywidualny wywiad, ankiety on-line, debata podczas WZC, wypracowanie rekomendacji kryteriów podczas narady obywatelskiej; biały wywiad jako uzupełniające narzędzie diagnostyczne) zakłada się ich pozytywny odbiór społeczny na etapie przygotowywania poszczególnych projektów a także mniejsze ryzyko trudności interpretacyjnych.

Zasady i tryb przeprowadzania przez LGD zmiany kryteriów, które są stosowane do oceny: operacji realizowanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny, a następnie przedkładanych do weryfikacji do SW; operacji własnych LGD oraz wniosków grantobiorców, określa Procedura zmiany kryteriów wyboru operacji przez LGD „KORONA SĄDECKA". Procedura odnosi się w pierwszej kolejności do etapu zidentyfikowania potrzeby dokonania zmian kryteriów wyboru

[6] Z LSR usunięto możliwość realizacji projektów grantowych. Zmiany dokonano w październiku 2025r.
[7] Z LSR usunięto możliwość realizacji projektów grantowych. Zmiany dokonano w październiku 2025r.

operacji. W następstwie przeprowadzenie działań informacyjno-konsultacyjnych, podjęcie uchwały w przedmiocie zmiany kryteriów wyboru operacji, wystąpienie do Zarządu Województwa z wnioskiem o zaakceptowanie zmiany kryteriów i na zakończenie podjęcie stosownych działań dostosowawczych.

LGD oświadcza, że projekty wskazane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla EFS+ i EFRR. Oświadcza również, że będą promowane projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus.

Definicja innowacyjności

Lokalna Strategia Rozwoju jest innowacyjnym narzędziem kształtowania rozwoju naszego obszaru. Partycypacyjny sposób jej opracowania a także założenie realizacji dokumentu przy współudziale społeczności lokalnej, wskazują, że wprowadzony został nowy proces, którego wartość dodaną będziemy mogli zapewne obserwować na każdym etapie wdrażania strategii. Analizując sposób, w jaki w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność należy odnieść się do dwóch płaszczyzn: proces opracowania kryteriów a także same kryteria oraz ich cele. Tym samym innowacyjne podejście przejawia się zarówno w procedurze wypracowania kryteriów, ukierunkowanej na autentyczny dialog z mieszkańcami, jak i w kryterium preferującym nowatorski, niestandardowy charakter operacji.
Chcemy, by dla Lokalnej Strategii Rozwoju oraz wdrażanych na jej podstawie projektów, myślą przewodnią była tzw. **innowacja społeczna** (proces, w którym „nowe odpowiedzi na potrzeby społeczne zostały wypracowane w celu dostarczenia lepszych rezultatów społecznych"), którą zamierzamy łączyć z modelem innowacji otwartych (partycypacyjnych), powstającym dzięki wspólnym wysiłkom wielu zaangażowanych osób[8].
W kryteriach wyboru operacji INNOWACYJNOŚĆ została zdefiniowana w następujący sposób: na obszarze objętym LSR brak jest inicjatyw o podobnych cechach, tj. projekt zakłada: wprowadzenie nowych produktów, usług, procesów, metod organizacji lub nowych sposobów wykorzystania/zmobilizowania dostępnych zasobów historycznych, przyrodniczych, kulturowych czy społecznych **<u>które przyczyniają się do dostarczenia lepszych rezultatów społecznych, powstających dzięki wspólnym wysiłkom wielu zaangażowanych osób.</u>**

Celem określenia założeń innowacyjności wykorzystano doświadczenia płynące z następujących źródeł:

- perspektywa oddolna - głos lokalnej społeczności wynikający z prowadzonych konsultacji społecznych
- perspektywa własna: wcześniejsze doświadczenia LGD bazujące na wdrażanych strategiach, w tym przeprowadzonych ewaluacjach wewnętrznych i zewnętrznej
- perspektywa naukowa – refleksje nad lokalnym wymiarem innowacji
- zdefiniowane przez podmioty zewnętrzne (międzynarodowe, krajowe i regionalne) wyzwania w obszarze innowacji (w głównej mierze bazowano na „Długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE – W kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich do 2040 r.").

Powyższe perspektywy pozwoliły na zabezpieczenie innowacyjności nie tylko w kryteriach oceny, ale również przez konkretne przedsięwzięcia: Inkubator inicjatyw społecznych/ wsparcie kompetencyjne dla NGO; Opracowanie nowych koncepcji Smart Villages. Przedmiotowe rozwiązania to w przypadku pierwszego przedsięwzięcia nietypowe metody kształtowania i wspierania liderów publicznych i społecznych. Natomiast w odniesieniu koncepcji SV, przedsięwzięcia innowacyjnego z samego założenia, to społeczność lokalna zarządzać będzie innowacjami na swoim obszarze. Stąd poczucie współodpowiedzialności może przełożyć się na lepsze efekty, sposoby realizacji potrzeb społecznych.
Zaproponowane w strategii rozwiązania, obrane kierunki rozwoju cechuje podejście innowacyjne polegające na:

- przygotowywaniu koncepcji smart villages
- promowaniu innowacyjności w kryteriach lokalnych

[8] Za: W. Kwaśnicki, *Innowacje społeczne – nowy paradygmat czy kolejny etap w rozwoju kreatywności człowieka?*, [w:] W. Misztala, G. Chimiak, A. Kościanski (red.), *Obywatelskość wobec kryzysu: uśpieni czy innowatorzy?,* Warszawa, 2015.

- promowaniu innowacyjności w celach (*Zwiększenie potencjału przedsiębiorczego i społecznego na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji (kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób poszukujących zatrudnienia) oraz rozwój aktywnej i otwartej na innowacje społeczności obszaru LGD*) i wskazanych wyżej przedsięwzięciach.

W LSR, w wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych, które skojarzyły potencjalnych partnerów, działających głównie w obszarze kultury i turystyki, planuje się operacje realizowane w partnerstwie z partnerami z obszaru LSR. Stąd jednym z kryteriów wyboru będzie premiowanie operacji realizowanych w partnerstwie przez więcej niż 2 podmioty.

Informacja o realizacji projektów grantowych, w tym projektów obejmujących przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi (Smart Villages) i operacji własnych[9]

W ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „KORONA SĄDECKA" realizowane będą następujące typy operacji:

1) operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny, a następnie przedkładanych weryfikacji do SW;
2) projekty grantowe, projekty obejmujące przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi
3) operacja własna LGD.

Nie przewiduje się realizacji operacji z partnerami spoza obszaru LGD. Planuje się natomiast realizację operacji partnerskich.

Biorąc pod uwagę jedną z kluczowych ról LGD, tj. animowanie lokalnego środowiska, zaplanowano realizację dwie operacje własne, odpowiadającej następującem przedsięwzięciom:

- 2.3 Inkubator inicjatyw społecznych/wsparcia kompetencyjnego dla NGO – w 2022 r. małopolskie LGDy uczestniczyły w szkoleniu pn. „Jak być oraz wspierać liderów lokalnych". W efekcie szkolenia wypracowano program kształtowania i wsparcia liderów, ukierunkowany na aktywność inspirowaną przez lokalne grupy działania. Poprzez realizację operacji własnej LGD zamierza włączyć liderów do procesu zarządzania realizacją lokalnej strategii rozwoju, w tym wyposażyć ich w odpowiednie kompetencje, umiejętności i wiedzę, ze zwróceniem uwagi na dynamicznie zmieniające się otoczenie i tempo procesu technicznego. Tym samym celem operacji będzie stworzenie odpowiednich warunków do nauki, rozwoju i kształtowania dojrzałości obywatelskiej, jak również tworzenie kultury innowacyjności – środowiska sprzyjającego powstawaniu nowych idei.
- 2.1. Programy wspierające podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycie doświadczenia zawodowego Realizacja operacji własnej w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo polegać będzie na wsparciu osób z terenu LGD „KORONA SĄDECKA" od 15 do 29 roku życia zgodnie z grupą docelową zawartą w Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. Pomoc oferowana przez LGD będzie się odbywać po przeprowadzeniu diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji i potrzeb danej osoby/rodziny/środowiska. LGD posiada już doświadczenie w realizacji projektów z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w poprzednim okresie programowania. (P.2.1).

Powyższe przedsięwzięcie przyświecać będzie potrzeba rozwoju aktywnej i otwartej na innowacje społeczności obszaru LGD.

[9] Z LSR usunięto możliwość realizacji projektów grantowych. Zmiany dokonano w październiku 2025r.

Rozdział VIII Plan działania

Zasadnicza część planowanych działań w ramach LSR realizowana będzie w latach 2026 i 2027. Planowany rozkład poszczególnych przedsięwzięć wynika z dwóch kluczowych przesłanek: po pierwsze z konieczności logicznego następstwa oraz z sugestii mieszkańców, podmiotów i instytucji przekazanych w trakcie narady obywatelskiej i spotkań konsultacyjnych w każdej z gmin obszaru LGD. Kierowano się kilkoma zasadami:

1. Harmonogram realizacji przedsięwzięć były tak konstruowany, by w pierwszej kolejności zapewnić możliwość realizacji projektów służących wspieraniu nowej lub rozwijaniu (dostosowywaniu) istniejącej infrastruktury turystycznej, kulturalnej czy społecznej, aby w oparciu o nią możliwe było w dalszych latach realizowanie projektów o charakterze nie inwestycyjnym (tzw. „miękkim") służące budowaniu oferty turystycznej, aktywizacji społecznej, realizacji inicjatyw społecznych czy przedsiębiorczych.;
2. W odniesieniu do przedsięwzięć inwestycyjnych (P.3.1, P.3.3.) zaplanowano w harmonogramie możliwość ich realizacji w takim czasie, aby beneficjenci mieli odpowiednią ilość czasu na właściwe przygotowanie inwestycji od strony formalno-prawnej (dokumentacja projektowa, pozwolenia, uzgodnienia itp. – silny głos podczas konsultacji społecznych) oraz aby nowopowstała infrastruktura pozwoliła na kumulowanie pożądanych efektów (wskaźników rezultatu) w dłuższym okresie czasu, bowiem wtedy możliwe będzie uzyskanie trwalszych zmian rozwojowych na obszarze LGD. Przykład – powstanie nowej dostępnościowej infrastruktury kulturalnej na terenie LGD (P.3.3.) w roku 2026 i 2027 pozwoli na korzystanie z niej przez osoby odwiedzające obiekty turystyczne i kulturalne objęte wsparciem (wskaźnik rezultatu W.3.3. - *RCR077 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem*) w począwszy od 2026 aż do 2029. Podobnie zostało to zaplanowane w odniesieniu do przedsięwzięć polegających na rozwoju infrastruktury turystycznej.
3. Plan działania LSR został zaplanowany w taki sposób, aby zapewnić osiągnięcie wymaganych programami (PS WPR i FEW) kamieni milowych tj. w przypadku:
   - PS WPR do 30.06.2026 r. – osiągnięcie 40% zakontraktowanych środków a do 31.12.2027 r. – 80% zakontraktowanych środków;
   - FEW do 31.12.2026 - osiągnięcie 80% zakontraktowanych środków a do 31.12.2028 r. – 100% zakontraktowanych środków;

   Założenie to widoczne jest także w Planie wykorzystania budżetu LSR (załącznik nr 4 do LSR).
4. W przypadku niektórych przedsięwzięć ich realizację rozłożono w czasie, nie ograniczając się tylko do jednorazowego naboru. Decyzja ta wynika ze zgłaszanych w trakcie konsultacji uwag, co również znalazło odzwierciedlenie w konstrukcji planu działania. Z jednej strony takie podejście pozwoli objąć wsparciem szerszą grupę odbiorców działań np. z zakresu zakładania nowych działalności gospodarczych, co ma istotne znaczenie w przypadku wspierania chociażby absolwentów czy kobiet wchodzących na rynek pracy, ale także zgodnie z założeniami pozwoli na bieżące reagowanie na potrzeby lokalnych społeczności. Zakładane działalności lub podmioty gospodarcze aplikujące o środki na rozwój powinny m.in. reagować na potrzeby lokalnych społeczności i powinny wykorzystywać i wzmacniać lokalne potencjały, które będą także poszerzały się w związku z pojawianiem się nowej infrastruktury turystycznej (efekt realizacji wcześniejszych przedsięwzięć).
5. Harmonogram osiągania wskaźników został opracowany w taki sposób, by jak najpełniej odzwierciedlał postęp wdrażania LSR. Zdecydowana większość wskaźników produktu zostanie osiągnięta w roku 2026 i 2027, za wyjątkiem *P.3.5. Rozwój włączającej oferty kulturalnej - wsparcie innowacyjnych i/lub cyklicznych imprez/ wydarzeń ważnych dla lokalnych społeczności)*, dla którego wskaźniki produktu będą jeszcze osiągane w 2028 roku. W powiązaniu z momentem osiągniecia wskaźników produktu zdecydowana większość wskaźników rezultatu osiągnie swoją wartość docelową w latach 2026 i 2027. Natomiast w odniesieniu do wskaźników rezultatu mierzących *liczbę osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem* (RCR077 P.3.3) wartość docelowa będzie uzyskana w roku 2029 (dłuższy okres korzystania z efektów przedsięwzięć).
6. Przy określaniu wartości wskaźników wzięto pod uwagę maksymalne kwoty wsparcia przypadające na jednego beneficjenta, z uwzględnieniem limitów dla rodzajów operacji czy dla rodzaju beneficjenta. Z kolei w przypadku projektów grantowych w ramach ustalania harmonogramu osiągania wskaźników uwzględniono fakt, iż to LGD najpierw będzie podpisywało umowę

z Samorządem Województwa, a dopiero później będzie udzielało grantów, stąd też wymagało to odpowiedniego przesunięcia w czasie wartości wskaźników odnoszących się przedsięwzięć realizowanych poprzez projekty grantowe.[10]

[10] Z LSR usunięto możliwość realizacji projektów grantowych. Zmiany dokonano w październiku 2025r.

Rozdział IX Plan finansowy LSR

Lokalna Strategia Rozwoju obszaru LGD Korona Sądecka jest **strategią wielofunduszową**. Bezpośrednimi funduszami, jakie zostaną wykorzystane do wdrażania LSR są: EFRROW w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz EFRR i EFS+ w ramach Funduszy Europejskich dla Małopolski na lata 2021-2027.
Zaplanowany całkowity budżet LSR wynosi **5 731 427 EUR**, przy czym w ramach komponentu „**Wdrażanie LSR" 4 902 037 EUR** a w ramach komponentu „**Zarządzanie LSR" 829 390 EUR.** W odniesieniu do poszczególnych funduszy podział środków przedstawia się następująco:

- PS WPR – 3 062 500 EUR (w tym: Wdrażanie LSR – 2 500 000 EUR; Zarządzanie LSR – 562 500 EUR);
- EFRR – 1 779 286 EUR (w tym: Wdrażanie LSR – 1 645 841 EUR, Zarządzanie LSR – 133 445 EUR);
- EFS+ - 889 641 EUR (w tym: Wdrażanie LSR – 756 196 EUR, Zarządzanie LSR – 133 445 EUR).

Nakłady środków na poszczególne cele i przedsięwzięcia odzwierciedlają priorytety mieszkańców i przedstawicieli sektora społecznego, publicznego i gospodarczego wyrażone w trakcie konsultacji społecznych, jakie zostały przeprowadzone na etapie budowania LSR. Głównie te głosy dotyczyły przede wszystkim zaprojektowania podziału środków w taki sposób, aby uwzględnić: wsparcie grup szczególnie istotnych dla LSR (kobiety, osoby do 25 r.ż, osoby z niepełnosprawnościami, osoby poszukujące pracy, seniorzy), typy operacji służących wspieraniu powstawania nowych miejsc pracy na obszarze LGD i działalności gospodarczych, a także zapewnić środki na realizację przedsięwzięć pozwalających na lepsze wykorzystanie lokalnych potencjałów (turystycznych, kulturalnych czy społecznych) przy zwiększonym zaangażowaniu mieszkańców obszaru. Przy konstruowaniu budżetu i planu wykorzystania budżetu brano także pod uwagę opinie mieszkańców w zakresie zastosowania różnych poziomów dofinansowania dla osób zainteresowanych zakładaniem lub rozszerzaniem działalności gospodarczych, czy zapewnienie kilku naborów zamiast jednego (np. w przypadku projektów grantowych). Podział środków powiązany też został z pomysłami na projekty i przedsięwzięcia zgłaszane w ramach formularzy do zbierania przedsięwzięć.

Powiązanie budżetu z celami LSR kształtuje się następująco:
Na realizację *Celu 1. Wzmocnienie funkcji turystycznych obszaru oraz rozwój dostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej* LGD zaplanowała 15,04% środków na „Wdrażanie LSR" (760.000 EUR - PS WPR). W ramach środków z EFRR zaplanowano przedsięwzięcia dotyczące rozwoju istniejącej oraz uzupełnianie nowej infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej a także inwestycje związane z dostosowaniem infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Z kolei w ramach środków PS WPR przewidziano wdrażanie projektów dotyczących rozwoju marki turystycznej i promocja walorów turystycznych i oferty czasu wolnego, wspieranie zakładania działalności gospodarczych w branży turystycznej i okołoturystycznej. Duży udział środków z EFRR w ramach tego celu LSR wynika to przede wszystkim z kosztownych przedsięwzięć mających poprawić jakość i rozbudować istniejącą infrastrukturę turystyczną i sprzyjającą aktywnej rekreacji i wykorzystaniu walorów obszaru. Są to przedsięwzięcia kosztowne, ale odpowiadające lokalnym potrzebom zdefiniowanym w partycypacyjnym procesie diagnozy strategicznej. Ponadto zakłada się, że część z nich przyczyni się do utworzenia nowych lub utrzymania miejsc pracy.
Alokacja na realizację *Celu 2. Zwiększenie potencjału przedsiębiorczego i społecznego na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji (kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób poszukujących zatrudnienia) oraz rozwój aktywnej i otwartej na innowacje społeczności obszaru LGD* wyniesie 19,28% środków na „Wdrażanie LSR" (945.085 EUR, w tym: 188.889 EUR – PS WPR oraz 756 196 EUR – EFS+). W ramach celu 8.889 EUR (1% alokacji celu) zostanie przeznaczonych na opracowanie koncepcji Smart Villages (P.2.4) oraz w ramach uruchamianego inkubatora inicjatyw społecznych (P.2.3).
Natomiast dla *Celu 3. Podniesienie jakości i komfortu życia w oparciu o dostępnościową, integrującą i włączającą ofertę i infrastrukturę społeczną* przeznaczono aż 65,22% środków na „Wdrażanie LSR" (3.196.952 EUR, w tym: 1.551.111 EUR – PS WPR oraz 1.645.841 EUR – EFRR). Budżet przeznaczony na realizację tego celu wynika z potrzeby sfinansowania projektów o charakterze społecznym – głównie dotyczące rozszerzenia dostępu do usług społecznych (usługi opiekuńcze, zdrowotne, kulturalne) a także o charakterze infrastrukturalnym jak np. zagospodarowanie przestrzeni publicznych ważnych dla lokalnych społeczności czy dostosowanie infrastruktury kulturalnej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (osoby z niepełnosprawnościami, seniorzy, rodziny z małymi dziećmi).

Na projekty wspierające **powstawanie nowych miejsc pracy** i zwiększających zatrudnienie na obszarze LGD przeznaczono kwotę stanowiącą **14% środków z PS WPR** w ramach komponentu „Wdrażanie LSR".

Na potrzeby wdrażania LSR zostaną pozyskane także inne, dodatkowe fundusze, które pozwolą na kontynuację istniejącej już na terenie obszaru LGD oferty w zakresie opieki nad małym dzieckiem tj. Program „MALUCH+" 2022-2029 oraz Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, Priorytet 5. Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną, CS.4 (ii) wsparcie infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego, z uwzględnieniem zwiększenia ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami. Dywersyfikacja źródeł finansowania jest odpowiedzią na potrzeby zgłaszane podczas konsultacji a dotyczące rozszerzania oferty wspierającej rodziny z małymi dziećmi w aktywizacji społecznej i zawodowej, w tym powrocie na rynek pracy (szczególnie ważne w odniesieniu do kobiet – grupa docelowa LSR). Źródła te wesprą efekty zaplanowane dla przedsięwzięcia P.3.1.*Rozwój infrastruktury społecznej w zakresie wsparcia opiekuńczego dla dzieci i/lub seniorów*, oraz będą pozytywnie oddziaływać na przedsięwzięcia związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych, zdobywaniem doświadczenia zawodowego i zakładaniem nowych działalności gospodarczych (P.1.2, P.2.1.).

Rozdział X Monitoring i ewaluacja

10.1. Monitoring oraz ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju oraz funkcjonowania LGD „Korona Sądecka"

Monitoring prowadzony będzie zgodnie z zasadą, uwzględniającą stałe gromadzenie odpowiednich danych ilościowych i jakościowych celem weryfikacji, czy realizacja strategii przebiega zgodnie z założeniami, czy są osiągane zakładane cele i rezultaty określone w strategii oraz jak przebiega wydatkowanie środków przeznaczonych na poszczególne zamierzenia i operacje. Głównym celem monitoringu jest dostarczanie wiedzy i informacji zarządczych niezbędnych dla bieżącego zarządzania organizacją (funkcjonowanie LGD) oraz programem (wdrażaniem LSR). Proces monitorowania obejmie cztery główne elementy tj. monitoring organizacyjny/techniczny realizacji LSR, monitoring rzeczowej realizacji LSR, monitoring finansowej realizacji LSR oraz monitoring funkcjonowania LGD.

Ewaluacja to badanie wartości albo cech strategii z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jej usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Pozwala na ustalenie związków pomiędzy podjętymi działaniami, a uzyskanymi efektami. Głównym celem ewaluacji będzie ocena rzeczywistych efektów realizacji LSR oraz weryfikacja przyjętych celów także w odniesieniu do aktualnych i zmieniających się uwarunkowań społeczno – gospodarczych. Ewaluacji podlegać będzie zarówno sam proces i efekty wdrażania LSR, jak i sprawność funkcjonowania LGD. Ewaluacja funkcjonowania LGD będzie koncentrować się na analizie i ocenie w obrębie czterech głównych obszarów działania LGD tj. jakości procedur wdrażania LSR i funkcjonowania LGD, efektywności komunikacji oraz poziomu aktywności członków i organów LGD, efektywność działań aktywizujących lokalną społeczność, efektywność działań promujących LGD i obszar LGD. Ewaluacja wdrażania LSR będzie obejmowała m.in. elementy takie jak stopień realizacji celów i wskaźników, jakość stosowanych procedur, wykorzystanie budżetu.

Podmioty zaangażowane w ewaluację i monitoring LSR i LGD

Za prowadzenie monitoringu i ewaluacji odpowiedzialny jest Zarząd LGD, natomiast wsparcie operacyjno-organizacyjne w procesie stanowią pracownicy Biura LGD. W odniesieniu do monitoringu pracownicy Biura LGD w ramach określonych obowiązków odpowiedzialni będą za przygotowanie i przedkładanie informacji kwartalnych w zakresie monitorowania i sprawozdawczości w odniesieniu do zadań realizowanych w ramach wdrażania LSR wynikających z ich zakresu czynności. Na bazie kwartalnych informacji Zarząd LGD będzie opracowywał raporty okresowe, które pozwolą na zapewnienie stałego monitoringu stanu realizacji strategii w aspekcie rzeczowym i finansowym oraz sprawność funkcjonowania LGD podejmując decyzje zarządcze, bieżące dotyczące zarządzania LSR i zapewniania skutecznego osiągnięcia zakładanych założeń i celów rozwojowych. Dodatkowo do obowiązków Zarządu LGD należeć będzie przygotowanie raportu rocznego i przedłożenie go do analizy i akceptacji Walnemu Zebraniu Członków.

W odniesieniu do ewaluacji okresowej i końcowej na wniosek Walnego Zebrania Członków Zarząd LGD przystępuje do przeprowadzenia odpowiednio ewaluacji okresowej bądź końcowej. Ewaluacja zostanie przeprowadzona z udziałem eksperta/ekspertów zewnętrznych, którzy w ramach swojej odpowiedzialności będą zobowiązani do:

- opracowania raportu metodologicznego - przed przystąpieniem do badań przygotują raport metodologiczny zawierający m.in. uszczegółowienie pytań badawczych, dobór metod i grup badawczych, harmonogram procesu ewaluacji a także projekt narzędzi badawczych. Raport metodologiczny będzie przedkładany Zarządowi LGD do akceptacji;
- przeprowadzenia badań ewaluacyjnych – organizacja badań w terenie, analiza danych zastanych, analiza materiału badawczego, itp.;
- opracowanie raportu końcowego z ewaluacji – raport końcowy zawierać będzie oprócz wyników badań i wniosków także rekomendacje dotyczące wdrażania LSR oraz funkcjonowania LGD. Raport metodologiczny będzie przedkładany Zarządowi LGD do akceptacji, a następnie przedkładany na Walnym Zebraniu Członków jako podstawa do podejmowania decyzji i uchwał w zakresie dokonywania ewentualnych korekt w przyjętych założenia i procedurach działania.

Dodatkowo nad sprawnością procesu monitoringu i ewaluacji czuwać będzie Komisja Rewizyjna.

Każdorazowo roczne raporty z monitoringu zostaną zamieszczone na stronie internetowej LGD, celem poinformowania społeczność lokalną o postępie we wdrażaniu LSR i osiąganiu założonych celów.

Wykorzystanie wyników z monitoringu i ewaluacji

Zaplanowany przez LGD proces monitoringu i ewaluacji służyć będzie przede wszystkim dostarczaniu informacji, na podstawie których organy LGD będą mogły systematycznie dowiadywać się o występowaniu problemów i rozbieżności w realizacji planów i osiąganiu celów. Będą na bieżąco śledzić czy występują różnice (i jakie) w założeniach i realizacji projektów, problemy i rozbieżności między stanem pożądanym a rzeczywistym w trakcie wdrażania. W oparciu o okresowe i roczne raporty z monitoringu i ewaluacji Zarząd LGD będzie zwoływał spotkania robocze pracowników LGD zaangażowanych we wdrażanie LSR pod kątem analizy wyników z monitoringu i ewaluacji z przyjętymi założeniami w LSR, procedurach, kryteriach, regulaminach itp. Analiza materiału obejmować będzie m.in.:

- porównanie terminów naborów z zaplanowanymi harmonogramami;
- weryfikację poziomu zainteresowania uczestnictwem w naborach;
- ocenę stopnia postępu w uzyskiwanych wartościach wskaźników produktów, rezultatów;
- porównanie wykonania budżetu z planowanym poziomem wydatków;
- weryfikację poprawności działania procedur wyboru i trafności kryteriów (czy wybieramy najlepsze dla obszaru LGD projekty itp.);
- diagnoza problemów i trudności napotkanych na etapie wdrażania zarówno ze strony LGD, jak i beneficjentów.

Efektem spotkań będzie ustalenie stopnia wdrażania LSR i sprawności funkcjonowania LGD, ale także ustalenie przyczyn występowania odchyleń od założonych parametrów (lub stopnia ryzyka jego wystąpienia) i wskazanie działań naprawczych, które mogą dotyczyć np. zwiększenia działań promujących i informujących o ogłaszanych naborach, usprawnienie procedur, przesunięcia alokacji środków, zmiana wartości wskaźników, zmiana harmonogramu wdrażania niektórych operacji itp.

Sposób wypracowania zasad monitoringu i ewaluacji

Zasady monitoringu i ewaluacji wdrażania LSR oraz funkcjonowania LGD zostały wypracowane przy wykorzystaniu partycypacyjnych metod tworzenia strategii pozwalających na włączenie się społeczności lokalnej w ich budowanie. Zastosowano następujące metody:

- *wywiady indywidualne z przedstawicielami Zarządu LGD oraz pracownikami Biura LGD* odpowiedzialnym za wdrażanie LSR. Jednym z celów badania było uzyskanie opinii dotyczącej dotychczasowych doświadczeń w zakresie monitoringu i ewaluacji, procedur które się sprawdzały a które nie, identyfikacja źródeł i sposobów pozyskiwania danych do monitoringu na bazie poprzedniej LSR oraz podejścia metodologicznego do ewaluacji. Wnioski z wywiadów bezpośrednio przełożono na procedurę tj. zrezygnowano z ewaluacji ex-ante wprowadzając ewaluację okresową i końcową, w monitoring zaangażowano wszystkich pracowników Biura LGD w ramach opisu stanowisk pracy, zaplanowanie zaangażowania ekspertów zewnętrznych w przeprowadzenie ewaluacji;
- *badanie ankietowe mieszkańców obszaru LGD realizowane techniką wywiadu kwestionariuszowego PAPI*, w ramach których badano opinie nt. pożądanych źródeł pozyskiwania informacji o działalności LGD – Internet, strona www LGD. Wnioski z badań bezpośrednio przełożono na procedurę tj. ustalono, iż każdy raport z monitoringu, ewaluacji okresowej i ewaluacji końcowej będzie zamieszczany na stronie internetowej LGD;
- *spotkania konsultacyjne prowadzone na terenie każdej gminy*, w ramach których wskazywano typy wskaźników i danych monitorujących proces poprawy jakości życia na obszarze LGD w wyniku realizacji LSR. Wnioski z badań bezpośrednio przełożono na procedurę tj. w zakresie monitoringu i ewaluacji wskazano na te obszary, które zdaniem mieszkańców będą obrazować poziom wystąpienia pozytywnej zmiany w wyniku realizacji LSR.
- *narada obywatelska*, w ramach której uczestnicy zgłaszali uwagi i komentarze do projektowanej procedury monitoringu i ewaluacji. Wnioski z narady bezpośrednio przełożono na procedurę tj. wprowadzono do obszarów monitoringu i ewaluacji funkcjonowania LGD także elementy dotyczące efektów w zakresie aktywizacji mieszkańców obszaru LGD oraz wprowadzono dodatkowe partycypacyjne metody ewaluacji końcowej (spotkania bezpośrednie z mieszkańcami oraz debata obywatelska.

10.2. Proces dokonywania ewaluacji i monitoringu

Część I. Monitoring Lokalnej Strategii Rozwoju oraz funkcjonowania LGD „Korona Sądecka"

1. Monitoring jest procesem ciągłym polegającym na gromadzeniu danych ilościowych i jakościowych celem weryfikacji, czy realizacja strategii LSR przebiega zgodnie z założeniami, czy są osiągane zakładane cele i rezultaty określone oraz jak przebiega wydatkowanie środków. Monitoring dostarcza wiedzę i informacje zarządcze niezbędne dla bieżącego funkcjonowanie LGD oraz skutecznego wdrażania LSR.
2. Za prowadzenie monitoringu odpowiedzialny jest Zarząd LGD. Dodatkowo nad sprawnością procesu monitoringu i ewaluacji czuwać będzie Komisja Rewizyjna.
3. Wsparcie operacyjno-organizacyjne w procesie stanowią pracownicy Biura LGD.
4. Wskazani pracownicy Biura LGD w ramach określonych obowiązków odpowiedzialni będą za przygotowanie informacji kwartalnych w zakresie monitorowania i sprawozdawczości w odniesieniu do zadań realizowanych w ramach wdrażania LSR wynikających z ich zakresu czynności.
5. Zarząd w ramach swoich obowiązków odpowiedzialny będzie za:
   - sporządzanie rocznego planu monitoringu określającego m.in. harmonogram działań monitoringowych na dany rok oraz obszary i zakresy podlegające monitoringowi (monitoring organizacyjny/techniczny realizacji LSR, monitoring rzeczowej i finansowej realizacji LSR oraz monitoring funkcjonowania LGD);
   - gromadzenie kwartalnych informacji w zakresie monitorowania stopnia wdrażania LSR i działania LGD;
   - przygotowanie rocznych raportów z monitoringu wdrażania LSR i funkcjonowania LGD oraz przedłożenie go do analizy i akceptacji Walnemu Zebraniu Członków oraz zamieszczenie ich na stronie internetowej LGD.
6. W trakcie Walnego Zebrania Członków Zarząd przedstawia informacje na temat stanu realizacji LSR oraz funkcjonowania LGD, to znaczy wskazuje co najmniej:
   - przebieg procesu monitoringu w danym roku;
   - przedstawia stan realizacji strategii w aspekcie organizacyjno/technicznym, rzeczowym i finansowym;
   - przedstawia wyniki monitoringu LGD w zakresie: realizacji procedur wdrażania LSR; sposobów komunikacji i aktywności członków i organów LGD; realizacji działań aktywizujących lokalna społeczność oraz stopnia realizacji działań promujących obszar LGD i samo LGD;
   - rekomendacje i wnioski wynikające z przedstawionych danych.
7. Walne Zebranie Członków w sytuacji konieczności wprowadzenia niezbędnych zmian w zakresie wdrażania LSR (m.in.: zmiany w procedurach, harmonogramie wdrażania, wykonalności budżetowej itp.) podejmuje uchwałę o wprowadzeniu tych zmian.
8. Zarząd jest odpowiedzialny za dostosowanie treści dokumentów obowiązujących w ramach wdrażania LSR do zapisów podjętej przez Walne Zebranie Członków uchwały, w tym także przygotowanie i wystąpienie z wnioskiem do zarządu województwa o dokonanie zmian wymagających uzyskania zgody Zarządu województwa.

Elementy objęte monitoringiem

Proces monitorowania stanu realizacji LSR oraz funkcjonowania LGD obejmować będzie cztery główne elementy:

a). monitoring **organizacyjny/techniczny realizacji LSR** w ramach którego gromadzone będą na bieżąco dane m.in.: liczby ogłoszonych naborów w ramach poszczególnych typów operacji (konkursów, projektów grantowych, operacji własnych); liczby zgłoszonych projektów/aplikacji, zgodności działań z harmonogramami wynikającymi z wdrażania LSR, i in.;

b). monitoring **rzeczowej realizacji** LSR, w tym: pomiar wartości osiąganych wskaźników produktów i rezultatów realizacji strategii w podziale na cele, typy operacji i grupy docelowe, ze szczególnym uwzględnieniem grup w niekorzystnej sytuacji; poziom aktywności w aplikowaniu poszczególnych grup docelowych;

c). monitoring **finansowej realizacji** LSR: stopień wykonania budżetu, bieżąca weryfikacja zakontraktowanych oraz wykorzystanych środków w podziale na poszczególne rodzaje operacji (OW, PG, K, itp.), analiza wykonalności budżetowej LSR (identyfikacja obszarów zagrożonych przekroczeniem budżetu lub niewykonaniem budżetu itp.), stały monitoring płynności finansowej LGD pod kątem bieżącej działalności, realizowanych płatności na rzecz beneficjentów itp.

d). monitoring **funkcjonowania LGD** obejmujący m.in.

- analizę realizacji procedur wdrażania LSR (np. terminowość naborów, długość trwania procedury naboru, liczba podjętych uchwał/wydanych decyzji, liczba odwołań i protestów składanych przez beneficjentów, itp.);
- sposoby i poziom komunikacji i aktywności członków i organów LGD m.in.: liczba i częstotliwość wykorzystywanych kanałów komunikacji, liczba podjętych uchwał i decyzji, liczba inicjatyw zgłoszonych przez członków LGD na WZC, liczba spotkań/ posiedzeń oraz poziom frekwencji, liczba spotkań /kontaktów z beneficjentami /grantobiorcami;
- analizę stopnia realizacji działań aktywizujących lokalną społeczność (np.: liczba podejmowanych inicjatyw/działań, liczba uczestników, w tym osób w niekorzystnej sytuacji, poziom zainteresowania)
- analiza stopnia realizacji działań promujących obszar LGD i samo LGD (np.: liczba podjętych inicjatyw promujących obszar LGD, liczba uczestników tych inicjatyw, liczba wejść na stronę www LGD, liczba wydawnictw lokalnych i artykułów przygotowanych przez lub przy współpracy ze społecznością lokalną, liczba członków LGD).

Czas, sposób i okres objęty monitoringiem

W odniesieniu do poszczególnych elementów podlegających monitoringowi zaplanowano adekwatne metody zbierania danych oraz określono czas i okres pomiaru.

Zakres monitoringu	Metody pomiaru (przykładowe)	Czas i okres pomiaru
monitoring organizacyjny/techniczny realizacji LSR	– analiza zbiorcza na podstawie dokumentacji gromadzonej przy okazji każdego naboru;	**Czas pomiaru:** – stały czas pomiaru (na bieżąco), zgodnie z kalendarzem naborów określonym w LSR; **Okres pomiaru:** – okres realizacji LSR (2023 – 2029);
monitoring rzeczowej realizacji LSR	– analiza danych zastanych w oparciu o sprawozdania przekazywane przez beneficjentów; – wizja lokalna w miejscach realizacji projektów/przedsięwzięć; – wywiady indywidualne/spotkania bezpośrednie z uczestnikami projektów dofinansowanych w ramach LSR	**Czas pomiaru:** – stały czas pomiaru (na bieżąco); **Okres pomiaru:** – okres realizacji LSR (2023 – 2029);
monitoring finansowej realizacji	– finansowa analiza danych w oparciu o przygotowane zestawienia podpisanych umów (w tym określonej wielkości udzielonego wsparcia w podziale na poszczególne typy operacji); – analiza przepływów finansowych w ramach wdrażania LSR; – analiza wydatków z bieżącej działalność LGD;	**Czas pomiaru:** – na bieżąco co kwartał; **Okres pomiaru:** – kwartał poprzedzający;
monitoring funkcjonowania LGD	– analiza zbiorcza na podstawie dokumentacji gromadzonej przy okazji każdego naboru; – protokoły z posiedzeń organów LGD; – listy obecności ze szkoleń pracowników LGD, członków Rady i Zarządu dot. procedur i wdrażania LSR; – wykaz odwołań i protestów; – dokumentacja ze spotkań z beneficjentami /grantobiorcami; – listy uczestników spotkań, inicjatyw aktywizujących i promujących itp.	**Czas pomiaru:** – na bieżąco co kwartał; **Okres pomiaru:** – kwartał poprzedzający;

W ramach monitoringu sporządzona zostanie główna baza danych (rejestr opierający się na arkuszu kalkulacyjnym) pozwalająca na gromadzenie wszystkich danych podlegających monitoringowi. Takie rozwiązanie zapewni szybszy dostęp do zagregowanej informacji o poszczególnych poziomach realizacji LSR i funkcjonowania LGD, a tym samym usprawni proces analizy i oceny

stopnia realizacji zakładanych celów rozwojowych oraz sprawności funkcjonowania LGD, a także zapewni wysoką sprawność decyzyjną LGD w sytuacji konieczności modyfikacji przyjętych założeń.

Część II. Ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju oraz funkcjonowania LGD „Korona Sądecka"

1. Ewaluacja będzie stanowiła ocenę rzeczywistych efektów realizacji LSR oraz weryfikację przyjętych celów także w odniesieniu do aktualnych i zmieniających się uwarunkowań społeczno – gospodarczych.
2. Ewaluacji podlegać będzie:
   - elementy wdrażania LSR m.in.: analiza i ocena stopnia realizacji celów i wskaźników ujętych w strategii; ocena stopnia wykorzystania budżetu i efektywność wydatkowanych środków na podjęte działania, operacje, granty; ocena jakości stosowanych procedur i kryteriów wyboru operacji; ocena innowacyjności i zintegrowania operacji zrealizowanych w ramach LSR i in.
   - elementy funkcjonowania LGD m.in.: jakość procedur wdrażania LSR i funkcjonowania LGD; efektywność komunikacji oraz poziomu aktywności członków i organów LGD; efektywność działań aktywizujących lokalną społeczność; efektywność działań promujących LGD i obszar LGD.
3. Za prowadzenie ewaluacji odpowiedzialny jest Zarząd LGD.
4. Dodatkowo nad sprawnością procesu monitoringu i ewaluacji czuwać będzie Komisja Rewizyjna.
5. Zarząd w ramach swoich obowiązków odpowiedzialny będzie za:
   - wyłonienie ekspertów zewnętrznych zaangażowanych w przeprowadzenie ewaluacji;
   - weryfikacja i akceptacja raportów opracowywanych przez pracowników w przypadku ewaluacji wewnętrznej (bieżącej, realizowanej samodzielnie) oraz ewaluacji zewnętrznej (zleconej zewnętrznym ewaluatorom).
   - nadzór nad realizacją badań ewaluacyjnych;
   - przedłożenie raportów z ewaluacji do analizy i akceptacji Walnemu Zebraniu Członków oraz zamieszczenie ich na stronie internetowej LGD.
6. W trakcie Walnego Zebrania Członków Zarząd przedstawia informacje i wnioski wynikające z przeprowadzonej ewaluacji, to znaczy wskazuje co najmniej:
   - przebiegu procesu ewaluacji (założenia, metody, harmonogram, czas objęty ewaluacją);
   - przedstawia wyniki badań ewaluacyjnych odnoszące się do wdrażania LSR oraz funkcjonowania LGD;
   - rekomendacje i wnioski wynikające z przedstawionych raportów.
7. Walne Zebranie Członków w sytuacji konieczności wprowadzenia niezbędnych zmian w zakresie wdrażania LSR (m.in.: zmiany w procedurach, harmonogramie wdrażania, wykonalności budżetowej itp.) podejmuje uchwałę o wprowadzeniu tych zmian.
8. Zarząd jest odpowiedzialny za dostosowanie treści dokumentów obowiązujących w ramach wdrażania LSR do zapisów podjętej przez Walne Zebranie Członków uchwały, w tym także przygotowanie i wystąpienie z wnioskiem do zarządu województwa o dokonanie zmian wymagających uzyskania zgody zarządu województwa.

Elementy wdrażania LSR, które będą podlegać ewaluacji

Ewaluacja wdrażania LSR będzie obejmowała przede wszystkim:

- analizę i ocenę stopnia realizacji celów i wskaźników ujętych w strategii;
- ocenę stopnia wykorzystania budżetu i efektywność wydatkowanych środków na podjęte działania, operacje, granty;
- ocenę jakości stosowanych procedur i kryteriów wyboru operacji;
- ocena innowacyjności i zintegrowania operacji zrealizowanych w ramach LSR;
- ocena efektów osiągniętych w wyniku wdrożenia LSR w kontekście potrzeb/problemów obszaru LGD i in.

Elementy funkcjonowania LGD, które będą podlegać ewaluacji

Ewaluacja funkcjonowania LGD będzie koncentrować się na analizie i ocenie w obrębie czterech głównych obszarów działania LGD tj.

a). <u>jakości procedur wdrażania LSR i funkcjonowania LGD</u> rozumianej jako m.in.: sprawność i rzetelność w przeprowadzaniu procedur wyboru, ocena jakości świadczonych usług w ramach działań i operacji własnych świadczonych przez LGD,

efektywność pracy Biura LGD i organów LGD (struktura, podział zadań, sprawność), ocena przebiegu konkursów, grantów, operacji własnych; ocena kompetencji pracowników LGD (analiza okresowych ocen pracowniczych);

b). efektywności komunikacji oraz poziomu aktywności członków i organów LGD („siła" partnerstwa i zaangażowanie jego członków w rozwój lokalny) m.in.: ocena jakości podejmowanych uchwał i decyzji (ważność, odwołania, protesty); analiza inicjatyw podejmowanych przez członków LGD (stopień przygotowania, trafności do potrzeb obszaru LGD); ocena efektywności stosowanych kanałów komunikacyjnych w obrębie LGD (organy, pracownicy biura, członkowie);

c). efektywność działań aktywizujących lokalną społeczność m.in.: ocena skuteczności działań aktywizujących, analiza doboru metod i kanałów aktywizujących, jakość świadczonych usług/działań w tym zakresie, poziom aktywizacji mieszkańców, ocena efektów pracy specjalisty ds. współpracy ze społecznością lokalną;

d). efektywność działań promujących LGD i obszar LGD m.in.: stopień rozpoznawalności LGD wśród mieszkańców obszaru, poziom oceny działalności LGD i zmian zachodzących na obszarze objętym LGD w oczach jego mieszkańców, efektywność podejmowanej współpracy międzyregionalnej/międzynarodowej i in.

Kryteria, na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja funkcjonowania LGD i realizacji LSR

W ramach ewaluacji wdrażania LSR i funkcjonowania LGD zastosowane zostaną następujące kryteria:

1. **trafność/adekwatność** – w jakim stopniu przyjęte w LSR i osiągnięte cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom na obszarze LGD; w jakim stopniu zaplanowane operacje odnoszą się do zdiagnozowanych sił i słabości obszaru LGD, na ile realizacja strategii jest spójna wewnętrznie i zbieżna z celami PS WPR?
2. **skuteczność** – w jakim stopniu cele zawarte w LSR zostały osiągnięte? jaki jest stopień realizacji wybranych operacji, które z operacji najbardziej przyczyniły się do osiągnięcia zakładanych celów, z jakimi trudnościami najczęściej spotykali się beneficjenci, czy system wdrażania i zarządzania LSR okazał się skuteczny,
3. **użyteczność** – w jakim stopniu osiągnięte rezultaty zaspokoiły potrzeby grup docelowych, mieszkańców obszaru LGD? Jakie operacje przyniosły najwięcej rezultatów i pozytywnych zmian (w tym pozytywnych zmian dotyczących lokalnego rynku pracy i sytuacji osób szczególnie istotnych dla LSR, osób w niekorzystanej sytuacji określonych w LSR w kontekście dostępu do ww. rynku), czy zrealizowane operacje pobudziły kolejne, dodatkowe działania, aktywności,
4. **trwałość** – czy osiągnięte efekty są trwałe i długookresowe, jakie działania cechuje najwyższa trwałość; w jakim stopniu pozytywne efekty uzyskane na poziomie celów mogą trwać do i po zakończeniu finansowania zewnętrznego, na ile możliwe jest utrzymanie wpływu projektów w dłuższym okresie czasu,
5. **efektywność** – ocena poziomu ekonomiczności projektu (analiza stosunku poniesionych nakładów do uzyskanych rezultatów, efektów), czy podobne efekty można było osiągnąć przy niższych nakładach, lub przy wykorzystaniu innych instrumentów finansowych,
6. **powszechność** – stopień powszechności i dostępności dokumentu LSR dla mieszkańców obszaru LGD, jaki jest zasięg oddziaływania osiągniętych efektów w skali obszaru LGD, jaki jest stopień powszechności rozwiązań wdrożonych w ramach LSR itp.

Czas, sposób i okres objęty ewaluacją

Ewaluacja LSR będzie miała charakter:

- ewaluacji wewnętrznej (bieżąca, realizowana samodzielnie)
- ewaluacji zewnętrznej (zlecona zewnętrznym ewaluatorom)

Przyjęte na potrzeby ewaluacji metody i techniki badawcze obejmują dwa zasadnicze typy: analiza danych zastanych oraz partycypacyjne metody badawcze.

1. Analiza danych zastanych – obejmować będzie przeprowadzenie eksperckiej analizy danych i informacji ujętych w różnych dokumentach, protokołach i sprawozdaniach powstałych w trakcie wdrażania LSR. Będą to m.in.:
    - analiza dokumentacji konkursowej i aplikacyjnej;
    - analiza procedur i kryteriów wyboru przyjętych przez LGD;
    - analiza dokumentacji dotyczącej wybranych do realizacji operacji;
    - okresowe i roczne raporty z monitoringu realizacji LSR i funkcjonowania LGD;
    - sprawozdanie z realizacji planu komunikacji;
    - raporty z okresowej ewaluacji (w odniesieniu do ewaluacji końcowej) i in.

2. Partycypacyjne metody ewaluacji – obejmować będą w szczególności przeprowadzenie ilościowych i jakościowych badań uwzględniających wysoki stopień zaangażowania w ocenę społeczności lokalnej. Wśród metod jakie zostaną przeprowadzone należy wskazać:
   - badanie ankietowe wśród mieszkańców obszaru LGD z uwzględnieniem grup docelowych (PAPI i CAWI – w oparciu o stronę www LGD);
   - pogłębione wywiady z realizatorami projektów tj. beneficjentami i grantobiorcami, a także z kluczowymi *stakeholders* z terenu obszaru LGD (IDI,TDI);
   - pogłębione wywiady z członkami LGD i pracownikami Biura LGD (IDI);
   - spotkania bezpośrednie z mieszkańcami oraz debata obywatelska (w ramach ewaluacji końcowej) i in.

Ewaluacja wewnętrzna stanowi uzupełnienie monitoringu o konieczną interpretację (identyfikację przyczyn ewentualnych problemów), ocenę i rekomendację działań. Ewaluacja wewnętrzna powinna być realizowana w oparciu o spotkanie wykorzystujące narzędzia o charakterze refleksyjno – analitycznym jako warsztat refleksyjny. Warsztat należy przeprowadzić na początku każdego roku kalendarzowego.
Ewaluację zewnętrzną powinien przeprowadzić niezależny ewaluator. Realizacja badania odbywa się jednokrotnie – w 2029 r. Ewaluacja zewnętrzna może zostać zlecona wspólnie, tj. badanie obejmuje kilka lub wszystkie LGD z terenu województwa. Ewaluacja zewnętrzna dotyczyć będzie co najmniej następujących obszarów badawczych: ocena wpływu na kapitał społeczny; przedsiębiorczość; turystyka i dziedzictwo kulturowe; rozwój usług na rzecz społeczności, grupy w niekorzystnej sytuacji; innowacyjność; ocena funkcjonowania LGD; ocena procesu wdrażania; wartość dodana podejścia LEADER.
Podczas procesu badawczego zapewniona zostanie triangulacja metod i technik badawczych poprzez zastosowanie analizy danych zastanych, badań jakościowych oraz badań ilościowych. W wyniku ewaluacji zewnętrznej sporządzony zostanie raport.

Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych

W oparciu o dane i wnioski pozyskane z prowadzonego monitoringu i ewaluacji wdrażania LSR realizowany będzie proces ciągłego doskonalenia wdrażania LSR oraz współpracy ze społecznością lokalną. Dane z monitoringu i ewaluacji pozwolą na podejmowanie działań usprawniających proces realizacji LSR w samym LGD (poziom organizacyjny/techniczny), ale także pozwolą na elastyczne dostosowywanie podejmowanych działań animujących, informująco-promocyjnych czy doradczych realizowanych na rzecz społeczności lokalnej. Wnioski z ewaluacji oraz monitoringu będą upowszechniane społeczności lokalnej oraz członkom LGD Korona Sądecka.

Wykaz wykorzystanej literatury

Misztala W, Chimiak G, Kościanski A. (red.), *Obywatelskość wobec kryzysu: uśpieni czy innowatorzy?,* Warszawa, 2015.

Załączniki do LSR

Załącznik nr 1 – Cele i przedsięwzięcia
Załącznik nr 2 – Plan działania
Załącznik nr 3 – Budżet LSR
Załącznik nr 4 – Plan wykorzystania budżetu LSR

Formularz 1: Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach **C.1: Wzmocnienie funkcji turystycznych obszaru oraz rozwój dostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej**	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
70.000 EUR	P.1.1. Wykreowanie i rozwój marki turystycznej oraz produktów lokalnych na bazie wewnętrznych potencjałów obszaru	Turyści, mieszkańcy województwa małopolskiego	konkurs
200.000 EUR	P.1.2 Wsparcie dla nowych działalności gospodarczych działających w sferze okołoturystycznej	Mieszkańcy z obszaru LGD zainteresowani podjęciem działalności gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet, osób poszukujących pracy, osób do 25 r.ż.	konkurs
490.000 EUR	P.1.3. Rozwój istniejących działalności gospodarczych działających w sferze okołoturystycznej	Przedsiębiorcy z branży okołoturystycznej z obszaru LGD.	konkurs

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach **C.2: Zwiększenie potencjału przedsiębiorczego i społecznego na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji** (kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób poszukujących zatrudnienia) **oraz rozwój aktywnej i otwartej na innowacje społeczności obszaru LGD**	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
756.196 EUR	P.2.1. Programy wspierające podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycie doświadczenia zawodowego	Osoby bierne zawodowo, osoby doświadczone przemocą lub pokrzywdzone przestępstwem, osoby z rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, osoby lub rodziny wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby uciekające z terenu Ukrainy oraz otoczenie tych osób (m.in. rodzina, środowisko lokalne), osoby należące do społeczności marginalizowanych, w tym Romowie oraz ich dzieci, osoby z niepełnosprawnościami, osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, otoczenie ww. grup docelowych, rodziny osób z niepełnosprawnościami	Konkurs (możliwość realizacji operacji poprzez operację własną)
120.000 EUR	P.2.2. Programy aktywizacji społecznej i edukacyjnej adresowane do różnych grup mieszkańców, w tym młodzieży, rodzin z małymi dziećmi, seniorów	Mieszkańcy z obszaru LGD, w tym szczególnie osoby do 25 r.ż., rodziny z małymi dziećmi, seniorzy	konkurs
60.000 EUR	P.2.3. Inkubator inicjatyw społecznych/ wsparcie kompetencyjne dla NGO	Organizacje pozarządowe i grupy nieformalne z obszaru LGD	Konkurs (możliwość realizacji operacji poprzez operację własną)
0.00[11] EUR	P.2.4 Opracowanie nowych koncepcji Smart Village	Mieszkańcy, podmioty z obszaru LGD	projekt grantowy

[11] Z LSR usunięto możliwość realizacji projektów grantowych. Zmiany dokonano w październiku 2025r.

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach **C.3: Podniesienie jakości i komfortu życia w oparciu o dostępnościową, integrującą i włączającą ofertę i infrastrukturę społeczną**	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
1.263.111 EUR	P.3.1. Rozwój małej infrastruktury publicznej	Mieszkańcy z obszaru LGD, w tym w szczególności; rodziny z małymi dziećmi, seniorzy, opiekunowie osób zależnych, JST (członkowie LGD), organizacje pozarządowe	konkurs
0.00[12] EUR	P.3.2. Program „aktywny senior*" – pakiet usług na rzecz seniorów (rehabilitacja, animacja czasu wolnego, warsztaty, troska o dobrostan psychofizyczny)	Seniorzy z obszaru LGD, opiekunowie osób zależnych	projekt grantowy
1.645.841 EUR	P.3.3. Rozwój infrastruktury kulturalnej na terenie LGD	Mieszkańcy z obszaru LGD	konkurs
120.000 EUR	P.3.4. Wsparcie lokalnych zespołów/artystów/podmiotów działających w sferze kultury- zakup strojów/ rekwizytów/ wyposażenia/ sprzętu/ instrumentów	Mieszkańcy z obszaru LGD, członkowie zespołów i kół artystycznych, podmiotów kultury	konkurs
168.000 EUR	P.3.5. Rozwój włączającej oferty kulturalnej - wsparcie innowacyjnych i/lub cyklicznych imprez/ wydarzeń ważnych dla lokalnych społeczności)	Mieszkańcy z obszaru LGD, członkowie zespołów i kół artystycznych, podmiotów kultury	konkurs

[12] Z LSR usunięto możliwość realizacji projektów grantowych. Zmiany dokonano w październiku 2025r.

Formularz 2: Plan działania

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1.	**Wzmocnienie funkcji turystycznych obszaru oraz rozwój dostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej**													
P. 1.1	Liczba działań służących promocji marki turystycznej i produktów lokalnych	0 szt.	0 %	0 szt.	0%	1 szt.	50%	1 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
P.1.2	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa w obszarze turystyki i usług okołoturystyczych	0 szt.	0 %	0 szt.	0%	3 szt.	50%	3 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
P.1.3	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa w obszarze turystyki i usług okołoturystyczych	0 szt.	0 %	0 szt.	0%	3 szt.	50%	3 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1	P.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 osób		0 osób		250 osób		250 osób		250 osób		250 osób		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.2	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich - nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	0 miejsc prac		0 miejsc pracy		3 utworzone miejsca pracy		3 utworzone miejsca pracy		0 miejsc pracy		0 miejsc pracy		PS WPR

Wskaźnik rezultatu W.1.3.	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich - nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	0 miejsc prac		0 miejsc pracy		3 utworzone miejsca pracy		3 utworzone miejsca pracy		0 miejsc pracy		0 miejsc pracy		PS WPR
C.2.	**Zwiększenie potencjału przedsiębiorczego i społecznego na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji** (kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób poszukujących zatrudnienia) **oraz rozwój aktywnej i otwartej na innowacje społeczności obszaru LGD**													
P.2.1	EECO02+04 - liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie	0 osób	0%	0 osób	0%	140 osób	100%	0 osób	100%	0 osób	100%	0 osób	100%	FEW
	PL0CO03 – ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0 osób	0%	0 osób	0%	140 osób	100%	0 osób	100%	0 osób	100%	0 osób	100%	FEW
	PL0CO04 wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	0 szt.	0%	0 szt.	0%	3 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	FEW
P.2.2	Liczba zrealizowanych działań służących aktywizacji społecznej i edukacyjnej mieszkańców obszaru LGD	0 szt.	0%	0 szt.	0%	2 szt.	66%	1 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
P.2.3	Liczba inkubowanych inicjatyw społecznych	0 szt.	0%	0 szt.	0%	0 szt.	0%	6 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
P.2.4	Liczba osób/podmiotów uczestniczących w opracowaniu koncepcji Smart Villages	0 osób/ podmiotów	0%	0 osób/ podmiotów	0%	0 osób/ podmiotów	0%	0 osób/ podmiotów	0%	0 osób/ podmiotów	0%	0 osób/ podmiotów	0%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.1.1	EECR03- liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	0 osób		0 osób		20 osób		0 osób		0 osób		0 osób		FEW
Wskaźnik rezultatu W.2.1.2	EECR04 Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	0 osób		0 osób		80 osób		0 osób		0 osób		0 osób		FEW
Wskaźnik rezultatu W.2.2.	R.42 Promowanie włączenia społecznego - liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	0 osób		0 osób		0 osób		100 osób		0 osób		0 osób		PS WPR

Wskaźnik rezultatu W.2.3.	R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 osób		0 osób		0 osób		300 osób		300 osób		400 osób		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.4	R.40 Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej - liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi	0 strategii		0 strategii		0strategii		0strategii		0 strategii		0 strategii		PS WPR
C.3.	**Podniesienie jakości i komfortu życia w oparciu o dostępnościową, integrującą i włączającą ofertę i infrastrukturę społeczną**													
P.3.1	Liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych i terenów zielonych ważnych dla społeczności	0 szt.	0%	0 szt.	0%	5 szt.	50%	5szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
P.3.2	Liczba udzielonych grantów na rzecz aktywizacji seniorów	0 szt.	0%	0 szt.	0%	0 szt.	0%	0szt.	0%	0 szt.	0%	0 szt.	0%	PS WPR
P.3.3	RCO77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0 szt.	0%	0 szt.	0%	2 szt.	50%	2 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	FEW
	PLRO141 – liczba instytucji kultury objętych wsparciem	0 szt.	0%	0 szt.	0%	2 szt.	50%	2 szt.	50%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	
	RCO074 – ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0 osób	0%	0 osób	0%	200 osób	50%	200 osób	50%	0 osób	100%	0 osób	100%	
	RCO080 – wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	0 szt.	0%	0 szt.	0%	2 szt.	50%	2 szt.	50%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	
P.3.4	Liczba zespołów, twórców lokalnych oraz podmiotów, które otrzymały wsparcie	0 podmiotów	0%	0 podmiotów	0%	10 podmiotów	66%	5 podmiotów	100%	0 podmiotów	100%	0 podmiotów	100%	PS WPR
P.3.5	Liczba projektów na wsparcie organizacji wydarzeń i imprez ważnych dla społeczności lokalnej	0 szt.	0%	0 szt.	0%	5 szt.	33%	5 szt.	66%	5 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.1	R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 osób		0 osób		250 osób		250 osób		250 osób		250 osób		PS WPR

Wskaźnik rezultatu W.3.2	R.42 Promowanie włączenia społecznego – liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	0 osób		0 osób		0 osób		0 osób		0 osób		0 osób		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.3.	RCR077 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	0 osób		0 osób		0 osób		300 osób		600 osób		900 osób		FEW
Wskaźnik rezultatu W.3.4.	R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 osób		0 osób		0 osób		300 osób		300 osób		400 osób		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.5.	R.42 Promowanie włączenia społecznego - liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	0 osób		0 osób		250 osób		250 osób		250 osób		0 osób		PS WPR

Formularz 3: Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	**Program/Fundusz**			**Środki ogółem (EUR)**
	PS WPR	**EFRR***	**EFS+***	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	2 500 000,00	1 645 841,00	756 196,00	4 902 037,00
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	562 500,00	133 445,00	133 445,00	829 390,00
Razem	**3 062 500,00**	**1 779 286,00**	**889 641,00**	**5 731 427,00**

** Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.*

*** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.*

Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR

fundusz	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFRROW	0,00	0%	0,00	0%	1 000 000,00	40%	0,00	40%	2 000 000,00	80%	2 500 000,00	100%	0,00	100%
EFS+	0,00	0%	0,00	0%			604 956,80	80%	0,00	80%	756 196,00	100%	0,00	100%
EFRR	0,00	0%	0,00	0%			1 316 672,28	80%	0,00	80%	1 645 841,00	100%	0,00	100%
RAZEM	0,00	0%	0,00	0%			1 921 629,08	59,60%	2 000 000,00	80%	4 902 037,00	100%	0,00	100%